

MB
146.488

A KMKSZ TÖRTÉNETÉBŐL

Dokumentumok, tények, adatok

Kárpátaljai

Magyar Könyvek

A KMKSZ TÖRTÉNETÉBŐL

Dokumentumok, tények, adatok

27

A KMKSZ TÖRTÉNETÉBŐL

Turkánics Gabriella, Rátótyné Balczsa Rozália

A kiadvány megjelenését a Magyar Művelődési és Könyvtári Társulás támogatta

Dokumentumok, tények, adatok

1991-1992

Borító: Jankovics Mária

Kiadó: Magyar Könyvtári Társulás

© Internix Kiadó, 1992

Megjelent az Internix Kiadó gondozásában

Felolvasó kiadás: Dapka György

Felolvasó szerkesztő: Rátótyné Balczsa Rozália

ISBN 963 8129 23 0

Készült Ungváron, a Patent Nyomda és

Kiadóvállalatnál, 1993-ban

Felolvasó vezető: Kovács Dezso

Műszoaki szerkesztő: Nötte Viktor

Előszó: 1993

Ungvár, 1993

1991

1022-0282

Kárpátaljai Magyar Könyvek

27

Sorozatszerkesztők: Dupka György, Fejes János,
Tirkánics Gabriella, Réthyné Bulecza Rozália

A kiadvány megjelenését a Magyar Művelődési és Közoktatási
Minisztérium támogatta

Borító: Jankovics Mária

© *Intermix Kiadó, 1993*

Megjelent az Intermix Kiadó gondozásában

Felelős kiadó: Dupka György

Felelős szerkesztő: Réthyné Bulecza Rozália

ISBN 963 8129 53 0

Készült Ungváron, a Patent Nyomda és

Kiadóvállalatnál, 1993-ban

Felelős vezető: Kovács Dezső

Műszaki szerkesztő: Negre Viktor

Rend. sz.: 733

ISSN. 1022-0283

A KMKSZ TÖRTÉNETÉBŐL

Dokumentumok, tények, adatok

1989—1993

Dupka György közreadásában

Intermix Kiadó
Ungvár—Budapest
1993

94.345

MB146.488

1994

I.

**A KMKSZ IV. TISZTÚJÍTÓ
KÖZGYŰLÉSÉNEK
DOKUMENTUMAIBÓL**

1993. március 13.

Közügyűléstől közgyűlésig

Fodó Sándornak, a KMKSZ elnökének beszámolója a szövetség évi tevékenységéről

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség munkájának objektív értékelése csupán az általános ukrainai, illetve kárpátaljai helyzet ismeretében lehetséges. Sajnos, a gazdasági helyzet egyre gyorsuló ütemű romlása, az infláció nem könnyítette meg munkánkat. A szociális biztosítékok hiányából, a jövő beláthatatlanságából fakadó létbizonytalanság mára nagyfokú politikai apátiát eredményezett, melyet az újabban megjelent szélsőségesen nacionalista megnyilvánulások sem tudtak megtörni. A rendkívül merev államszervezet, a régi beidegződésekkel működő törvényalkotás nem tudta megteremteni azokat az új politikai alapokat, melyek a társadalom minden rétege számára elfogadhatók.

Bár Kárpátalja társadalmi viszonyait nemzetiségi feszültségek nemigen terhelik, a kisebbségek létfeltételei számos kívánnivalót hagynak maguk után. A kárpátaljai magyarság körében tovább növekedett a kivándorlók s főleg a kivándorolni akarók száma. A nyers gazdasági kényszer, a kilátástalan jövő nap mint nap erősebbnek bizonyul minden normális készleténél.

Ilyenképpen az elmúlt időszak nem lehetett a látványos eredmények korszaka, inkább az aprólékos önépítő munkáé, a belső működési mechanizmusok tökéletesítéséé, az útkeresésé. Ha mégis elértünk bizonyos eredményeket, azok az aktuálpolitika araszólo lépései voltak. Lényegesnek tünik azonban az, hogy Szövetségünk ma területünk egyik legjobban működő társadalmi szervezete, s megtörténtek az első lépések afelé, hogy a jövőben professzionális szinten működhesünk. Mindazonáltal nem szabad túlbecsülni az elért ered-

ményeket. Annál is inkább, mivel az elmúlt időszak bebizonyította, hogy e rendkívül képlékeny politikai helyzet szám-talan buktatót hordoz magában, s eredményeket csupán a kitartó, céltudatos munka hozhat.

I. Politikai-érdekvédelmi tevékenység

A most szerveződő ukrán állam új helyzet elé állította a nemzetiségi kisebbségeket, melyek számára nem lehetett, nem lehet közömbös az ország jogrendjének milyensége. Szövetségünk a lehetőségeken belül folyamatosan figyelemmel kísérte a törvényalkotás munkáját. Véleményezte a törvénytervezeteket, javaslatokkal élt. Kifejtette véleményét az Alkotmányról, a nemzeti kisebbségről, a magyar autonóm körzetről, valamint Kárpátalja státusáról szóló törvénytervezetekről. Felhívta a figyelmet az egyesületi és a nemzetiségi törvény ellentmondásaira és értelmezésért folyamodott ezzel kapcsolatban, összegyűjtötte a nemzetiségeket is érintő törvényeket, határozatokat, kétoldalú megállapodásokat, a kisebbségi jogokkal foglalkozó nemzetközi dokumentumokat.

A pártsemlegesség elve alapján hivatalosan is felvettük a kapcsolatokat Magyarország parlamenti pártjaival, tájékozódunk az együttműködés lehetőségeiről.

Tagjai lettünk a Közép-Európai Népcsoportok Fórumának, mely kerekasztal formájában működve egyesíti a kárpát-medencei magyar kisebbségi szervezeteket.

Erőteljesen fejlődött a Magyarok Világszövetségével való kapcsolatunk. Szövetségünk küldöttei részt vettek a Magyarok III. Világtalálkozóján. Képviselőnk van mind az MVSZ elnökségében, mind annak választmányában, s élvezzük a Világszövetség erkölcsi és anyagi támogatását. Elkezdtük az MVSZ regionális központjának kiépítését.

A KMKSZ részt vett, s jelenleg is részt vesz az ukrán-magyar kormányközi vegyesbizottság munkájában, mely a kül-

ügyminiszterek közös nyilatkozata alapján a nemzetiségi jogok érvényesítésének lehetőségeit vizsgálja, s javaslatokat dolgoz ki a kormányok felé.

Szövetségünk kezdeményezte az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség tevékenységének új alapokra való helyezését. E célból egy az előzőtől eltérő elven nyugvó alapszabály-tervezetet dolgoztunk ki. Megbeszéléseket folytattunk a társ-szervezetek vezetőivel a jövőbeni együttműködés formáiról, a szövetség működésének hatékonyabbá tételéről.

Kezdeményezésünkre sikerült új alapokra helyezni a Kárpátaljai Nemzetiségek Demokratikus Ligájának tevékenységét. Ezután a szervezet a Kárpátaljai Nemzetiségek Fóruma néven, kerekasztal formájában működik majd. Sikerült megtalálnunk azokat a kereteket, melyek a fórum legitimitását és működésének korrektségét messzemenően biztosítják. Figyelemmel kísértük a ruszin szövetség Kárpátalja-politikáját, nemzetiségi törekvéseit. Következtesen kiálltunk a nemzetiségek önmeghatározásának joga mellett. Rögzítettük a ruszinokkal és más nemzetiségekkel való együttműködésünk alapelveit. Felhívtuk a figyelmet a nemzetiségi politikai törekvés törvényességének feltételére.

Többször foglalkoztunk a nemzetiség bevallásának, illetve visszaállításának kérdésével. Ezzel kapcsolatban beadvánnyal fordultunk a hivatalos szervekhez. Szorgalmaztuk az általános népszámlálás kiírását Kárpátalján. Bár ez lett volna a nemzetiség kinyilvánításának, a nemzetiségi helyzet tisztázásának egyetlen adekvált módja, a legfelsőbb állami szervek nem járultak hozzá.

Fájó kérdése a kárpátaljai magyarságnak a más nemzetiségűek, a katonaság betelepítése. A beregszászi katonai lakások ügyében beadvánnyal fordultunk a hivatalos szervekhez, Ukrajna elnökéhez. Foglalkoztunk a muzsalyi aranykitermelő egység ügyével is.

Az egyik legtöbbször sérelmezett probléma, az országhatáron való átkelés ügyében többször is megkerestük mind az uk-

rán, mind a magyar felet, levélben fordultunk Ukrajna elnökéhez, Magyarország külügyminiszteréhez. Sajnos, e téren is csekély előrehaladást tapasztaltunk.

Létrehoztuk a földkérdéssel foglalkozó bizottságot, mely ez ügyben több állásfoglalást tett közzé. A privatizáció kérésének tanulmányozására, valamint tanácsadás céljából jött létre a privatizációs bizottság. Szövetségünk felvállalta az elhurcoltak kárpótlásának ügyét. Segítséget nyújtott az ürlapok kitöltésében és eljuttatásában, információt nyújtott a rászorulóknak.

Lehetőség szerint segítséget nyújtottunk azoknak, akik orvosi kezelés céljából utaztak Magyarországra.

Szövetségünk tagjai több tárgyaláson, tanácskozáson és konferencián vettek részt. Tárgyalásokat folytattunk a magyar miniszterelnökkel, külügyminiszterrel, az MVSZ elnökével, a magyar és az ukrán kultusz- és oktatásügyi miniszterekkel, a pártok vezetőivel, s számos más hivatalos személlyel. Részt vettünk több olyan konferencián, amely az autonómiával, államszervezéssel, önkormányzatokkal foglalkozott, sajtótájékoztatókat adtunk.

II. Kulturális tevékenység

Nemzeti azonosságtudatunk egyik lényegi attribútuma a nyelv. Ezért a nyelvhasználat kérdését mindig is a legfontosabbak közé tartozónak ismertük el. E probléma, bár a kultúrához kötődik, helyzetünkben elsősorban politikai jellegű, így az előrehaladás e téren rendkívül lassú, időnként meg is torpan. Ennek ellenére a magyar képviselőcsoportot támogatva sikerült kivívnunk azt a jogot, hogy a magyar többségű helységekben a magyar nyelv majdhogynem egyenrangú az államnyelvvel.

Több magyar falu nevét sikerült visszaállítanunk, illetve elérni a kettős nyelvhasználatot.

Igaz, e jogok realizálása gazdasági, politikai és lélektani okokból még várat magára. Az elért eredményeket tehát mind elvi, mind gyakorlati szempontból csupán az első lépésnek tekinthetjük.

Az elmúlt időszak fontos eseménye volt, hogy megalakult a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség és a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség. Mindkét szervezettel jó viszonyt alakítottunk ki, az együttműködést megerősítendő szerződést kötöttünk velük. A KáMCSZ ifjúságpolitikai kérdésekben a KMKSZ tanácsadója. A KMPSZ szövetségünk kollektív tagja, élvezi politikai támogatásunkat. A KMKSZ oktatásügyi kérdésekben a pedagógusszövetség véleményét tartja irányadónak, annak programelvei részét képezik a Szövetség programjának.

A magyar oktatásügy koncepciójában a két szövetség véleménye megegyezik. Lényege a kulturális autonómiának az intézményrendszeri autonómia formájában történő realizálása. Ennek első láncszemeként jött létre a kárpátaljai magyar pedagógiai szolgáltató központ, mely tevékenységével fel kell hogy ölelje Kárpátalja valamennyi magyar iskoláját.

Az évente megrendezett ünnepek és megemlékezések most sem maradtak el. Területszerte méltattuk március 15-ét, novemberben megemlékeztünk elhurcolt honfitársainkról. Széleskörű részvétel mellett zajlott le júliusban a Turul-ünnepség. Ott voltunk a Magyarok II. Világtalálkozóján.

Részt vettünk a Költészetnap Szavalóverseny, a Kárpátaljai Magyar Folklórfesztivál, a Kárpátaljai Magyar Művészeti Napok, ezen belül a Kárpátaljai Kamarazenei Fesztivál, illetve a Técsői Aranyösz Kórusfesztivál megszervezésében. Több magyarországi művész, illetve együttes is vendégszerepelt nálunk: a Független Színpad, a Bartók Kórus, a Kaláka együttes, a Dunaújvárosi Zenebarátok Kamarazenekara. Nyelvtanfolyamot szerveztünk magyarországi tanárok bevonásával. Bekapcsolódtunk az MTV Ki mit tud? vetélkedőjébe, megrendeztük annak kárpátaljai elődöntőjét. Felvél-

laltuk az Illyés Alapítványhoz benyújtott pályázatok előzetes véleményezését.

III. Önszervezés

A Szövetség megerősítésének egyik lényeges szempontja a belső kommunikáció felfejlesztése, az alapszervezetekkel való kapcsolattartás rendszeressé tétele volt. Az alapszervezetek vezetőinek informálását ideiglenesen a „Kis újság”-gal, a KMKSZ belső használatra szánt hírmondójával oldottuk meg. Lépéseket tettünk az ügyben, hogy a Kárpáti Igaz Szó minden aktuális KMKSZ információt időben lehozzon. Megbeszélést folytattunk az együttműködés bővítésének lehetőségeiről. Ezen kívül Kárpátaljai Szemle címmel egy hetilapot is bejegyeztettünk.

Az alapszervezetekkel való kapcsolattartás új építőeleme az alapszervezetek látogatása. E célból egy-egy alkalommal végiglátogatható körzeteket jelöltünk ki. Ennek megfelelően zajlott le a szórványmagyarságot felölelő alapszervezetekkel történt találkozás. A gyakorlat azt bizonyítja, hogy e találkozók rendkívül hasznosak, s a kapcsolattartás más formáival nem helyettesíthetők.

Hasonló célt szolgált egy új fórumnak az alapszervezeti elnökök konferenciájának életrehívása, mely a jövőben széles lehetőségeket biztosíthat az alapszervezetekben felmerülő problémák megjelenítéséhez, a személyes kapcsolatok kiépítéséhez, a „szakmai” továbbképzéshez.

A másik fontos szempont a működési mechanizmusok kialakítása, újraformálása volt. Erőfeszítéseket tettünk annak érdekében, hogy rendet teremtsünk a dokumentációban, hogy bevezessük az írásos értesítések és meghatalmazások rendjét, hogy dokumentálhatóvá tegyünk a közgyűlések rendszerét. Felmértük a Szövetség tagságát, elindítottuk a számítógépes adatbázis létrehozását. A döntéshozó testületek

munkáját meggyorsítandó, bevezettük azt a gyakorlatot, melynek megfelelően jól előkészített írásos anyagot kapnak.

A harmadik szempont, az anyagi–technikai feltételek megteremtése szervesen hozzátartozik az előző kettőhöz. Megtettük az első lépéseket az anyagi háttér, a technikai alapok megteremtése céljából. Bár az eltelt idő nem volt elegendő jelentősebb vagyron felhalmozására, szövetségünknek jelenleg működő székháza, Ikarus autóbusza, mikrobusza és alap–irodaberendezése van, s elkezdődött a középszintű irodahálózat kiépítése, s annak felszereléssel történő ellátása. A székházon kívül még egy irodánk működik Ungváron, fizetett alkalmazottaink száma 5. Célfeladatok ellátására további öt embert alkalmaztunk. Mindent összevetve megtörténtek az első lépések afelé, hogy Szövetségünk a jövőben hivatásos szinten működő szervezet legyen. Ehhez azonban működésünk jellegét is meg kell változtatnunk.

A KMKSZ életében lezárult egy korszak, melyet kis túlzással „hőskornak” nevezhetnénk. Az új idők új minőséget, új eszközöket és módszereket kívánnak, melyek magukon hordozzák a „profizmus” jeleit: az érzelemmentes, offenzív politizálást, a jól működő belső információs láncot, az eszközszinten kezelhető anyagi–technikai háttér meglétét, a feladatok és tevékenységek mélyebb differenciálását, a teljeskörű szakértői gárda meglétét. Bár a nemzeti önépítés nyilvánvalóan rekurzív folyamat, a programban vázolt célok fokozatos elérésére csupán ezen új minőség jegyében vállalkozhatunk.

A koncepcionális elképzelések megvalósításában a „kis lépések” módszere tűnik célszerűnek, ám az alternatívák elemzésében és a követendő taktika kidolgozásában lehetőleg meg kell előznünk a jelent, hogy a lehetséges kedvezőbb politikai konstellációkat jobban ki tudjuk majd használni. Az elmúlt néhány hónap csupán arra volt elegendő, hogy előkészítsük az ez irányban történő előrelépést, s tisztázzuk a követendő elveket.

Bár látványos eredményeket ezen az úton nem várhatunk, szervezeti létünknek ez az egyetlen reális alternatívája.

IV. Alapszervezeti élet

Mielőtt szót ejtenénk alapszervezeteinkről, ide kívánczik néhány adat. A KMKSZ tagsága az 1992-es év végén 23318 volt. Középszintű szervezetenként: ungvári városi 1767, ungvári járási 5452, munkácsi 1755, beregszászi 6878, nagyszőlősi 3916, Felső-Tisza vidéki 3334. Szövetségünk tagsága 131 alapszervezetbe tömörül. Ungvár 24, Ungvári járás 25, Munkácsi járás 7, Beregszászi járás 26, Beregszász 22, Nagyszőlősi járás 16, Felső-Tisza vidék 10. Az év folyamán 4 új alapszervezet jött létre és 9 szűnt meg. A tagság létszáma a szövetség egészét tekintve 689-el nőtt. Középszintenként: ungvári városi +159, ungvári járási +210, munkácsi —120, beregszászi —41, szőlősi +303, Felső-Tisza vidéki +178. Az újonnan belépett tagok száma 3483, a kilépettek száma 654, a tagdíj befizetését elmulasztók száma 2140. Anélkül, hogy az adatok elemzésébe bocsátkoznánk, úgy tűnik, hogy Szövetségünk a növekedés lassú fázisába jutott, s változatlan társadalmi körülmények mellett látványos létszámváltozás nemigen várható.

Az elmúlt időszakban az alapszervezetek tevékenységére erősen rányomta bélyegét a gazdasági válság. A megalakulás kezdeti lelkes szakaszán túl csak kevés alapszervezeti vezetőnek sikerült megtartani a környező társadalom érdeklődését. Több alapszervezet, főleg a kisebbek életképteleneknek bizonyultak. E problémákat enyhítendő Szövetségünk vezetői több alapszervezetet, illetve alapszervezeti vezetőt is meglátogatott, s ha nem is oldhatták meg helyettük a felmerülő problémákat, legalábbis enyhítették a magáramaradottság érzését. Nyilvánvaló azonban, hogy az alapszervezetekkel való kapcsolattartás még számos kívánnivalót hagy maga

után, s annak egy magasabb szintre való emelése egyik lényegi feladat kell hogy legyen.

A fentebb vázolt nehézségek ellenére az alapszervezeti élet nem szűnt meg. Majd mindenütt méltatták nemzeti ünnepeinket, megemlékeztek az elhurcoltakról. Az alapszervezetek jelentős része felvállalta a kárpótlás ügyét és hathatós segítséget nyújtott a rászorulóknak. Több helyen sikerült Szövetségünknek bekapcsolódni a helyi magyar oktatási intézmények létrehozásáért folytatott munkába.

Számos irodalmi estre, zenei- és szavalóversenyre, sportvetélkedőre, majálisra, farsangi bálra, szüreti mulatságra, újévi rendezvényre, színtársulati előadásra, tematikus találkozóra került sor. Alapszervezeteink a lehetőségekhez mérten széleskörű kulturális tevékenységet folytattak, mely felölelte annak szinte teljes skáláját.

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Alapszabálya

I. Bevezetés

A KMKSZ a Kárpátalján élő magyarok kulturális, politikai és szociális érdekeit védő nemzetiségi társadalmi szervezet.

A KMKSZ célja a Kárpátalján élő magyar nemzetiség kultúrájának, nemzeti hagyományainak, anyanyelvének megőrzése és ápolása, anyanyelvi művelődésének és oktatásának elősegítése, kollektív jogainak biztosítása, nemzeti tudatának formálása.

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata alapján, Ukrajna Alkotmányának és törvényeinek tiszteletben tartása, Ukrajna nemzeti kisebbségeiről szóló törvényének, alapszabályának és programjának megfelelően fejti ki tevékenységét. Elősegíti a béke megőrzését, a nemzetközi együttműködést és a nemzetiségi viszonyok tökéletesítésére vonatkozó kormányhatározatok megvalósítását. Működése az öntevékenység, a nyíltság, a demokrácia elvein alapul.

A Szövetség kinyilvánítja: a területünkön élő magyar kisebbség az egyetemes magyarság része. Ebből kiindulva törekszik a kölcsönös kapcsolatok kialakítására és fejlesztésére a magyarság több részével, együttműködik a Magyarok Világszövetségével és más külföldi magyar társadalmi, kulturális szervezetekkel, illetve mozgalmakkal. Jogot formál arra, hogy nemzetközi társadalmi egyesülések tagja legyen, azokkal szerződéseket kössön. Tudatában lévén az egyházak nemzetmegtartó szerepének, együttműködik azokkal.

Vallja: a népek közötti jó viszony előmozdításának minden nemzet esetében kétoldalúnak, kölcsönösnek kell lennie, elő kell segítenie a nemzeti azonosságtudat megőrzését és elmélyítését.

Segíti a külföldön működő magyar egyesületek tevékenységét, azokkal szövetségre léphet. Együttműködik más nem-

zetiségek hasonló célú öntevékeny társaságaival, a haladó társadalmi szervezetekkel, illetve mozgalmakkal.

Elhatárolja magát a nacionalizmus és a sovinizmus minden megnyilvánulásától, s az ilyen nézetek terjesztőit kizárja soraiból.

II. Feladatok

1. Elősegíti a kárpátaljai magyarság egyéni és kollektív jogainak érvényesítését. Ezzel kapcsolatban javaslatokat dolgoz ki az állami szervek felé.

2. Figyelemmel kíséri a törvényalkotás munkáját. Véleményezi a nemzetiségeket is érintő tervezeteket, a jogszabályok biztosította keretek között részt vesz azok kimunkálásában.

3. Az Ukrajna nemzeti kisebbségeiről szóló törvény biztosította lehetőségekkel élve elősegíti a magyar nemzetiségi-kulturális autonómia kiépítését.

4. Szorgalmazza a magyar öngazgatás létrehozását mindenütt, ahol a magyar lakosság számottevő.

5. Részt vesz területünk és országunk politikai életében. Képviselőjelölteket állít, választási kampányt folytat, szószólókat és tanácsadókat delegál az állami és önkormányzati szervekbe.

6. Szorgalmazza a magyar nyelv használatának a törvényes keretek közötti kiterjesztését a társadalmi lét valamennyi szférájára.

7. Elősegíti kulturális értékeink megőrzését, hagyományaink ápolását. Gondoskodik nemzeti ünnepeink, történelmi évfordulónk méltatásáról.

8. Feladatai megoldásához igénybe veszi a tömegkommunikációs eszközöket, jogot formál saját kiadói tevékenységére.

9. Közös céljaik elérése érdekében együttműködik más szervezetekkel, egyházakkal, szövetségekben vesz részt.

10. Elősegíti Kárpátalja magyar lakosságának önszerveződését, a magyar szakmai szervezetek kialakítását.

11. Tevékenysége anyagi feltételeit biztosítandó a törvényeknek megfelelően gazdasági, kereskedelmi tevékenységet folytat.

III. A tagfelvétel rendje, jogok és kötelességek

1. A Szövetség tagja lehet:

a) állampolgárságtól és nemzetiségtől függetlenül bárki, aki elismeri az Alapszabályt;

b) a Szövetség kollektív tagjai vállalatok, szervezetek, társadalmi és más szervezetek lehetnek, ha vállalják a Szövetség erkölcsi, illetve anyagi támogatását.

2. a) Kiemelkedő személyiségek a Szövetség tiszteletbeli tagjává választhatók;

b) jogi személyek a szövetség pártoló tagjai lehetnek.

3. A Szövetség tagjának kötelezettségei:

a) vállaljon részt a megfogalmazott célok és feladatok megvalósításában;

b) rendszeresen fizesse a tagdíjat.

4. A Szövetség tagjának jogában áll:

a) 14 éves kortól választóként és 18 éves kortól választhatóként részt venni a vezető szervek megválasztásában;

b) javaslataival és panaszaival a Szövetség bármely szerveéhez fordulni;

c) kifejteni véleményét a Szövetség bármely fórumán.

5. A kollektív tagok jogait és kötelességeit szerződés állapítja meg.

6. A Szövetség szervezeteibe való felvétel egyéni vagy csoportos írásbeli folyamodvány alapján történik. A tagfelvételtől a megfelelő szervezet elnöksége dönt. A tagság törléssel, kilépéssel és kizárással szűnik meg. Törölni kell azt a tagot, aki indoklás nélkül nem fizette be az évi tagdíjat, illetve elhalálozott.

A Szövetségből való kilépés írásbeli folyamodvány útján történik.

A tisztségviselők kilépésük esetén kötelesek átadni ügyeiket a megfelelő személynek, illetve szervnek.

A tagok kizárására csak az adott szervezet közgyűlése jogosult.

7. A Szövetség más szervezetek tagja lehet, illetve azokkal szövetséget alkothat. Minden közös határozat azonban csupán a Szövetség megfelelő szervének jóváhagyása után lép érvénybe.

IV. A Szövetség szervezeti felépítése, vezető és ellenőrző szervei.

1. A Szövetség felépítése

1. A Szövetség felépítése: területi, középszintű és alapszervezetek. Az alsóbb szintű szervezetek hatáskörükön belül autonómiát élveznek.

2. A Szövetség döntéshozó testületei: közgyűlés, választmány, elnökség.

A Szövetség ellenőrző testületei: ellenőrző és etikai bizottság.

A Szövetség végrehajtó szerve: a titkárság.

A testületek megbízatása három évre szól.

2. A közgyűlés

1. A Szövetség legfőbb szerve, mely az alapszervezetek küldötteiből tevődik össze, és legalább évente egyszer ülészik.

2. A mandátumok elosztása a választmány által rögzített időpontban érvényes taglétszám alapján történik középszintű szervezetek szerint.

3. A küldötteket az alapszervezetek delegálják a választmány által megszabott kvóták szerint.

4. Megválasztja a Szövetség elnökét, alelnökét, ellenőrző bizottságát, etikai bizottságát és választmányát, a választmány póttagjait; megállapítja a testületek tagjainak számát. Felosztatja az általa megválasztott testületeket.

5. Meghallgatja az elnök, az ellenőrző és etikai bizottság beszámolóját, minősíti tevékenységüket (megfelelő, nem megfelelő), elégtelen értékelés esetén soron kívüli választásokat írhat ki.

6. Megszabja a Szövetség munkájának főbb irányait, jóváhagyja költségvetését. Jóváhagyja a Szövetség szervezeti egységeinek a Szövetség struktúrájában elfoglalt helyét.

7. Jóváhagyja, illetve módosítja a Szövetség alapszabályát, szabályzatait, programját és egyéb dokumentumait.

3. Az ellenőrző bizottság

1. Az ellenőrző bizottság területi jogkörű, független bizottság. Vizsgálati és javaslattevő joga van.

2. Elnökét a bizottság javaslatára a közgyűlés választja. Tagjait a középszintű szervezetek delegálják.

3. Az ellenőrző bizottság ellenőrzi a Szövetség gazdasági-pénzügyi tevékenységét. Munkájáról folyamatosan tájékoztatja a Szövetség vezető szerveit és a tagságát.

4. Működését a közgyűlés által jóváhagyott külön szabályzat alapján fejt ki.

4. Az etikai bizottság

1. Az etikai bizottság területi jogkörű, független bizottság. Vizsgálati és javaslattevő joga van.

2. Elnökét a bizottság javaslatára a közgyűlés választja. Tagjait a középszintű szervezetek delegálják.

3. Az etikai bizottság ellenőrzi a Szövetség alapszabályának betartását. Működését a közgyűlés által jóváhagyott külön szabályzat alapján fejt ki.

5. A választmány

1. A választmány a közgyűlések közötti időszakban a Szövetség fő döntéshozó szerve. A közgyűlés határozatainak megfelelően irányítja a Szövetség munkáját. Havonta egyszer ülésezik. Tagjai automatikusan a közgyűlés küldöttei.

2. Előkészíti és összehívja a közgyűlést, kijelöli annak időpontját. Dönt a napirendi pontokról. Meghatalmazza a Szövetség tisztségviselőit és tagjait meghatározott tevékenység folytatására. Jóváhagyja az elnökség által javasolt fizetett státusokat és az azokat betöltők személyét. Meghatározza a Szövetség szerveinek költségvetését.

3. Megválasztja a Szövetség titkárait, illetve titkári rangú tisztségviselőit, a Szövetség szaktanácsadóit és tiszteletbeli tagjait. Az alelnökök huzamosabb akadályoztatása esetén ideiglenesen megbízott alelnököket választhat.

4. A kivált választmányi tag jogkörét a sorrendben megfelelő póttag veszi át.

5. A választmány tagjait és póttagjait a középszintű szervezetek tagsága arányának megfelelően választják. Az ezen felüli választmányi tagok számának és személyének megállapítására a közgyűlés jogosult.

6. Az elnökség

1. Az elnökség a választmányi ülések közötti időszakban a Szövetség fő döntéshozó szerve. Elnökből, általános alelnökből, ügyvezető alelnökből, valamint a középszintű szervezetek elnökeiből áll, akik automatikusan tagjai a választmánynak.

2. Az elnökség az alapokmányoknak és a közgyűlési, választmányi határozatoknak megfelelően dönt a Szövetséget illető kérdésekben. Összehívja a választmány üléseit. Az ügyvezető alelnökön keresztül irányítja a titkárság munkáját. Legalább havonta egyszer ülésezik. Munkáját az általános alelnök koordinálja.

3. Az elnökségnek az ellenőrző, illetve etikai bizottság javaslata alapján jogában áll bármely tagot figyelmeztetésben vagy megrovásban részesíteni, valamint a tisztségétől való megfosztást, illetve kizárást az érintett KMKSZ-szervnél kezdeményezni. Amennyiben a titkárság tagja feladatkörét nem látja el, ideiglenes megbízott titkárokat, illetve titkári rangú tisztségviselőket nevezhet ki.

4. Az elnökség köteles az etikai bizottságnál vizsgálatot indítványozni, amennyiben a választmány, illetve az elnökség tagja folytatólagosan háromszor nem jelent meg a választmány, illetve az elnökség ülésén.

5. Szükség esetén értelmezi az alapszabályt.

7. A Szövetség elnöke

1. Az elnök a Szövetség fő tisztségviselője. Az elnökségi ülések közti időszakban irányítja a Szövetség munkáját, képviseli a Szövetséget az állami, társadalmi szervezetekkel való kapcsolataiban, valamint nemzetközi kapcsolataiban.

2. Felfüggesztheti a titkárság határozatait a megfelelő elnökségi döntésig. Dönt az egyes kérdéseknek az elnökség hatásköréből a választmány hatáskörébe történő átutalásáról.

3. Vezeti az elnökségi, választmányi üléseket és a közgyűlést. Engedélyezi a Szövetség anyagainak sokszorosítását.

4. A Szövetség alelnökeinek, titkárainak, titkári rangú tisztségviselőinek személyére való javaslattevés az elnök joga.

5. Az elnök személyi tanácsadókat kérhet fel.

8. A titkárság

1. A titkárság a Szövetség végrehajtó szerve. Munkáját az ügyvezető alelnök irányítása alatt folyamatosan végzi.

2. Feladata a Szövetség folyó ügyeinek vitele.

3. A titkárság tisztségviselői: politikai titkár, kulturális titkár, gazdasági titkár, irodaigazgató, média-felelős. Feladatkörük ellátásáért személyes felelősséget viselnek.

9. A középszintű szervezetek

1. A középszintű szervezetek területi elven szerveződnek. Új középszintű szervezetek megalakításához legalább 2500 tagra van szükség. A középszintű szervezet megszűnik, ha taglétszáma 1500 fő alá csökken. Az ezzel kapcsolatos procedurális kérdések rendezése a választmány hatáskörébe tartozik.

2. A középszintű szervezetek tagjai az alapszervezetek, valamint az alapszervezetekhez nem tartozó személyek.

3. A középszintű szervezet felépítése és működése a területi szervezet mintáját követheti.

4. A középszintű közgyűlést legalább egy héttel a területi közgyűlés előtt kell összehívni.

5. A területi közgyűlésre, illetve a választmányra szóló mandátumok szétosztására az alapszervezetek között a középszintű választmány jogosult.

10. Az alapszervezetek

1. Alapszervezetek megalakításához legalább tíz tagra van szükség. Ha ennél kevesebb a jelentkező, a tagok szervezetenként a legközelebbi középszintű szervezethez tartoznak.

2. Az alapszervezet elnököt, titkárt, pénztárost választ, ha pedig a taglétszám ezt indokoltá teszi, felépítésében a területi szervezet mintáját követheti. Az alapszintű szervezet mindenkor elnöke automatikusan a középszintű választmány tagja.

3. Az alapszervezet közgyűlését évente legalább egyszer össze kell hívni, nem kevesebb, mint egy héttel a középszintű közgyűlés előtt.

4. Az alapszervezetben a befizetett tagdíjak alapján nyilvántartást kell vezetni a tagságról. A befizetett tagdíjakról és adományokról a tagok, illetve a felajánlók aláírásával hitelesített jegyzéket kell készíteni.

5. Azok a kis alapszervezetek, amelyekre a középszintű választmány által megállapított kvóták szerint kevesebb mint egy mandátum jut, közös képviselőt állíthatnak.

11. A tisztségviselők, alkalmazottak

1. A Szövetség tisztségviselője csak a Szövetség olyan tagja lehet, aki ukrán állampolgár, kárpátaljai lakos.

2. A Szövetség tagja, amennyiben tisztség viselésére is jogosult, a Szövetségen belül bármely tisztséget betölthet.

3. A tisztségviselők munkájukat társadalmi alapon végzik, ha az őket megválasztó testület másként nem dönt. Megbízatásuk a választási ciklus idejére szól.

4. A tisztségviselőket az őket megválasztó testület hívhatja vissza a tagok legalább egyharmadának, illetve az elnökség kezdeményezésére.

5. A tisztújító közgyűlés napján az előző ciklusban megválasztott tisztségviselők meghatalmazása lejár. A tisztségviselői funkciók átadásának ideje nem haladhatja meg a 10 napot.

6. A politikai titkár.

Feladatkörét a Szövetség politikai határozatainak és döntéseinek előkészítésével, érvényesítésével és végrehajtásával kapcsolatos teendők képezik.

7. A kulturális titkár.

Feladatkörét a Szövetség kulturális, sport- és ifjúsági rendezvényeinek előkészítése és lebonyolítása képezi.

8. A gazdasági titkár.

Feladatkörét a Szövetség gazdasági-pénzügyi tevékenységével kapcsolatos teendők ellátása képezi. Döntéseiért anyagi felelősséget visel.

9. Az irodaigazgató.

Feladatkörét a Szövetség működésével kapcsolatos információk fogadása, osztályozása, nyilvántartása és elsődleges feldolgozása, valamint a technikai apparátus munkájának irányítása képezi.

10. A médiafelelős.

Feladatkörét a Szövetség és annak sajtóorgánumai közti kommunikáció fenntartása, a Szövetség álláspontjának a különböző médiákban való megjelenítése, illetve a Szövetséggel kapcsolatos anyagok összegyűjtése képezi.

11. A Szövetség célfeladatok megoldására, illetve döntéselőkészítés céljából állandó tanácsadókat foglalkoztathat, illetve szaktanácsadókat kérhet fel.

12. A Szövetség fizetett alkalmazottakat foglalkoztat(hat), melyek tevékenységére vonatkozóan az azokkal kötött szerződésben, illetve munkaköri leírásukban rögzítettek érvényesek. A munkáltatói jogot az ügyvezető alelnök gyakorolja.

12. A gyűlésrend

1. A gyűlésrend a Szövetség bármely szintű szervének munkájára vonatkozik.

2. A gyűlés szervezését, helyének és időpontjának meghatározását, a napirendi javaslat előterjesztését az összehívó szerv, illetve személy végzi, arról az érintetteket előzetesen értesíti.

3. A gyűlést összehívó szerv, illetve személy az érintett tagok egyharmadának, vagy a tagok legalább egyharmadát képező alapszervezetek kezdeményezésére soron kívül gyűlést köteles összehívni.

4. A gyűlést a megfelelő szintű elnök, illetve az általa meghatalmazott személy vezeti.

5. A gyűlés saját napirendjét, időrendjét és a szavazás módját maga határozza meg.

6. A küldöttgyűlés akkor határozatképes, ha a küldötteknek legalább a kétharmada jelen van. Ellenkező esetben a gyűlés az érintettekkel egyeztetett időszakban ismét összehívandó és akkor már a küldöttek felének a megjelenése esetén is határozatképes.

Megfelelő indítvány esetén zárt körű ülés is összehívható.

Az alapszervezeti közgyűlés határozatképesnek tekinthető, ha a tagoknak legalább az egyharmada jelen van. Határozat elfogadásához legalább a testület egyharmadának a szavazata szükséges. Másodszori összehívásra a határozatképességhez a tagok egynegyede is elegendő.

7. A gyűlés határozatait szavazattöbbséggel fogadja el, megfelelő indítvány alapján minősített (kétharmados) szavazattöbbséget kérhet. Az alapszabály módosítása és bizalmatlansági indítvány elfogadása csak minősített szavazattöbbséggel történhet.

8. A gyűlés bármely résztvevője indítvánnyal élhet. Bizalmatlansági indítvány a testület egyharmadának javaslatára érvényesíthető. Ebben az esetben a határozat elfogadásához a testület 50 százalékanak a szavazata plusz egy szavazat szükséges.

9. Minden gyűlésről jegyzőkönyvet kell vezetni, melynek kötelezően tartalmaznia kell a határozatképesség megállapítását, az elfogadott napirendet, a határozatok tartalmát, életbe lépésük időpontját és a szavazati arányt.

A gyűlés résztvevője akadályoztatása esetén mandátumát írásos meghatalmazás formájában ideiglenesen átruházhatja az őt helyettesítő személynek.

10. A gyűlés egyes kérdések megvitatását elnapolhatja, illetve az adott kérdésben átruházhatja jogkörét a neki alárendelt testületnek. A gyűlés jegyzőkönyvvezetőjét és a jegyzőkönyvet hitelesítő személyeket gyűlés jelöli ki.

V. A Szövetség és a tanácsok

1. A Szövetség részt vesz a helyhatósági szervek kialakításában és azok munkájában. Közreműködik a határozatok és törvényjavaslatok kidolgozásában.

2. A Szövetség által jelölt és színeiben bejutott képviselők frakciót alkotnak.

3. A frakció tevékenységének alapvető irányait a tagjait jelölő testület határozza meg.

VI. A Szövetség és a médiák

1. A Szövetség feladatának tekinti a közvélemény hiteles tájékoztatását és alakítását. E célból igénybe veszi a tömeg-tájékoztatás valamennyi rendelkezésére álló fórumát.

2. A Szövetségnek saját hivatalos sajtóorgánuma van. Főszerkesztőjét a Szövetség elnökségének javaslatára a választmány hagyja jóvá.

A Szövetség teljes vagy résztulajdonban lévő sajtóorgánumaival, illetve más médiák működésével kapcsolatos kérdések a választmány által jóváhagyott szabályzatban, illetve szerződésben kerülnek szabályozásra.

VII. A Szövetség pénzforrásai, gazdasági tevékenysége és költségvetése

1. A Szövetség pénzforrásai:

a) belépési díj és évi tagdíj, melyek összegét a közgyűlés határozza meg;

b) a kollektív tagok anyagi támogatása;

c) a Szövetség gazdasági vállalkozásainak járuléakai;

d) adományok; kultúrrendezvények bevételei;

e) a magyar nyomdaipari termékek terjesztéséből származó bevétel;

f) egyéb.

2. A Szövetség — gazdasági háttérét biztosítandó — vállalatokat alapít, vegyes vállalatokban vesz részt, alapítványokat hoz létre.

Gazdasági–kereskedelmi tevékenységére vonatkozólag a szövetség és az általa létrehozott gazdasági–kereskedelmi tevékenységet végző intézmények, vállalatok közti szerződések és a jelen alapszabály az irányadó.

3. A belépési díj, valamint a tagdíj 50 százaléka a Szövetség központi számlájára utalandó át. A tagdíj másik fe-

lének felhasználásáról a középszintű választmányok döntenek.

4. A Szövetség és alsóbb szintű szervezetei pénzeszközeiket banki folyószámlán őrzik, évi pénzügyi mérleget készítenek.

A Szövetség gazdasági–pénzügyi tevékenységét a törvényes előírásoknak megfelelően dokumentálja.

5. A Szövetség a rendelkezésére álló pénzeszközöket az éves költségvetés által meghatározott elosztásban a kijelölt céloknak megfelelően használja fel. A költségvetés tervezetét a Szövetség gazdasági titkára terjeszti a közgyűlés elé.

6. A költségvetés kiadási része a következő tételekből áll:

- a) az alkalmazottak fizetése;
- b) az állandó és más rendezvények finanszírozása;
- c) egyéb költségek.

7. A Szövetség szervezetei indokolt esetben pénzeszközöket igényelhetnek a Szövetségtől. Az igénylés kielégítéséről az elnökség dönt az alapszervezet elnökségének folyamodványa alapján.

8. A Szövetség és annak alsóbb szintű szervezetei a saját és ideiglenes használatba kapott anyagi és pénzeszközökről nyilvántartást vezetnek, azok felhasználásáért és megőrzéséért anyagi felelősséget viselnek.

VIII. A Szövetség jogi helyzete

1. A Szövetség jogi személy, mely szerződéseket köthet és a törvénynek megfelelően olyan jogi ügyleteket eszközölhet, amelyek az alapszabályban meghatározott tevékenységből erednek.

2. A Szövetségnek, valamint középszintű és alapszervezeteinek — amennyiben azok jogi személyek — saját pecsétje és bélyegzője van. A Szövetség jogosult saját jelvényének és szimbólumainak használatára.

- A Szövetség szimbólumai: nemzeti trikolor, embléma.
3. A Szövetség tagsági igazolványt ad ki.
4. A Szövetség hivatali címe: Ungvár, Moszkva part 5.
5. A Szövetséget csakis a közgyűlés oszthatja fel, mely kizárólagos jogosultságot élvez az ezzel kapcsolatos vagyoni kérdések rendezésére.

Az Alapszabályt elfogadták Nagyszőlösön, 1993. március 13-án, a KMKSZ IV. közgyűlésén.

A KMKSZ Programja

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség figyelemmel kísérve a régiókban zajló történelmi folyamatokat, az Alapszabályban megfogalmazott kulturális, politikai és érdekvédelmi feladatoknak megfelelően tényezője kíván lenni a kárpátaljai magyarság s az ország politikai és kulturális életének egyaránt. Ebből kifolyólag programdokumentumában megfogalmazza politikai, gazdasági, szociális, kulturális koncepcióját. Az itt vázolt elvek természetesen csak útjelzői lehetnek szövetségünk törekvéseinek. Működésének konkrét alternatíváit, mechanizmusát a mindenkori politikai és gazdasági helyzet határozza meg.

I. A Szövetség

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség számottevő tagságával, kiépült alapszervezeti hálózatával Kárpátalja szintjén jelentős politikai erőnek számít, s hiányosságai ellenére a legjobban működő nemzetiségi szervezetek közé tartozik.

Alapvető feladata a kárpátaljai magyarság érdekeinek védelme. E tevékenységét a nemzetközi-jogi normáknak és Ukrajna törvényeinek tiszteletben tartásával fejti ki.

A KMKSZ különböző vallású, különböző politikai nézetekeket valló személyek tömegszervezete. Mint ilyen, nem törekszik ideológiai homogenitásra: a különböző értékrendek érvényesülésének lehetőségét a demokrácia keretei között kívánja biztosítani.

A szövetség katalizátora kíván lenni mindazoknak a folyamatoknak, melyek a magyarság belső önépítését szolgálják, ám nem törekszik kizárólagosságra. Elismeri a különböző szakmai szerveződések, kulturális egyesületek jelentőségét

a kárpátaljai magyarság csoportszerkezetének kialakításában, a társadalmi pluralitás megjelenítésében.

A KMKSZ egyrészt feladatának tekinti a politikai, gazdasági alrendszerek kiépülésének oly irányú támogatását, hogy a magyarság döntéshelyzetbe kerüljön saját sorsának formálásában, másrészt elő kívánja segíteni annak a szellemi potenciálnak a felhalmozását, melynek birtokában magasan képzett, reális politikai cselekvésre képes, a társadalomszerveződés csomópontjaiba állítható, a magyarság érdekeit szem előtt tartó vezetőket mondhatnánk magunkénak. A Szövetség olyan eredményekre törekszik, melyek a magyarság hosszú távú érdekeire koncentrálva népünk számára európai mércével mérhető jövőt teremtenek.

A KMKSZ külkapcsolatainak súlypontját az anyaországgal való együttműködés képezi. E tevékenység során több szempontot vesz figyelembe. Nem kötelezheti el magát egyetlen párt, mozgalom mellett sem. Az azokkal való együttműködés csupán az általános nemzeti kereteken belül maradó tevékenységekre terjedhet ki. Ezzel összhangban nem kíván teret engedni külső pártpolitikai vagy egyéb szempontok érvényesülésének. Abból kiindulva, hogy a kárpátaljai magyarság érdekeit az egyetlen általános érdekvédelmi szervezet, a KMKSZ képviseli, a Szövetség csak olyan törekvéseket támogat, melyek nem csupán pillanatnyi politikai tőkét kívánnak kovácsolni, hanem népünk hosszú távú érdekeit szolgálják.

A Szövetség kapcsolatok kialakítására törekszik a Kárpát-medence más magyar politikai és kulturális szervezeteivel, részt vesz a különböző egyeztető fórumok munkájában. Kapcsolatokat tart fenn a nyugati magyarság szervezeteivel. Lényegesnek tartja, hogy törekvéseit a nemzetközi fórumokon is megjeleníthesse.

A magyar nemzet részeként a nemzetiségek között vállalja a híd szerepét, mindazt, ami összeköt a még csak eljövendő európaiság jegyében.

2. Politikai élet

A KMKSZ politikai tevékenységét a kiegyensúlyozottság, a szakszerűség, a magyarság érdekeinek elsődlegessége s a nemzetiségi konszenzus keresésének elvei alapján folytatja.

Politikai mozgásterét az államszerkezet alapvetően behatárolja, ezért annak széles politikai konszenzuson kell nyugodnia, azt alkotmányosan legitimálni kell, s kialakításában a nemzetiségi szempont nem mellőzhető.

Tekintettel Ukrajna soknemzetiségű összetételére, illetve arra, hogy az országban több történelmileg kialakult sajátos régió van, a KMKSZ az ország föderatív felépítését, s az ennek megfelelő parlamentáris struktúra kialakítását tartja célszerűnek. Az unitáris államberendezkedés nem tudja garantálni azokat a politikai–jogi kereteket, melyek távlatilag biztosíthatnák Ukrajna népei számára politikai akaratuk érvényesíthetőségét, az ország megfelelő stabilitását.

A KMKSZ támogatja az államberendezés demokratizálódása felé tett lépéseket. Ennek alapvető feltétele a hatalmi ágak megfelelő szétválasztása, a parlamentáris rendszer intézményhálózatának kiépítése. A demokrácia és jogállamiság elvrendszerével összeegyeztethetetlen az elnöki megbízottak vezette központosított irányítás. Ez a végrehajtó hatalom kizárólagos birtokosaként, a politikailag semleges professzionális irányítás hiányában, a múltból örökölt szelekciós mechanizmussal terhelve krónikus államigazgatási válság előidézője. A demokratikus rendszer elengedhetetlen részeként létre kell hozni a közigazgatási és alkotmánybírásgot, az állampolgári és kisebbségi jogok szószólója intézményét, nagyobb hangsúlyt kell adni a közvetlen demokrácia eszközeinek.

A jelenlegi struktúra nem nyújt módot valódi önkormányzati rendszer létrehozására. Ez nagyban hátráltatja a piacgazdaság létrejöttét, rombolja az önálló cselekvés szabadságának, egyben felelősségének tudatát, mely leghatéko-

nyabb katalizátora lenne a társadalmi fejlődésnek. Ezért az önkormányzatnak valósnak s az államhatalommal egyértelműen meghatározott jogviszonyban állónak kell lennie.

A KMKSZ egyik hangsúlyozott követelése a nemzetiségi öngazgatás megteremtése. Elvünk az, hogy minden nép sorát elsősorban önmagának kell kialakítania. A nemzetiségi önkormányzat, az intézményi autonómia, a szakmai és politikai szervezetek, a területi autonómia mind eszközei lehetnek ennek. Használatukat a mindenkori politikai aktualitásnak kell súlyoznia. Erőfeszítéseket kell tennünk, hogy egyrészt ezen eszközök használatát a törvény minél szélesebb körben biztosítsa, másrészt, hogy a mindenkori jogi-politikai kereteket megfelelő tartalommal tudjuk megtölteni.

A politikai képviselőlet plurális szerkezete a demokrácia alapvető biztosítója. Következésképpen elengedhetetlen, hogy a választások rendszerét új alapokra helyezzük. Olyanokra, melyek lehetőséget nyújtanak az egyes társadalmi csoportok érdekeinek valódi megjelenítésére. Pártlistás szavazás nélkül viszonyaink között a parlamentarizmus üres jelszó marad csupán. Fontos, hogy ne csak az országos, hanem a helyi szinten szerveződő formációk jogait is elismerjék a „politikacsinálásra”, illetve, hogy a nemzetiségek párton kívül is megjeleníthessék akarataikat a döntéshozó szervezetekben.

Elismerve Ukrajna biztonsági érdekeinek fontosságát, úgy véljük, hogy a politikai-stratégiai szükségleteknek — az ország gazdasági teherbíróképességét figyelembe véve — elsősorban a haderő minőség alapú átstrukturálásával kell eleget tenni. Nagy jelentőséget tulajdonítunk azoknak a két és többoldalú nemzetközi megállapodásoknak, melyek a katonai potenciál ésszerű mennyiségi és térbeli önkorlátozása révén kívánnak kölcsönös garanciát nyújtani. Szükségesnek tartjuk, hogy a haderő diszlokációjának megváltoztatásakor messzemenően vegyék figyelembe a külpolitikai szempontokon túl az adott térség nemzetiségi viszonyait is. Támogatjuk

Ukrajnának egy egységes európai biztonsági rendszerbe történő integrálódását.

A KMKSZ támogatja mindazokat a lépéseket, melyek a határok nagyobb átjárhatóságát, országunk Európához történő felzárkózását szolgálják. Ennek egyik lényeges feltétele a már aláírásra megnyílt nemzetközi dokumentumokhoz való csatlakozás, s az újabbak kidolgozásában való részvétel. Mihamarabb meg kell alkotni a kisebbségek kollektív jogait biztosító garanciarendszert. Fontosnak tartjuk további két- és többoldalú nemzetközi szerződések megkötését a nemzetiségi jogok, a gazdaság és az ökológia területén.

A jelenlegi, viszonylag nyugalmas időszak legfontosabb feladata az önszervezés. Ki kell építenünk a belső információs láncot, erős alapszervezeti hálózatot kell létrehoznunk, saját médiákkal kell rendelkezünk. Munkánkat a továbbiakban a szakszerűségnek, a politikai visszafogottságnak, az alternatívák folyamatos elemzésének, a politikai cselekvés megfelelő súlyozásának kell jellemeznie. Támogatnunk kell a magyarság „több lábra állítását”, a magyar szakmai, kulturális szervezetek, egyesületek, alapítványok, gazdakörök stb. létrejöttét és megerősödését.

A Szövetség konstruktív kapcsolatokra törekszik térségünk más legális társadalmi szervezeteivel, pártjaival. Kiemelt jelentőséget tulajdonít a kárpátaljai nemzetiségi szervezetekkel való kapcsolattartásnak. Részt kíván venni a helyhatósági testületek kialakításában, és a döntéshozatalban. A KMKSZ-nek következetesen meg kell őriznie politikai arculatát, a magyarság érdekei melletti feltétlen elkötelezettségét.

III. Kultúra

A KMKSZ kultúrpolitikájának célja az összmagyar kultúrán alapuló önálló magyar kulturális intézményrendszer

megteremtése, mely magában foglalja az oktatási és közművelődési intézményhálózatot is.

A Szövetség oktatáspolitikájának alapját az egyetemes és nemzeti értékeket ötvöző, magas szakmai színvonalú oktatási rendszer megteremtése képezi, mely alkalmas autonóm szellemű, aktív, felelős személyiség nevelésére.

Támogatja az önálló magyar óvoda- és iskolahálózatot, valamint az ezeket irányító és ellenőrző szervek létrehozását. Szorgalmazza a kárpátaljai magyar oktatás teljeskörű kiépítését, a szakintézményeket (pl. magyar tanítóképző), módszertani és szolgáltató központokat is beleértve. Segítséget nyújt egyházi és magán tanintézmények alapításában, magyarországi oktatási intézmények kihelyezett részlegeinek megnyitásában, a posztgraduális képzésben.

A KMKSZ támogatja a tanintézmények autonómiájának gyakorlati érvényesítését, az iskolaszék intézményének bevezetését, a különböző iskolatípusok párhuzamos működését, a pedagógiai dolgozók jogállásának tisztázását, a pályázati rendszer elterjedését, a korporatív elv megerősödését az oktatásban, a differenciált bér és tandíjrendszer létrehozását.

A Szövetség fontosnak ítéli, hogy a helyi magyar tankönyvkiadást magyarországi tankönyvekre alapozzák. Meg kell oldani a magyar módszertani és tudományos könyvek, folyóiratok behozatalát és terjesztését. Új alapokra kell helyezni a hungarológiai központ munkáját, tovább kell fejleszteni a magyarországi tudósítókkal, kutatókkal való együttműködést. Hasznos lenne egy szociológiai intézet létrehozása, különös tekintettel a nemzetiségek közti kapcsolatok vizsgálatára.

A KMKSZ oktatási kérdésekben szorosan együttműködik a KMPSZ-szel, annak szakmai tevékenységét politikailag támogatja, programját saját programja részeként ismeri el.

Elveinknek megfelelően a közművelődésnek a nemzeti kultúrában kell gyökereznie. Kárpátalja közművelődési hálózata

ta jelenleg nem felel meg sem a szakmai, sem a nemzeti szempontoknak. Következésképpen új művelődéspolitikai koncepcióra van szükség, melynek alaptényezője a civil társadalom és annak szabad szerveződése. Ebből kiindulva a Szövetség támogatja a független szakmai szervezeteket, társaságokat, a különböző helyi irodalmi, képzőművészeti, zenei, színi és más köröket.

Elősegíti a magyar könyvtárhálózat létrehozását, a magyar nyelvű könyvek, hanglemezek, kazetták, filmek behozatalát és forgalmazását, valamint az ezt szervező egyesületek létrejöttét.

Szorgalmazza a magyar vonatkozású múzeumi, levéltári anyagok gyűjtését és megőrzését, az egyházi jellegű anyagok visszajuttatását tulajdonosuknak, a nemzeti és egyházi műemlékek védelmét, restaurálását.

Támogatja a kárpátaljai magyar könyvkiadást, a nyomdai és könyvterjesztő hálózat létrejöttét.

Szükségesnek tartja a népművelők, zenészek, képzőművészek, színinövendékek anyanyelvű oktatásának biztosítását helyi, illetve külföldi tanintézetekben.

A Szövetség kiemelt jelentőséget tulajdonít a magyar nyelvű médiáknak, melyeknek a társadalom hiteles informálásán túl elő kell segíteniük anyanyelvünk megőrzését, a magyar szellemiség terjesztését. Támogatja a kárpátaljai magyar sajtót, szorgalmazza a kiadványok mennyiségének növekedését, választékának bővülését, minőségének javulását, a tényalapú újságírás meghonosodását.

Erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy a magyarországi sajtótermékek is hozzáférhetőek, megrendelhetőek legyenek.

A kárpátaljai magyarság identitásának megőrzésében jelentős szerepet játszik a magyarországi rádió és televízió. Biztosítani kell ezek minőségi vételét Kárpátalja egész területén. Ki kell bővíteni a helyi magyar adások kereteit, meg kell teremteni a magyar szerkesztőség önálló működésének feltételeit a műsorkészítés valamennyi fázisában.

A KMKSZ fontosnak tartja, hogy a magyar közművelődési intézmények arányos részt kapjanak az állami költségvetésből.

Korrekt viszonyt kíván kialakítani valamennyi kárpátaljai egyházzal. Szorgalmazza az egyházi tanintézmények létrehozását, a hitoktatás és a lelkészképzés megfelelő megoldását, a közfeladatokat ellátó egyházi intézmények állami támogatását, azok működésének mielőbbi újraindítását, az egyházi tulajdon mielőbbi visszaszolgáltatását. Kezdeményezi, hogy a húsvéti és karácsonyi ünnepeket nyilvánítsák munkaszüneti nappá. Szükség szerint konzultációkat folytat az egyházakkal.

Nemzetiségi létünk egyik lényeges minőségi mutatója a magyar nyelv használatának szférája. Ennek lehetőség szerinti kiterjesztése társadalmi létünk teljes keresztmetszetére a Szövetség egyik fontos feladata, melyet a megfelelő törvényi keretek kialakításával, s az azok adta lehetőségek maximális kihasználásával oldhatunk meg csupán. A KMKSZ szorgalmazza a dokumentumok, az ügyintézés, az ügyvezetés, a tanácsi munka, a közfeliratok, a toponímiák többnyelvűségét, a történelmi elnevezések visszaállítását.

Támogatja a nemzetiségek szabad bevallás szerinti összeírását, a nemzeti szimbólumok szabad használatát.

A KMKSZ ifjúságpolitikai elveinek kialakításában támaszkodni kíván nemzeti hagyományainkra és az egyetemes emberi értékekre.

Elősegíti az ifjúság önszerveződését, együttműködik a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetséggel. Olyan állami intézkedéseket szorgalmaz, melyek jobbitani hivatottak a fiatal pályakezdők, a fiatal családok lehetőségeit.

Olyan ifjúság felnevelését tartja szükségesnek, mely a demokratikus eszményeket s nemzeti értékeket egyaránt magáénak vallja, és megfelelő szaktudással felvértezve a magyarság szolgálatába állhat.

IV. Gazdaság

A gazdaság prosperitása az az alapvető feltétel, mely nélkül a társadalmi béke törékeny, a nemzetiségek közti jó viszony könnyen megbontható. Következőleg gazdaságunk radikális átalakítása minden népcsoport, nemzetiség közös érdeke.

Ma olyan átmeneti időszakot élünk, amikor a magánszektor a gazdaság elenyésző részét alkotja. Az állami vállalatok minden ágazatban monopolhelyzetben vannak, ám az egyre csökkenő központi támogatások és a még ki nem épült piaci viszonyrendszer hiányában a működésképtelenség határán vannak. Mindez további gazdasági visszaeséssel és nagymértékű munkanélküliséggel fenyeget.

Egyre nagyobb méreteket ölt a rejtett munkanélküliség, mely kezelhetetlen társadalmi konfliktusokkal fenyeget. A jogi garanciák hiánya, az infrastruktúra katasztrofális állapota nem teszi lehetővé jelentősebb külföldi tőke beáramlását. Így jelenleg gazdaságpolitikai stratégiaként egyetlen cél jelölhető: a piacgazdaság mihamarabbi létrehozása, s ehhez egyetlen út vezet: a privatizálás.

Nyitott, kiegyensúlyozott, dinamikusan fejlődő, versenyképes, termszervezetében a világpiachoz igazodó gazdaságra van szükség, melyben a magán- és vegyes tulajdon döntő szerepet játszik. Ehhez mindenekelőtt jogi garanciákat kell teremteni a magántulajdon biztonságát, a magánjog teljeskörűségét, a privatizáció kontrollját a részvényesi rendszert illetően.

Vállalkozásbarát gazdaságpolitikára van szükség, mely differenciált adórendszerrel, a vállalkozást ösztönző hitelpolitikával, speciális támogatási alapokkal, kedvező kamatfeltételekkel elő tudja segíteni a piacgazdaság kiépülését.

A privatizációnak ki kell terjednie a gazdasági rendszer egészére: a kis- és nagyvállalatokra, a bankrendszerre, a társadalombiztosításra, a szolgáltatásokra és a kereskedelemre.

Ki kell dolgozni a csődbe ment állami vállalatok szanálásának mechanizmusát.

A gazdaságpolitika lényeges elemévé kell válnia az inflációellenes intézkedéseknek. Meg kell szüntetni a ráfizetéses állami vállalatok támogatását, vissza kell fogni a fedezet nélküli pénzkibocsátást, csökkenteni kell az improduktív szféra arányát, racionalizálni kell a nyersanyagra alapozott barterkereskedelmet, mérhetővé kell tenni az energia fogyasztását, de mindenekfelett gazdaságélénkítő, a termékszervezetváltás irányába ható intézkedéseket kell foganatosítani. Mindennek azonban megfelelő munkaerőpolitikával kell párosulni. Vidékünk energia- és nyersanyagszegénysége miatt munkahelyteremtés szempontjából elsősorban a feldolgozóipar, a szolgáltató ágazatok, az infrastrukturális fejlesztés, a kereskedelem, s nem utolsó sorban a mezőgazdaság jöhet szóba.

Meg kell teremteni a külföldi tőke munkaerőigényes ágazatokra történő beáramlásának feltételeit, a megfelelő jogi és politikai garanciarendszert, az exportképes áruk termelésének lehetőségét. Ehhez hozzájárulhat az is, ha térségünk megkapja a különleges gazdasági övezet státusát.

A mezőgazdaság talpraállása csak a föld privatizációja, a teljesjogú magán földtulajdon visszaállításával lehetséges. Meg kell teremteni a magán- és farmergazdálkodás feltételeit. Ehhez speciális hitelrendszerre és pénzalapokra van szükség, melyek segítségével a gazdálkodás anyagi-műszaki feltételei biztosíthatók. A földet lehetőség szerint vissza kell adni az eredeti tulajdonosnak.

El kell érni az állampolgárok igazságos teherviselését. Lehetőséget kell adni mind a munkavállalók, mind a munkáltatók érdekvédelmét ellátó szervezetek létrejöttéhez. A munkanélküliségből eredő feszültségek enyhítésére munkaközvetítő és segélyező rendszert kell létrehozni.

Erőfeszítéseket kell tenni a külgazdasági kapcsolatok élénkítésére, az európai piaci és pénzügyi normák átvételére.

V. Szociálpolitika

Kárpátalja lakosságának szociális helyzete korántsem megnyugtató. Az információ rohamos növekedése folytán rendkívül hátrányos helyzetbe kerültek a csak fizetésből, bérből élők, a nyugdíjasok. A szelektív kompenzációs mechanizmusok hiányoznak vagy rosszul működnek. Egyre tömegesebb a munkanélküliek tábora. Konceptió hiányában az alkalmazott intézkedések nem hozzák meg a kívánt eredményt. Az életminőség romlása a hagyományos társadalmi struktúrák felbomlása sürgős, átgondolt beavatkozást követelnek. Ki kell dolgozni a gazdaság- és szociálpolitikában követendő elvek egységes rendszerét.

Lépéseket kell tenni társadalmunk alapja: a család védelmében, különös tekintettel a nők főállású családanyaságára (mely után nyugdíj is jár), a gyerekvállalás és -nevelés erkölcsi és anyagi támogatására, a sokgyermekes családoknak biztosítandó kedvezmények rendszerére, a lakáskérdés ki-elégítő rendezésére.

A munkanélküliséget enyhítendő, létre kell hozni az át-képző intézmények hálózatát, új munkahelyeket kell teremteni, többek között a külföldi tőke munkaerőigényes ágakba történő bevonásával, a helyi szolgáltató, termelő és infrastrukturális egységek kialakításával. Ki kell dolgozni a munkaerő mozgásával, átalakulásával, az ideiglenes munkanélküliséggel kapcsolatos állami garanciák mechanizmusait. A privatizáció ütemének megfelelően csökkenteni kell a társadalombiztosítás, a szolgáltatások és juttatások állami részét, le kell építeni a privilegizált elosztás (pl. juttatások, nyugdíjak, üdülési lehetőségek) rendszerét.

Támogatni kell a túlduzzasztott ipari munkaerő visszaáramlását a mezőgazdaságba. Ez lassíthatja a hagyományos települések felbomlását, elnéptelenedését, az ingázással és a szezonmunkákkal kapcsolatos társadalmi problémák elmérgesedését.

Erőfeszítéseket kell tenni a hátrányos helyzetű települések (kivált a nemzetiségi kisebbségek által lakottak) gondjainak enyhítésére. Csak ezáltal őrizhetők meg a hagyományos létközösségek, csökkenthető az elvándorlás, különösen a fiatalok betelepődése a városokba. Ezáltal maradhat meg a helyi közösségek kultúraőrző és –teremtő ereje.

Törekedni kell arra, hogy a létminimum, a minimálbér törvényileg is garantálva legyen. A szociális juttatásokat az infláció mértékével összhangban kell növelni. Létre kell hozni a segélyezés differenciált rendszerét.

Intézkedéseket kell tenni a nyugdíjasok helyzetének javítására, karkedvezmények életbeléptetésére, az öregeket ellátó intézmények létrehozására és a már meglévők színvonalának emelésére.

Új bér- és adórendszert kell bevezetni, mely egyrészt lehetővé teszi a minőségi differenciálást, másrészt igazságos közteherviselést irányoz elő, s figyelembe veszi a társadalom hátrányos helyzetű tagjainak érdekeit is.

A jól működő szociális védőháló megteremtése céljából (különös tekintettel a nemzetiségi kisebbségekre) létre kell hozni azokat az intézményeket, melyek a szociális helyzet felmérésére hivatottak. Támogatni kell mindazt az egyházi, egyesületi- és magántevékenységet, mely a segély- és szeretetszolgálatok által a társadalmi biztonság növelését célozza.

Mindebből következik, hogy sérülékeny társadalmi békénk megőrzése csak úgy lehetséges, ha megtaláljuk, majd megtartjuk azt az egyensúlyi helyzetet, melyet a piacorientált struktúraváltás és a szociális biztonság ellentmondásos következményeinek kompromisszumos ötvözése adhat.

VI. Egészségügy, ökológia

Az egészségügy helyzete ma számos kívánnivalót hagy maga után. A megfelelő szellemi, anyagi, szervezeti és jogi fel-

tételek híján annak rendszere a működőképesség határán van, szolgáltatásainak minősége rendkívül alacsony. Javulást csak az egészségügy merőben új alapokra való helyezésétől várhatunk.

Meg kell teremteni az egészségügy fejlődésének jogi és gazdasági feltételeit, az egészségügyi vállalkozás, az orvostársadalom önszerveződésének szabadságát (pl. orvosi kamara), az orvosi ellátás államilag garantált minimális rendszerét, az egészségügyi szolgáltatások minőségi ellenőrzésének mechanizmusát.

Elő kell segíteni a családi orvos intézményének létrejöttét, a szabad orvos- és kórházválasztást. Garantálni kell a betegek részére a kezelésükkel kapcsolatos információba való betekintést, s annak illetéktelenektől való védelmét. A megfelelő anyagi érdekeltséget biztosítandó a szolgáltatások minősége és az orvosok jövedelme közti viszonyt piaci összefüggéseknek kell meghatározniuk.

Külön hangsúlyt kell fektetni a szellemi és testi fogyatékosok, a rokkantak, a szenvedélybetegségekkel küzdők ellátására. Az ezt végző intézetek körében is meg kell szüntetni az állami monopóliumot, s lehetőség szerint figyelembe kell venni az ápoltak nemzetiségét.

Felül kell vizsgálni az egészségügyi képzés és továbbképzés tartalmát és rendszerét. Ki kell alakítani az egészségügyi felvilágosító és tanácsadó hálózatot, a megfelelő információs rendszert. Támogatni kell az egészségügyi célú társadalmi önszerveződést, egyházak, szervezetek és magánszemélyek bekapcsolódását az orvoslás, betegellátás, betegsegélyezés rendszerébe. Új alapokra kell helyezni a baleset- és betegbiztosítást. A statisztika-determinált gyógyítást emberközpontúvá kell tenni, melynek az említett szakmai-anyagi követelményeken túl a humánus magatartás, az orvosi etika messzemenő betartása és az orvoslás európai hagyományainak újraélesztése egyaránt feltétele.

Mindezen nehézségeken túl lényeges szempont számunkra az anyanyelvű egészségügyi ellátás lehetőségének megte-

remtése. Szakmai feltételként kell érvényesíteni azt a követelményt, hogy az egészségügyi dolgozó értse és beszélje a helyben lakó nemzetiségek nyelvét.

Egészségünk megőrzésének lényegi feltétele a természetes környezet, az ökoszisztéma sértetlen megőrzése. Ezért az államnak garantálnia kell a megfelelő környezetminőség minimális szintjét, az ökológiai információ hozzáférhetőségét minden állampolgár részére. Ehhez létre kell hozni azokat a független, csak a legfelső döntéshozó szervnek felelős intézményeket, melyek a környezeti paramétereket folyamatosan mérik, ellenőrzik.

A gazdaság, a szociálpolitika, az ökológia és az egészségügy fejlesztésének egységes elveken kell alapulniuk. A természetvédelmi követelményeknek be kell épülniük a különböző gazdasági programokba. Előnyben kell részesíteni a környezetbarát technológiákat, kötelezővé kell tenni a környezetvédelmi hatásvizsgálatot.

Fokozott hangsúlyt kell fektetni az energiatakarékosságra, a hulladékok újrafeldolgozására, a közlekedés környezetbarát formáinak fejlesztésére, a járműminőségi követelményekre, a veszélyes anyagok tárolására és szállítására. Meg kell teremteni az ökológiai adóztatás szigorú rendszerét. Ellenőrzés alá kell vonni a mezőgazdaságban alkalmazott vegyszerek használatát, be kell vezetni a termékek folyamatos kontrollját.

Előnyben kell részesíteni azokat a fejlesztési programokat, melyek a lakosság dekoncentrálásának irányában hatnak, amelyek a megfelelő kommunális infrastruktúra kiépítését, a megfelelő mennyiségű és minőségű vízellátást, a helységek forgalmi tehermentesítését célozzák.

Térségünk növény- és állatvilágának megőrzése céljából el kell végezni a megfelelő erdővédelmi, újraterelítési és vízszabályozási munkákat. Fokozott ellenőrzés alá kell vonni a fa- és kőzetkitermelő munkálatokat. Természetvédelmi tájegységeket kell létrehozni.

Mivel természetes környezetünk védelme nem lehet egyetlen ország kizárólagos belügye, a megfelelő törvényi feltételek biztosításán túl szükségesnek tartjuk egy nemzetközi természetvédelmi rendszer kialakítását, az ehhez szükséges egyezmények mihamarabbi megkötését.

A KMKSZ tisztújító közgyűlésén megválasztott tisztségviselők

(1993. március 13.)

MEGYEI ELNÖKSÉG

Fodó Sándor *(elnök)*
Milován Sándor *(általános alelnök)*
Vári Fábián László *(ügyvezető alelnök)*
Balogh Géza *(munkácsi középszintű szervezet)*
Dalmay Árpád *(beregzsászi középszintű szervezet)*
Kiszely Tihamér *(ungvári városi középszintű szervezet)*
Kovács Elemér *(nagyszőlősi középszintű szervezet)*
Kovács Miklós *(ungvári járási középszintű szervezet)*
ifj. Sari József *(Felső-Tisza vidéki középszintű szervezet)*

TITKÁRSÁG

Brenzovics László *(kulturális titkár)*
Debreceni Mihály *(média felelős)*
Gulácsi Géza *(politikai titkár)*
Perduk János *(irodavezető)*

KMKSZ-iroda
Ungvár, 294000
Duhnovics u. 2., II. em. 15.
Tel.: 3-51-91

KMKSZ-székház
294000, Ungvár
Moszkva part 5.
Tel./fax: 3-69-23

MEGYEI VÁLASZTMÁNY*

1. Munkácsi járás

1. Gajdos Györgyné
2. Hadar Vince
3. Kopasz József
4. Sütő Antal

2. Nagyszőlősi járás

1. Balogh Antal
2. Fábián Balázs
3. Gerendely Béla
4. Gulácsi Géza
5. Kaliskó Jenő
6. Kosztya Margit
7. Milován Jolán
8. Patkós Sándor
9. Turda Sándor
10. Varga János
11. Virág László

3. Felső-Tisza Vidék

1. Bilics Éva
2. Borbély Sándor
3. Fóris László
4. Krüzsely Tibor
5. Néma József
6. id. Sari József
7. Udut Sándor
8. Zombori István

4. Beregszászi járás

1. Bálint András
2. Beregszászi Ferenc
3. Berky Károly

* A megyei elnökség tagjai egyben a választmány tagjai is.

4. Brenzovics László
5. Halaváts József
6. Horkay Sámuel
7. Kardkővács Bertalan
8. Kerényi Gyula
9. Kiss István
10. Komáromy Árpád
11. Nagy Zoltán Mihály
12. Petneházy István
13. Sín József
14. Sztojka Ibolya
15. Szűcs István
16. Tóth Mihály

5. Ungvári járás

1. Benkő Irén
2. Csuka Béla
3. Debreceni Mihály
4. Gönczy Sándor
5. Halász József
6. Hidi László
7. Molnár László
8. Orosz Ildikó
9. Perduk János
10. Sepella Mária
11. Soós Kálmán
12. Tóth Lajos
13. Zselicki József

6. Ungvári városi

1. Dupka György
2. Horváth Sándor
3. Kövér György
4. Kőszeghy Elemér

A VÁLASZTMÁNY PÓTTAGJAI

1. Balázs István
2. Czurkó Elemér
3. Hapák János
4. Hidi Endre
5. Illés Éva
6. Lőrinc Lajos
7. Rada Sándor
8. Szücs Sándor
9. Tóth László
10. Tóth Margit
11. Tuba Endre

MEGYEI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG

1. Havér László
2. Sóbányi Imre
3. Stéfán Sándor (elnök)
4. Szopó István
5. Turóczy István
6. Udvari István

MEGYEI ETIKAI BIZOTTSÁG

1. Keresztyén Balázs
2. Kiss Imre
3. Majorossy István (elnök)
4. Molnár Tibor
5. Orosz Kálmán
6. Szöllősy Tibor

A KMKSZ alapszervezeteinek címlistája

1993. március 13.

Felső-Tisza Vidék

Elnöke: ifj. Sari József
Técső, 295710
Sevcsenko út 11.

ALAPSZERVEZETEK

1. Aknaszlatina, 295760

Elnök: Benedek Imre
Lokota u. 22., tel.: 56-885
Alelnök: Zombori István
Sztahanov u. 55., tel.: 56-523
Titkár: Herczegh Ákos
Sztahanov u. 55., tel.: 56-523

2. Bustyaháza, 295570

Elnök: Körtvélyessy József
Szovjet u. 9., tel.: 67-123
Alelnök: Fésűs Mihály
Csapajev u. 7., tel.: 67-763
Titkár: Fedorisin Mária
Béke u. 64., tel.: 67-916

3. Gyertyánliget, 295823

Elnök: Weisz József
Gagarin u. 1.
Alelnök: Macsek Irén
Gagarin u. 29., tel.: 3-27-09
Titkár: Várcába Ella,
Peremoha u. 15.

4. *Huszt*, 295600

Elnök: Udut Sándor

Druzsba u. 6., tel.: 38-16

Alelnök: Imre Zoltán

Pirogov u. 9/22., tel.: 5-426

Titkár: Békési Anna

Csapajev u. 13., tel.: 6-169

5. *Kőrösmező*, 295803

Elnök: Birosz János

Béke u. 88., tel.: 2-59

Alelnök: Francz Ignác

Petőfi u. 13.

Titkár: Szenek Margit

Kalinyin u. 10.

6. *Nagybocskó*, 295820

Elnök: Illés Éva

Csornogorszkij u. 68.

Alelnök: Ambrus Sándor

Béke u. 28., tel.: 33-075

Titkár: Honcsarov Gizella

Csornogorszkij u. 19.

7. *Rahó*, 295800

Elnök: Bilics Éva

Borkut u. 65., tel. 2-23-41

Alelnök: Kozel István

Verbnik u. 71., tel.: 2-26-12

Titkár: Horváth András

Verbnik u. 4/39., tel.: 2-43-23

8. *Taracköz*, 295580

Elnök: Fülöp János

Lenin u. 80., tel.: 51-196

Alelnök: Kádár Gabriella
Engels u. 5., tel.: 51-240
Titkár: Kancevics Magdolna
Lenin u. 144., tel.: 51-525

9. Técső, 195710

Elnök: Fóris László
Gagarin utca 14., tel.: 2-16-54
Titkár: Kaszó Irma
Puskin utca

10. Terebesféhérpatak, 295813

Elnök: Vadas Vilmos
Béke u. 9., tel.: 3-26-39
Alelnök: Romozsán József
Kruhlij u. 29.
Titkár: Vadas Mária
Béke u. 9., tel.: 3-26-39

11. Tiszabogdány, 295810

Elnök: Tressza Mária
Borkanyuk u. 82.
Alelnök: Milcsevics Erzsébet
Gagarin u. 44.
Titkár: Demján Erzsébet
I. Franko u. 18.

12. Visk, 295636

Elnök: Krüzsely Tibor,
Lenin u., tel.: 97-258
Rákosi u. 2., Huszti járás, tel.: 3-20
Alelnök: Molnár Tibor
Partizán u. 21.
Titkár: Néma József
Puskin u. 40.

Választmányi tagok

Bilics Éva

Borbély Sándor

Fóris László

Krüzsely Tibor

Néma József

id. Sari József

Udut Sándor

Zombori István

A megyei ellenőrző bizottság tagja: Sóbányi Imre

A megyei etikai bizottság tagja: Molnár Tibor

Nagyszőlősi járás

Elnök: Kovács Elemér

Nagyszőlős, 295540

Gagarin u. 47.

Tel.: 2-14-54

KMKSZ-iroda

Nagyszőlős, 295540

Béke u. 58.

Tel.: 2-46-65

ALAPSZERVEZETEK

1. Akli, (Öreg) 295535

Elnök: Nagy László

Gorkij u. 55.

Alelnök: Bocskor Viktor

Gorkij u. 43.

Titkár: Bocskor Ida

Gorkij u. 3.

2. Aklihegy, 295535

Elnök: Fóri Éva

Béke u. 19.

Alelnök: Béres István

Micsurin u. 11.

Titkár: Fóri Sándor

Béke u. 19.

3. Batár, 295535

Elnök: Kubinyi Béla

Fő u. 83., tel.: 46-602

Alelnök: Imszticsei Antal

Fő u. 45., tel.: 46-661

Titkár: Morvai Margit

Fő u. 185., tel.: 46-651

4. Csepe, 295563

Elnök: Fülöp Endre

Sevcsenko u. 8.

Alelnök: Geletei Sándor

Titkár: Szerbák Zoltánné

5. Feketeardó, 295562

Elnök: Rezes Géza

Kirov u. 37.

Alelnök: Kádár Imre

Lenin u. 90.

Titkár: Kubinyi Margit

Sevcsenko u. 35.

6. Fertősalmás, 295538

Elnök: Bíró Irma

Lenin u. 29.

Alelnök: Taracközi István

Titkár: Tegze Sára

Lenin u. 123.

7. Forgolány, 295543

Elnök: Vas Mária

Béke u. 156.

Alelnök: Turda Ibolya

Béke u.

Titkár: Árdánházi Ilona

Béke u. 46.

8. Gödényháza, 295561

Elnök: Dupka József

Gödény u. 87.

Alelnök: Kolozsvári Sándor

Gödény u. 35.

Titkár: Gukrán Mária

Gödény u. 76.

9. Királyháza, 295560

Elnök: Eggenberger Ferenc

Lenin u. 47.

Alelnök: Varga Zoltán

Koszmogyemjanszkaja u. 1/15.

Titkár: Dornbach Katalin

Októberi Forradalom u. 29., tel.: 4-12-79

10. Mátyfalva, 295539

Elnök: Szegljanik Péter

Új u. 9.

Alelnök: Aranyos László

Sevcsenko u. 37.

Titkár: Magyar János

Mezei u. 10.

11. Nagypalád, 295536

Elnök: Patkós Sándor

Béke u. 1.

Titkár: Csele Rozália
Béke út 24.

12. Nagyszőlős, 295540

Elnök: Milován Jolán

Béke tér 26., tel.: 2-13-59

Alelnök: Kacsur Gusztáv

Október 50. Évfordulója út 3/27., tel.: 2-32-33

Titkár: Ljubka Emma,

Dimitrov u. 23., tel.: 2-34-93

13. Nevetlenfalu, 295543

Elnök: Bocskor Gedeon

Komszomol u. 29., tel.: 7-72

Alelnök: Kosztya Margit

Gagarin u. 41., tel.: 46-7-79

Titkár: Kaliskó Jenő

Fő u. 81., tel.: 46-667

14. Szőlősgyula, 295568

Elnök: Csetneki Katalin

Béke u. 12.

Alelnök: Rezes Károly

Kert u. 31.

Titkár: Simon Valéria

Béke u. 24.

15. Tiszakeresztúr, 295532

Elnök: Gerendely Béla

Lenin u. 48.

Alelnök: Mándi Lajos

Petőfi u. 1.

Titkár: Dobsa Aranka

16. Tiszapéterfalva, 295534

Elnök: Virág László

Komszomol u. 25., tel.: 4-54

Alelnökök: Seres Jenő, Váradi Gyula, Kökörösényi Klára,
Illés Antal

Titkár: Borbély Ida, Derbák Erzsébet

17. Tiszaújhely, 295531

Elnök: Máriánné Boldog Edit

Fő u. 78., tel.: 35-5-83

Alelnök: Mihók Flóra

Fő u. 62.

Titkár: Szilágyi Klára

Fő u. 130.

18. Tiszaújlak, 295530

Elnök: Fábián Balázs

Sevcsenko u. 42., tel.: 6-13-42

Alelnök: Fábián Kázmér

Marx Károly u. 39/2.

Tel: 6-14-44

Titkár: Sebi Valéria

Zöld u. 99., tel.: 61-300

19. Verbőc, 295543

Elnök: Balogh Antal

Lenin u. 34.

Alelnök: Jakab Ildikó

Béke u. 14.

Titkár: Pödör Katalin

Béke u. 119.

Választmányi tagok

Balogh Antal
Fábián Balázs
Gerendely Béla
Gulácsi Géza
Kaliskó Jenő
Kosztya Margit
Milován Jolán
Patkós Sándor
Turda Sándor
Varga János
Virág László

A megyei ellenőrző bizottság tagja: Stéfán Sándor
A megyei etikai bizottság tagja: Keresztyén Balázs

Beregszászi járás

Elnök: Dalmay Árpád
Beregszász, 295510
Kalinyin u. 7.
Tel.: 2-22-10

KMKSZ-iroda
295510, Beregszász
Munkácsi u. 3.
Tel.: 2-42-63

ALAPSZERVEZETEK:

1. Asztély, 295525
Elnök.: Olasz Miklós
Határőr u. 47.
Tel.: 99-2-89

Alelnök: id. Csok Ferenc
Népek Barátsága u.
Tel.: 99-2-44
Titkár: File Istvánné
Népek Barátsága út 47., tel.: 99-2-44

2. *Bátyú*, 295500

Elnök: Tuba Endre
Vasút u. 14.
Tel.: 79-213
Alelnök: Bagu Anikó
Kossuth u.
Titkár: Béres Klára
Gorkij u. 1.

3. *Bene*, 295522

Elnök: Horváth László
Rákóczi u. 30., tel.: 74-2-94
Alelnök: Holozsnay József
Petőfi u. 13.
Titkár: Varga András
Rákóczi u.

4. *Beregardó*, 295510

Elnök: Cseh Piroska
Alelnök: Szabó Magdolna

5. *Beregdéda*, 295512

Elnök: Egressy István
Árpád u. 177.
Alelnök: Gerzsenyi Gábor
Patkó u. 2.
Titkár: Halaváts József
Attila u. 59., tel.: 2-58

6. *Beregsom*, 295502
Elnök: Kődöböcz Lilla
Lenin u. 63.
Alelnök: Kődöböcz Gyula
Lenin u. 44.
Titkár: Nagy Margit
Sevczenko u. 11.

7. *Beregújfalu*, 295516
Elnök: Heé Béla
Petőfi u. 6., tel.: 7-54-2-61
Alelnök: Tihor Béla
Rákóczi u.
Titkár: Tóth Margit
Petőfi u. 4., tel.: 7-54-2-33

8. *Bótrágy*, 295501
Elnök: Tari András
Tel.: 952-250
Alelnök: Török Béla
Tel.: 952-206
Titkár: Kádas Ernő
Tel.: 952-227

9. *Csetfalva*, 295529
Elnök: Czap József
Lenin u., tel.: 0-7-522-29
Alelnök: Tar József
Lenin u.
Titkár: Varga Anikó

10. *Csonkapapi*, 295505
Elnök: Kődöböcz Ferenc
Fő u. 274., tel.: 2-95-505
Alelnök: Magyar Olga

Fő u. 31
Tel.: 2-95-505
Titkár: Gerő Erzsébet
Iskola u. 310

11. Gát, 295513
Elnök: Kacsó Zoltán
Május 1. u. 1.
Alelnök: Kovács Emil
Új Élet u. 13.
Titkár: Czébely Lajos
Új Élet u. 2.

12. Gut, 295517
Elnök: Sín József
Munkácsy M. u. 15.
Tel.: 75-12-22
Alelnök: Deák István
Petőfi u. 24.
Titkár: Lukács Margit

13. Halábor, 295526
Elnök: Tar Géza
Nagy u. 125.
Alelnök: Kőszegi Sándor
Csonka sor 7.
Titkár: Major Erzsébet

14. Hettyen, 295505
Elnök: Tóth Ilona
Dózsa György u. 130., tel.: 3-14-63
Alelnök: Sebestyén Tibor
Iskola u. 181.
Titkár: Geletei Erzsébet
Iskola u. 182.

15. Kígyós, 295514

Elnök: Kovácsné Derceni Ibolya

Esze Tamás u. 4., tel.: 75-52-22

Alelnök: Sass Sándor

Esze Tamás u. 3., tel.: 75-52-18

Titkár: ifj. Vas Ottó

Móricz Zsigmond u., tel.: 75-52-00

16. Kisbégány, 295512

Elnök: Komáromy Árpád

Felszabadulás u. 106.

Alelnök: Orosz Erzsébet

Petőfi u. 6.

Titkár: Komáromy Katalin

Felszabadulás u. 86.

17. Macsola, 295525

Elnök: Kardkovács Bertalan

Alelnök: Nagy Lajos

Titkár: Kardkovács Jolán

Fő u. 31.

18. Makkosjányosi, 295511

Elnök: Pallagi Gyula

Kossuth u. 17.

Alelnök: Kondor Gizella

Beregszász, Arany János u. 42.

Titkár: Hapák János

Sevcsenko u. 70.

19. Mezőgecse, 295520

Elnök: Badak Sándor

Hajnal u. 16., tel.: 51-138

Alelnök: Jakab Béla

Tel.: 51-341

Titkár: Gábor István
Tel.: 51-442

20. *Mezőkaszony*, 295503
Elnök: Tóth Sándor
Május u. 2., tel.: 7-53-284
Alelnök: Petneházy István
Bocskai u. 62.
Tel: 7-53-226
Titkár: Hegedűs Zsuzsanna
Bocskai u. 24., Tel: 7-53-137

21. *Mezővári*, 295524
Elnök: Berky Károly
Zádor u. 61., tel.: 73-263
Titkár: Berta Éva
Dózsa György u. 5.

22. *Nagybereg*, 295514
Elnök: Bálint András
Tószeg u. 6., tel.: 96-317
Alelnök: Mester József
Gázló u. 6., tel.: 96-278
Titkár: Nagy Márta
Nagyszer u. 11., tel.: 96-275

23. *Nagybégány*, 295512
Elnök: Hankáné Homoki Edit
Fő u. 95.
Alelnök: Penckófer János
Partizánok u. 5.
Titkár: Koznicki Ibolya
Komszomol út 51.

24. *Nagyborzsóva*, 295528

Elnök: Buzási István

Gagarin u. 6., tel.: 2-43-91

Alelnök: Lőrincz Dezső

Gorkij u. 148., tel.: 91-3-36

Titkár: Gaál Valéria

Gorkij u. 167., tel.: 991-253

25. *Rafajnaújfalu*, 295504

Elnök: Hegedűs Árpád

Béke u. 119.

Alelnök: Demeter Béla

Lenin u.

Titkár: Barkaszi Margit

Tel.: 92-263

26. *Sárosoroszi*, 295523

Elnök: Sebi András

Lenin u. 77., tel.: 93-2-18

Alelnök: Bábel András

Titkár: Tóth Ilona

Lenin u. 78.

27. *Tiszacsoma*, 295520

Elnök: Pösze Attila

Barátság u. 69., tel.: 51-512

Alelnök: Bakkancsos László

Barátság u. 35.

Titkár: Mészáros Margit

28. *Zápszony*, 295506

Elnök: Tóth Géza

Alelnök: Brenzovics Erzsébet

Lenin u. 70., tel.: 97-2-43

Titkár: Dávid Éva

BEREGSZÁSZI VÁROSI ALAPSZERVEZETEK

1. Beregszászi Kossuth Lajos Középiskola

Elnök: Pallagi Dezső

Vörösmarty u. 24., tel.: 2-53-20

Alelnök: Kardkovács Judit

Mikes Kelemen út 33.

Titkár: Turányi Katalin

Muzsalyi u. 115/48., tel.: 3-20-70

2. Beregszászi 6. sz. Általános iskola

Elnök: Bazuk Erzsébet

Petrás Dezső u. 9., tel.: 2-38-66

Alelnök: Gál Antónia

Muzsalyi u. 34a/89.

Titkár: Lázár Erzsébet

Gyár u. 34/b.

3. Beregszászi 8. sz. Középiskola

Elnök: Györffy István

Török Pál u. 11.

Alelnök: Mihajlovics Erzsébet

Novaja u. 1/3.

Titkár: Taracközi Ildikó

Tompa u. 74.

4. Beregszászi 18. sz. Szakközépiskola

Elnök: Kiss István

V. Hadsereg u. 109/26.

Tel.: 3-10-60

Alelnök: Mihók Imre

I. Franko u. 62., tel.: 2-53-89

Titkár: Jáger Katalin

Sevcsenko u. 39b/16.

Tel.: 2-42-58

5. Beregszászi 3. sz. Középiskola

Elnök: Kishegyi Mária

Arany J. u. Tel.: 2-44-50

Alelnök: Prófus József

Sevcsenko u. 13., tel.: 2-50-55

Titkár: Tóth Edit

Kutuzov u.

6. Beregszászi Esti Középiskola

Elnök: Pógár György

Architektúra u. 11., tel.: 2-22-16

7. Beregszászi Zeneiskola

Elnök: Pirigy Béla

Sevcsenko u. 13., tel.: 2-50-55

Alelnök: Kun Katalin

Muzsalyi u. 15., tel.: 3-12-10

Titkár: Kaluja Anna

Leningrádi u. 55., tel.: 2-37-92

8. Beregszászi Könyvtárhálózat

Elnök: Weinrauch Katalin

Sevcsenko u. 16.

Tel.: 2-23-82

Alelnök: Nagy Béla

9. Beregszászi Nyugdíjasok Alapszervezete

Elnök: Kerényi Gyula

Pavlov u. 27., tel.: 2-38-72

Alelnök: Balázs Jolán

Lomonoszov u. 32.

Tel.: 3-20-01

Titkár: Nigriny Árpád

Munkácsi u. 38., tel.: 2-49-87

10. Beregszászi Járási Postahivatal

Elnök: Dolgos Károly

Betlehem u. 18/5., tel.: 2-35-90

Alelnök: Bocskor Albert

Engels u. 4., tel.: 3-20-41

Titkár: Bimba Mária

Munkácsi u. 36/a., tel.: 2-44-88

11. Beregszászi Járási Kórház

Elnök: Balogh József

V. Hadsereg u. 113/12., tel.: 3-14-43

Alelnök: Fábián István

Csajkovszkij u. 7/a., tel.: 2-5070

Titkár: Kósa Éva

Muzsalyi u. 109/35., tel.: 3-20-75

12. Beregszászi Rádiógyár

Elnök: Horkay Sámuel

Sevcsenko u. 39a/25.

Tel.: 2-37-66 (lakás), 2-42-63 (mk.)

Alelnök: Palágyi Edit

Damjanich J. u. 10., tel.: 2-37-66

Titkár: Olasz Miklós

Marx Károly u. 31., tel.: 2-40-41

13. Beregszászi Finommechanikai Üzem

Elnök: Kromák András

Munkácsi u. 198., tel.: 2-26-19

Alelnök: Kerekes Gábor

Herzen u. 13., tel.: 3-29-58

Titkár: Balázs Csaba

Lomonoszov u. 1., tel.: 3-20-01

14. Beregszászi Majolikagyár

Elnök: Ortutay Zsuzsa

Odesszai u. 26/7., tel.: 2-45-10

Alelnök: Kovács Judit

Új vásár u. 27., tel.: 2-37-09

Titkár: Seszták Edit

I. Franko u. 50., tel.: 2-53-08

15. Beregszászi Konzervgyár

Elnök: Györke Szabolcs

V. Hadsereg u. 109/10., tel: 3-10-87

Alelnök: Walla György

B. Hmelnickij u. 33., tel: 2-22-35

Titkár: Kertész Mária

Proletár u. 2.

16. Beregszászi Famegmunkáló Üzem

Elnök: Katona Árpád

Kazinczy u. 40/2.

Alelnök: Nagy András

Engels u.

Titkár: Komonyi Judit

Arany János u. 3.

17. Beregszászi 2. sz. Bentlakásos Iskola

Elnök: Imre Ilona

Arany János u. 43., tel.: 3-29-75

18. Beregszászi Bútorkombinát

Elnök: Lizák Dezső

Gyár u. 34/4., tel.: 2-23-06

Alelnök: Kovács Zsolt,

Muzsalyi u. 115/2., tel.: 3-20-88

Titkár: Tökei Ferenc

19. Beregszászi Javító-Építő Vállalat

Elnök: Révay László

Sevcsenko u. 98., tel.: 22-555 (lakás), 22-036 (mk.)
Alelnök: Finta Ferenc
Muzsaly, Keskeny u. 35.
Titkár: Csok Bertalan
Kígyós, Esze Tamás út 25., tel: 75-52-23

20. Beregszászi Óvodai Hálózat

Elnök: Morilják Erzsébet
Széchenyi u. 72., tel.: 2-46-82
Alelnök: Rácz Mária
Munkácsi u. 40a/20.

21. Beregszászi Gázművek

Elnök: Tóth Géza
Virág u. 12., tel.: 3-14-18
Alelnök: Fekete József
Arany János u. 23.
Tel.: 3-29-56
Titkár: Umri István
Kinizsi u. 62., tel.: 2-48-21

22. Beregszászi Téglagyár

Elnök: Kocsi Tihamér
Füzes u. 21., tel.: 2-53-55 (lakás), 2-35-62 (mk.)
Alelnök: Biláncsik Sándor
Hmelnickij u. 107.
Titkár: Orosz Tibor
Muzsalyi út 107/45., tel.: 3-12-48 (lakás), 3-32-63 (mk.)

23. Közalkalmazottak

Elnök: Thury Sándor
Arany János u. 122., tel.: 2-26-06
Alelnök: Gulácsi Sándorné
Balugyánszki út 6., tel.: 3-35-46
Titkár: Szücs István
Munkácsi u. 8/2., tel.: 2-25-54

Választmányi tagok

Bálint András
Beregszászi Ferenc
Berky Károly
Brenzovics László
Halaváts József
Horkay Sámuel
Kardkovács Bertalan
Kerényi Gyula
Kiss István
Komáromy Árpád
Nagy Zoltán Mihály
Petneházy István
Sín József
Sztojka Ibolya
Szűcs István
Tóth Mihály
A megyei ellenőrző bizottság tagja: Udvari István
A megyei etikai bizottság tagja: Kiss Imre

Munkácsi járás

Elnök: Balogh Géza
Munkács, 295400, Liszenko u. 7/11.
Tel.: 4-24-62

KMKSZ-iroda
Munkács, 295400
Zrínyi u. 4.

ALAPSZERVEZETEK

1. *Barkaszó*, 295433

Elnök: Sütő Antal

Lenin u. 166.

Alelnök: Sütő Róbert

Lenin u.

Titkár: Fakász Valéria

Munkács, Sevcsenko u. 38

2. *Beregrákos*, 295404

Elnök: Tóth Margit

Benedeki u. 11/2.

Alelnök: Molnár Vince

Kun Béla u. 10., tel.: 74-3-14

Titkár: Szarka János

Kukuskin u. 3.

3. *Csongor*, 295435

Elnök: Nagy Sándor

Marx K. u. 21.

Alelnök: Hadar Győző,

Széles u. 28.

Titkár: Sass Ibolya

Béke u. 243.

4. *Dercen*, 295436

Elnök: Kopasz József

Rákóczi út 122., tel.: 67-550

Alelnök: Fodor Ferenc

Bercsényi u. 4., tel.: 67-517

Titkár: Máté Margit

Hegyi u. 8., tel.: 67-504

5. Izsnyéte, 295437

Elnök: Pallagy Magdolna

Fő u. 1.

Alelnök: Derkács László

Ifjúság u. 1/3.

Titkár: Gáti Ilona

Petőfi u.

6. Munkács, 295400

Elnök: Gajdos Györgyné

Ungvári u. 50., tel.: 2-78-50

Alelnök: Oláh György

Majakovszkij u. 33., tel.: 2-16-58

Titkár: Koroljova Erzsébet

Szaverova u. 59., tel.: 2-29-98

7. Szernye, 295434

Elnök: Horkay Zoltán

II. Rákóczi F. u. 37., tel.: 78-200

Titkár: Bimba Irén

Petőfi u.

Választmányi tagok

Gajdos Györgyné

Hadar Vince

Kopasz József

Sütő Antal

A megyei ellenőrző bizottság tagja: Havér László (Szolyva)

A megyei etikai bizottság tagja: Majorossy István (Munkács)

Ungvári járás

Elnök: Kovács Miklós
Szürte, 295114 Fő u.

KMKSZ-iroda:
Ungvár 294000
Duhnovics u. 2., II. em. 15.
Tel.: 3-51-91

ALAPSZERVEZETEK

1. *Bátfa*, 295112

Elnök: Bakajsa Gyula
Alelnök: Harsányi Tibor
Titkár: Pócs Piroska

2. *Botfalva*, 295111

Elnök: Tóth László
Határőr u. 22.
Alelnök: Lukács László
Petőfi u. 90., tel.: 77-577
Titkár: Bujdosó Éva
Petőfi u. 45.

3. *Csap*, 295081

Elnök: Halász József
Vakarov u. 3. Tel: 7-17-85
Alelnök: Debreceni Mihály
Tel.: 3-32-03
Titkár: Báthory Ilona

4. *Eszeny*, 295116

Elnök: Gönczy Sándor
Dózsa György u. 2., tel.: 7-44-10

Alelnök: Jónás Ferenc
Petőfi u. 41., tel.: 7-44-62
Titkár: Szabó Ibolya
Kis utca 70., tel.: 7-44-47

5. *Gálocs*, 295112

Elnök: Molnár László
Gálocsi u. 41., tel.: 3-21-38
Alelnök: Hudák István
Gálocsi u. 24.,
Titkár: Tóth Mária
Gálocsi u. 110.

6. *Ketergény*, 295113

Elnök: Benkő Irén
Állomás u. 3., tel.: 7-77-12
Alelnök: Bocskai Sándor
Mező u. 1., tel.: 7-79-12
Titkár: Herceg Katalin
Állomás u. 24., tel.: 7-77-39

7. *Kincseshomok*, 295113

Elnök: Szopó István
Állomás út 9., Tel.: 73-237
Alelnök: Petró Ibolya
Titkár: Homoki Orsolya
Tel.: 72-214

8. *Kisdobrony*, 295117

Elnök: Bernáth Csaba
Alelnök: Ember Balázs
Titkár: Úr József

9. *Kisgejőc*, 295107

Elnök: Kovács Árpád

Fő u., tel.: (9) 75-708
Alelnök: Bogáthy István
Szovjet u. 96., tel.: (9) 75-706
Titkár: Bilakovics Sándor
Szovjet út 65.

10. Kisszelmenc, 295104

Elnök: Veres Péter
Szelmenci u. 59.
Alelnök: Rajkó Béla
Szelmenci u. 60.
Titkár: Mitro Mária

11. Kistéglás, 295114

Elnök: Szűcs Sándor
Lenin u. 50., tel.: 75-3-47
Alelnök: Kővári László
Lenin u. 90., tel.: 75-345
Titkár: Kocsis Valéria
Gagarin u. 1.

12. Korláthelmec, 295106

Elnök: Sepella Mária
Petőfi u. 34.
Tel.: 77-2-05
Alelnök: Fedor László
Barátság u. 70., tel.: 77-277
Titkár: Oroszi Istvánné

13. Minaj, 295133

Elnök: Czurkó Elemér
Pobeda u. 19.
Alelnök: Barkaszi István
Leszja Ukrajinka u.
Titkár: Hidi Mária

14. Nagydobrony, 295118

Elnök: Hidi László

Marx K. u. 85.

Alelnök: Orosz Ildikó

Tavaszi u. 4/b., tel.: 78-332

Titkár: Badó Erzsébet

Ady Endre u. 8.

15. Nagygejőc, 295107

Elnök: Györke Róbert

Fő u.

Alelnök: Béres Imre

Fő u. 59.

Titkár: Fekete István,

Béke út 1.

16. Palágykomoróc, 295108

Elnök: Szanyi Ilona

Béke u. 5/6., tel.: 73-626

Alelnök: Gellért Erzsébet

Tel.: 73-689

Titkár: Szanyi P. Jolán

Győzelem u. 27.

Tel.: 73-607

17. Palló, 295112

Elnök: Csengeri Erzsébet

Pallói u. 82.

Alelnök: Bódi Ottilia,

Pallói u. 8.

Titkár: Mondok Ella

Pallói u. 112.

18. Rát, 295109

Elnök: Palotai Gyula

Lenin út 74.
Alelnök: Nagy Béla
Gagarin u.
Titkár: Dancs Gizella
Petőfi u.

19. *Sislóc*, 295111
Alelnök: Kállay Erika
Sislóci u. 16., tel.: 77-405
Titkár: Tóth Natália

20. *Szalóka*, 295102
Elnök: Soós Kálmán, tel.: 3-50-42
Alelnök: Orosz Kálmán
Petőfi u. 35.
Titkár: Kovács Erzsébet
Petőfi u. 9.

21. *Szürte*, 295114
Elnök: Braun József
Október 50. Évfordulója u. 1., tel.: 75-2-54
Alelnök: Kiss Ibolya
Lenin u. 148., tel.: 75-251
Titkár: Braun Éva
Lenin u. 220., tel.: 75-2-19

22. *Tiszaásvány*, 295081
Elnök: Orbán István
Alelnök: Sebők Ibolya
Titkár: Kertész Piroska
Fő u. 103.

23. *Tiszasalamon*, 295115
Elnök: Balogh Gyula
Lenin u. 13.

Alelnök: Fedor László
Állomás u. 11.
Titkár: Kovács Margit
Tisza u. 57.

24. Ungtarnóc, 295111

Elnök: Leco Erzsébet

Gorkij u. 89.

Tel.: 77-422

Alelnök: Tomori Gyula

Titkár: Fedák Magdolna

Választmányi tagok

Benkő Irén

Csuka Béla

Debreceni Mihály

Gönczy Sándor

Halász József

Hidi László

Molnár László

Orosz Ildikó

Perduk János

Sepella Mária

Soós Kálmán

Tóth Lajos

Zselicki József

A megyei ellenőrző bizottság tagja: Szopó István

A megyei etikai bizottság tagja: Orosz Kálmán

Ungvári városi szervezet

Elnök: Kiszely Tihamér

Ungvár, 294000

Kun Béla u. 4.

Telefon: 3-24-33 (mk.), 6-32-03 (lakás)

KMKSZ-iroda

Ungvár 294000

Duhnovics u. 2. II. em. 15.

Tel.: 3-51-91

ALAPSZERVEZETEK

1. Ungvári 10. számú Dayka Gábor Középiskola

Elnök: Dupka Edit

Gottwald u. 15/74., tel.: 2-96-17

Alelnök: Oláh Katalin

Revicki u. 17/61.

Titkár: Viskolc Margaréta

Gerojev Sztalingrada (Minaj u.) u. 10/43.

Tel.: 2-23-05

2. Ungvári Református Egyház

Elnök: Danku Izabella

Tulszkaja u. 114.

Alelnök: Pálóczy Margit

Sztancionnaja u. 12/4.

3. Ungvári Területi Könyvtár

Elnök: Réthyné Bulecza Rozália

Kutuzov u. 5. Tel.: 3-38-26

Alelnök: Keresztény István

Gorkij u. 17.

Tel.: 3-74-17

Titkár: Petykóné Andor Ágnes
Nagy Péter u. 82. Tel.: 3-32-03 (mk.)

4. Ungvári Képzőművészek

Elnök: Iván Ambrus
Munkácsi u. 54. Tel.: 93-37-39
Titkár: Petky Péter
Matroszov u. 21.

5. Ungvári Kiadó és Nyomdaipari Vállalat

Elnök: Rada Sándor
Sumnaja u. 28/10.
Tel.: 3-05-45
Alelnök: Kovács Elemér
Titkár: Vojnár Katalin

6. Széchenyi István Alapszervezet

Elnök: Szimjon Béla
Kereskedelmi Kamara, tel.: 6-22-14
Alelnök: Kovács Gyula
Szabványügyi Hivatal, tel.: 3-54-00 (mk.), 3-07-16 (lakás)
Titkár: Hleba Endre
Adóügyi Hivatal, tel.: 3-55-34 (mk.), 2-72-74 (lakás)

7. Egészségügyi dolgozók

Elnök: Szabó László
Bercsényi u. 89/1.
Alelnök: Andruch Mihály
Titkár: Kalinszky Ilona

8. Ungvári Tisza Termelési Egyesülés

Elnök: Kopcsay Klára
Kocjubinszkij u. 24., tel.: 3-76-47
Alelnök: Galamb Mária

9. Háztartási Gépeket Javító Vállalat

Elnök: Tárczy László

Artyom u. 10/89., tel.: 3-55-45

Alelnök: Jakubik Katalin

Odeszkaja 14/16.

Tel.: 3-53-96

10. Területi Onkológiai Intézet

Elnök: Murina Magdolna

Szuovorov u. 19/3., tel.: 3-47-56

Alelnök: Tomcsányi Klára

Bacsinszky u. 25., tel.: 3-07-53

Titkár: Kétek Júlia

Munkácsi u. 40., tel.: 2-14-70

11. Margaringyár

Elnök: Kassay Emma

Gorkij u. 159., tel.: 3-99-33

12. Ungvári Takarékbank

Elnök: Hudák Georgina

Alelnök: Juhász Mónika

Titkár: Szakács Magdolna

Bercsényi u. 57., tel.: 3-35-36

13. Ungvári Műszaki Értelmiség

Elnök: Rónay Attila

Scsedrin u. 28/15., tel.: 3-17-79

14. Állami Biztosító

Elnök: Tarics Györgyi

15. Cipőgyár

Elnök: Szlucky Gyula

Nahimov u. 46.

Titkár: Pritula János

16. Szvitánok Turistatelep

Elnök: Stefuca János

Kocjubinszkij u. 4/2.

Alelnök: Kósza Árpád

Palágykomoróc, Lenin u. 80.

Titkár: Lizák Vaszil

Korjatovics tér 27/1.

*17. Ungvári Analitikai Mérőműszerek Szakosított Tervező
Intézete*

Elnök: Báthory István

Szvoboda u. 2/51., tel.: 2-44-56

Titkár: Perduk Zoltán

Függetlenség Part 21., 4/5., tel.: 3-58-59

18. Mechanikai Üzem

Elnök: Kocsis Bernát

Gottwald u. 15/86.

Tel.: 2-79-15

Alelnök: Fogas József

60. Évforduló út 50/49.

19. Tárogató Szerkesztősége

Elnök: Ivaskovics József

Csapi köz 1/a.

Alelnök: Tárczy Andor

Titkár: Ivaskovics Elvira

20. Sztimul

Elnök: Maharita Irén

Uzkaja u. 7/2.

Alelnök: Tóth Tibor

Titkár: Tóth Andrea

21. Patent Nyomda és Kiadóvállalat

Elnök: Debnár Ildikó

Dzsambul u. 50/319., tel.: 3-42-43 (mk.)

Alelnök: Kovács Livia

Zanykoveckaja u. 88/28.

Titkár: Timkó Zsuzsanna

Váralja u. 3/1.

22. Villamosművek

Elnök: Patkanóczy István

Alelnök: Popovics Pál

Titkár: Németh Magdolna

Választmányi tagok

Dupka György

Horváth Sándor

Kövér György

Kőszeghy Elemér

A megyei ellenőrző bizottság tagja: Turóczy István

A megyei etikai bizottság tagja: Szöllősy Tibor

II.

A SZÖVETSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

A magyar érdekvédelmi szervezet megalakítását célzó törekvések vázlatos története

Az 1944. évi deportálás, majd az azt követő törvénytelen intézkedések során a magyar lakosság hosszú éveken keresztül megfélemlítve élt, a bosszútól félve sokezen elhallgatták magyarságukat, s elsősorban szlováknak, néha ukránnak, oroszoknak, románoknak vallották magukat. A helyzet csak az 1950-es évek második felében, a hruscsovi olvadással enyhült. 1972-ben a kárpátaljai magyar értelmiség több mint ezer képviselője terjedelmes beadvánnyal fordul az SZKP KB Politikai Bizottságához, az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsához és Elnökségéhez, melyben felsorakoztatják az itteni magyarságot ért sérelmeket, a megoldatlan problémákat. Szervezőit meghurcolták, munkahelyeikről elmozdították (Kovács Vilmos, Fodó Sándor, S. Benedek András). Így nem véletlen, hogy a kárpátaljai magyarságnak 1945 óta nincsen önálló politikai képviselője. „Tehát önmagát, mint közösséget — írta Balla Gyula 1988-ban — sem politikai, sem regionális, sem területi-közigazgatási szinten nem képviselheti.”

Az 1988-as esztendő jelentős korszakhatár a kárpátaljai magyarság életében. Két elképzelés született jogi helyzetének tisztázására, végül egy harmadik — s úgy véljük, az előbbi kettőnél sokkal szerencsésebb — forma valósult meg: a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség. 1988 nyarán a kárpátaljai magyarság képviselői memorandumot juttattak el az SZKP Központi Bizottságához Moszkvába, amelyben — mint Balla Gyula írja — „...első ízben fogalmazódott meg a kárpátaljai magyarság részéről az az igény, hogy az ott élő magyar nemzetiség részére biztosítsanak autonómiát, pontosabban hozzanak létre nemzetiségi körzetet Beregszász központtal... A memorandummal kapcsolatban a kárpátaljai magyar értelmiség körében is megoszlottak a vélemények.

Egyesek főként amiatt aggódtak, hogy ha létrehozzák a magyar nemzetiségi körzetet, a szórványban élő magyar etnikum számára lehetetlenné válna az anyanyelvi oktatás, művelődés, következésképpen felgyorsulna a szórványmagyarság beolvadása”.

A második elképzelés egy CSEMADOK-szerű kulturális szervezet megalakítása volt. Szeptemberben „...először találkoztak egymással a vidék — írta (Sályi) — Balla László a budapesti Magyar Nemzetben — öntevékenyen létrejött magyarság-intézményeinek vezetői. A megbeszélést két legrégebben tevékenykedő ilyen jellegű szervezet, az Ukrajnai Írószövetség magyar csoportja és a József Attila Alkotóközösség hívta össze. A kibővített ülésére jöttek el különböző helységeken alakult magyar művelődési és irodalmi központok, a beregszászi Illyés Gyula-, az ungvári Drávai Gizella-, a munkácsi II. Rákóczi Ferenc-, a técsői Hollóssy Simon-, a nagyszőlősi Bartók Béla-, valamint a gát-derceni Kovács Vilmos Kör, illetve klub képviselői. Véleménycseréjük célja volt: a köztársaság és a terület vezető szerveihez címzett olyan beadvány megszövegezése, melyben az ukrajnai magyar dolgozók művelődési szövetségének létrehozását kezdeményezik.”*

A továbbiakban kivonatosan közöljük Móricz Kálmán hiteles összefoglalóját a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség megalakulásáról (Hatodik Síp, 1989. augusztusa).

„...1989. február 26., vasárnap.

Ungvár, a Tudományos Ismeretterjesztő Társaság nagyterme.

Részlet Fodó Sándornak, az Ungvári Állami Egyetem tanárának a szövetség alakuló gyűlésén mondott beszédéből:

„Nagy nap ez a mai. A kárpátaljai magyarság számára történelmi nap.

* A bevezető részt Dupka György írta.

Egy kedves budapesti barátom két–három évvel ezelőtt írt levelében megkérdezte tőlem: fújdogálnak–e már a friss szelők a Kárpátok alján? Akkor én azt válaszoltam, hogy a ciklon még Moszkva felett örvénylik. Talán feltartják a hegyek, nem tudjuk pontosan.

Ha most kaptam volna ezt a levelet, nyugodtan mondhatnám: igen, egyértelműen igen. Az, hogy ma itt együtt vagyunk, az új szeleknek köszönhető...”

Hogy megértsük, miként jutott el a Moszkva fölött örvénylő ciklon Ungvárig, ugorjunk az időben néhány hónapot vissza. Történetünk 1988 októberében kezdődik, amikor kárpátaljai értelmiségiek egy csoportja beadvánnyal fordul az Ukrajnai Kommunista Párt Központi Bizottságához és a Kárpátontúli Területi Pártbizottsághoz.

(...) A levél nem marad hatástalan. Megkezdődik a párbeszéd, formálódik a kompromisszum. Arról egyelőre szó sem lehet, hogy állami intézményként hozzák létre ezt a szervezetet (nincs rá pénz — így az indoklás), de egy társadalmi alapon működő öntevékeny társaság létrejöttét a terület vezetői nem ellenzik.

Ebben a patthelyzetben 1989. január 21–én áll be fordulat, amikor is alakuló gyűlését tartja a Sevcsenko Anyanyelvi Társaság területi szervezete, amelyen a magyar értelmiség képviselői is jelen vannak. Kezdeményező csoportba tömörülnek, és elhatározzák a Sevcsenko Ukrán Nyelvi Társaság megalakítását.

Időközben a Szovjet Baráti Társaságok Szövetségének területi szervezete újabb elképzeléssel áll elő: a magyar szövetség alakuljon meg ennek a szervezetnek a kebelén belül. Február közepén egyeztető megbeszélésre hívják össze az érdekelteket.

Jurij Dzsurdzsa, a SZBTSZ területi szervezetének vezetője: (...) Alapszabályunkban az áll, hogy szövetségünk hatáskörébe nemcsak a nemzetközi kapcsolatok tartoznak, hanem a Szovjetunióban élő nemzetiségek problémái is. (...) A mi-

nisztertanácstól olyan tájékoztatást kaptunk, hogy az állam nem fogja dotálni a most alakuló társadalmi szervezeteket, nincs rá pénz. Vagyis anyagilag nekünk kell felkarolni őket. (...) Az első időkben minden szervezetnek tudnánk biztosítani egy-egy fizetett állást, később pedig a járásoknak is.

Balla László író: Az én személyes véleményem az, hogy kezdetnek egy ilyen megoldás elfogadható, de semmiképpen nem adhatjuk fel azt az igényünket, hogy állami támogatással, állami intézményként is megalakuljon a szövetségünk. (...)

Lusztig Károly újságíró: Amennyiben a szervezés már ezen a vonalon indult el más köztársaságokban is, és nekünk is ezt javasolják, én ezt látom perspektivikusabbnak, ebben látok több fantáziát — és aztán az idő megmutatja.

Fodó Sándor: Itt elvi különbségről van szó: az, amit mi kezdeményeztünk, alulról szerveződő, a hatalomtól teljesen független szervezet, a másik viszont felülről megadott valami.

A konzultációk tovább folytatódnak, a területi pártbizottság is összehív egy megbeszélést, így lesz a megalakítandó szervezet neve a Szovjetunióbeli Magyarok Kulturális Szövetsége, majd 24 órával az alakuló gyűlés kezdete előtt Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség.

Másnap a termet zsúfolásig megtöltő tömeg egyhangúlag fogadta el a Szövetség Alapítólevelét és Alapszabályát (...)

A szövetség megalakul, de hivatalos elismerése még jó ideig várat magára. Bejegyzését a területi végrehajtó bizottság április 1-jére tűzte ki, majd május 18-ra halasztja. Aztán az újabb határidő május 23. Ekkor napirendre is kerül a kérdés, ám a testület nem teljes, és a területi tanács vb-elnökének, valamint a területi pártbizottság első titkárának távollétében nem vállalja a döntés felelősségét.

Ugyanitt hangzanak el Pavlo Csucska professzornak, a Sevcsenko Ukrán Nyelvi Társaság helyi szervezete elnökének üdvözlő szavai is.

„Tisztelt Magyar Barátaink! A Sevcsenko Ukrán Nyelvi Társaság nevében szívélyesen üdvözljük Önöket a mai napon a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség megalakítása alkalmából. Mi, ukránok, tudjuk, hogy a magyar nyelv és a magyar kultúra fejlődésének útjában ugyanazok az akadályok és problémák állnak, mint a mi anyanyelvünk esetében. Nem nézhetjük tovább, hogy a kárpátaljai ukrán és magyar lakosság között egy bizonyos elidegenedés van folyamatban. Évről évre csökken azok száma, akik ismerik a másik nemzetiség nyelvét, történelmét, kultúráját. Meggyőződésünk, hogy Kárpátalja ukrán és magyar értelmiségének együttműködése nélkül ezeket a gondokat megoldani nem lehet. A problémák sikeres és mielőbbi felszámolása érdekében a mi szövetségünk felajánlja szoros együttműködését az Önök újonnan alakult szövetségének.”

Öt nappal később a KMKSZ területi választmánya Csapon ülésezik, és a következő állásfoglalást fogadja el:

„1989. február 26-án Ungváron megalakult a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség. Március folyamán a szövetség elnöke írásban kérte a szövetség bejegyzését a területi tanács végrehajtó bizottságától. Azóta az ügyben döntés nem született, annak ellenére, hogy a területi igazságügyi főosztály vezetője írásban véleményezte az alapszabályt, és azt nem találta az érvényes szovjet törvényekkel ellenkezőnek.

Ez a huzavona mélységesen felháborítja a szövetség választmányát, amely 1989. május 28-i ülésén határozatba foglalta a fentieket. Kérjük, mielőtt mintegy tízezres tagságunkat ez a szövetségünkkel és a kárpátaljai magyarsággal szemben tanúsított bizalmatlanság a végsőkig elkeserítené és felháborítaná, a lehető legsürgősebben történjen pozitív döntés ügyünkben.”

Másnap a fenti állásfoglalás szövegét tartalmazó három távirat indul útnak. Címzettjei: a területi pártbizottság első titkára, az UKP első titkára és az SZKP KB főtitkára. Ennek utána olvadni kezd a jég a szövetség körül. Június 9-én a

területi tanácsnak a hazafias, internacionalista neveléssel és a nemzetek közötti kapcsolatokkal foglalkozó bizottsága is megvizsgálja és kisebb módosításokkal elfogadásra ajánlja az alapszabályt.

A bejegyzés 1989. június 20-án történik meg (...)"

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Alapítólevele

I. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség öntevékeny társadalmi szervezet. Kezdeményező csoportja — Balla László, Debreceni Mihály, Dupka György, Fodó Sándor, Gazda Albert, Jánki Endre, Móricz Kálmán, Turóczy István, Varga Béla, Zselicki József — 1989. január 21-én a Sevcsenko Ukrán Anyanyelvi Társaság Kárpátontúli szervezetének alakuló gyűlésén jött létre és nyilvánította ki egy hasonló szervezet megalakítását célzó szándékát.

A Szövetség alapításának ideje: 1989. február 26., székhelye: Ungvár.

II. A Szövetség célja az Ukrán SZSZK Kárpátontúli területén élő magyar nemzetiség kultúrájának, nemzeti hagyományainak, anyanyelvének megőrzése és ápolása, anyanyelvi művelődésének és oktatásának elősegítése, valamint az e célokkal kapcsolatos érdekek védelme.

III. A Szövetség a lenini nemzetiségi politika elvei alapján, az SZSZKSZ és az USZSZK Alkotmányának és törvényeinek tiszteletben tartásával fejti ki tevékenységét, elősegíti a nemzetiségi viszonyok tökéletesítésére vonatkozó kormány- és párhatározatok megvalósítását. A Szövetség működése az öntevékenység, a nyíltság, a demokrácia elvein alapul.

IV. Alapvető feladatának tekinti, hogy hozzájáruljon a magyar kulturális értékek megóvásához és gyarapításához, az anyanyelv megőrzéséhez és használati bővítéséhez, az orosz és ukrán nyelvvel való egyenrangúságának szavatolásához, műemlékeinek megőrzéséhez, szellemi és tárgyi örökségünk közkinccsé tételéhez, a magyar nyelvű oktatás és művelődés feltételeinek megteremtéséhez, színvonalának emeléséhez, a szovjetunióbeli magyarok és az egyetemes magyarság, a magyarok és más nemzetbeliek közötti kapcsolatok fejlesztéséhez.

V. A Szövetségnek tagja lehet nemzetiségi vagy világnézeti hovatartozástól függetlenül minden szovjet és külföldi állampolgár, aki elismeri a Szövetség Alapszabályát.

Az Alapítólevelet elfogadták Ungváron, 1989. február 26-án.

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Alapszabálya*

I. Bevezetés

1. A Szövetség célja az Ukrán SZSZK Kárpátontúli területén élő magyar nemzetiség kultúrájának, nemzeti hagyományainak, anyanyelvi művelődésének és oktatásának elősegítése, valamint az e célokkal kapcsolatos érdekek védelme.

2. A Szövetség a lenini nemzetiségi politika elvei alapján, az SZSZKSZ és az USZSZK Alkotmányának és törvényeinek tiszteletben tartásával fejti ki tevékenységét, elősegíti a nemzetiségi viszonyok tökéletesítésére vonatkozó kormány- és párthatározatok megvalósítását. A Szövetség működése az öntevékenység, a nyíltság, a demokrácia elvein alapul.

3. A Szövetség kinyilvánítja: a területünkön élő magyar kisebbség az egyetemes magyarság része, ebből kiindulva törekszik a kölcsönös kulturális kapcsolatok kialakítására és fejlesztésére a magyarság többi részével.

A Szövetség vallja: az internacionalizmusnak minden nemzetiség és nép esetében kétoldalúnak, kölcsönösnek kell lennie, elő kell segítenie a nemzeti azonosságtudat megőrzését és elmélyítését.

4. A Szövetség segíti a magyar kulturális egyesületek tevékenységét. Egyenlő jogok alapján együttműködik a Tarasz Sevcsenko Ukrán Anyanyelvi Társaság területi szervezetével és a Baráti Társaságok Szövetségének területi tagozatával, más nemzetiségek hasonló célú öntevékeny társaságai-val, társadalmi és kulturális szervezetekkel.

* A KMKSZ Alapszabályát először az 1990. április 30-ai tisztújító közgyűlésen, majd az 1991. április 28-ai és az 1992. március 8-i rendes évi közgyűlésen, legutóbb pedig az 1993. március 13-i tisztújító közgyűlésen jelentős mértékben módosították.

Kapcsolatot tart a Magyarok Világszövetségével, a velük azonos elveket valló külföldi magyar társadalmi, kulturális szervezetekkel.

II. A Szövetség feladatai

1. A Szövetség figyelemmel kíséri a nemzetiségi kultúra fejlesztésére, az anyanyelvi oktatásra vonatkozó alkotmányos jogok érvényesítését, véleményezi azt, javaslatokat dolgoz ki az állami, párt- és társadalmi szervezetek számára, tevékenyen részt vesz a feladatok megvalósításában. Szorgalmazza a magyar nyelv akadálytalan használatát a magyarok által is lakott településeken, a magyar nyelv egyenrangúságát más nyelvekkel a köznapi érintkezésben, a hivatali ügyintézésben és szorgalmazza az ehhez kapcsolódó személyi feltételek biztosítását.

2. Szorgalmazza, hogy azokban a helységekből és kollektívákban, amelyekben a magyarság részaránya számottevő, vezető állás betöltésének feltétele legyen a magyar nyelv tudása.

3. El kívánja érni, hogy a magyarok lakta települések névtáblái, a hivatalok, intézmények, üzletek feliratai magyar nyelvűek is legyenek.

4. Elősegíti a magyar kulturális értékek gyarapodását és azok népszerűsítését más nemzetbeliek körében, szorgalmazza a magyar nyelvű kiadványok körének bővítését az igényeknek megfelelő példányszámban.

5. Segíti kulturális értékeink megőrzését, hagyományaink felélesztését és ápolását:

— a történelmi városrészek, illetve települések, műemlékek megőrzését azok kor- és szellemhű helyreállításában, a magyar vonatkozású műemlékek felkutatásában;

— gondoskodik a kiemelkedő magyar személyiségek emlékének megőrkítéséről (emlékmúzeumok létesítése, szobrok felállítása és emléktáblák elhelyezése, utcák, terek, iskolák stb. elnevezése);

— részt vesz múltunk tárgyi és szellemi értékeinek felkutatásában és közkinccsá tételében (néprajzi múzeumok, tájházak létesítése, kiadványok megjelentetése, táncházak szervezése, stb.)

6. Előmozdítja történelmi múltunk feltárását, hiteles bemutatását, a fehér foltok felszámolását.

7. Kitartóan fáradozik magyar nyelvű óvodák, óvodai csoportok megnyitásán, korszerű anyanyelvi nevelési-oktatási program létrehozásán. Hozzájárul az ehhez szükséges eszközök megteremtéséhez.

Fáradozik annak megvalósításán, hogy minden magyar tannyelvű oktatási intézményben nyelvileg és szakmailag korszerűen felkészített pedagógusok a magyar kultúra hagyományainak szellemében, magas színvonalon oktassák és neveljék a felnövekvő nemzedéket. Kiemelt feladatként foglalkozik a magyar tannyelvű iskolák problémáival, figyelemmel kíséri működésüket, törekszik arra, hogy számuk megfeleljen a reális igényeknek. Ezen belül sürgető feladatnak tartja a más tannyelvű iskolákkal összevont magyar iskolák önállóságának visszaállítását.

A Szövetség hangsúlyozza: gondoskodni kell a magyar nyelvű iskoláztatást nélkülöző szórványmagyarság lakóhelyein a helyi igényeknek megfelelő magyar anyanyelvi oktatási formák létrehozásáról, a személyi és tárgyi feltételek biztosításáról.

8. El kell érni annak a nemzetiségi jognak a végérvényes biztosítását, hogy az Ungvári Állami Egyetem és a terület minden oktatási intézményében, ahol arra igény van, a magyar tannyelvű iskolákban végzettek magyarul felvételizhessenek. Szorgalmazza, hogy a nem magyar szakos magyar egyetemisták részesüljenek szakirányuknak megfelelő magyar szaknyelvi képzésben. Ehhez a szükséges magyarországi oktatási intézmények segítségét is igénybe vegyék.

Arra törekszik, hogy megfelelő tanulói létszám esetén, a szakmunkásképző és szakközépiskolákban magyar tannyel-

vű csoportokat szervezzenek, hogy biztosítsák a magyar anyanyelv használatának lehetőségét a magyar árvákat és szellemi, testi fogyatékosokat oktató–nevelő intézményekben.

9. A Szövetség segítséget nyújt:

— az öntevékeny társaságok, szervezetek, klubok tevékenységéhez;

— a közösségi és iskolai könyvtárak magyar állományának kibővítéséhez;

Támogatja a különböző magyar öntevékeny művészeti csoportok tevékenységét, kezdeményezi találkozóikat, kiállításait, rendezvényeiket.

Részt vállal a magyar nép nemzeti ünnepeinek, kulturális, történelmi évfordulóinak méltatásában.

10. Feladatainak megoldásában a Szövetség igénybe veszi a helyi magyar nyelvű tömegkommunikációs eszközöket, kiadókat.

11. A Szövetség elhatárolja magát a nacionalizmus és a sovinizmus minden megnyilvánulásától, s az ilyen nézetek terjesztőit kizárja soraiból.

III. A tagfelvétel rendje, jogok és kötelességek

1. A Szövetség tagja lehet:

a) állampolgárságtól függetlenül bárki, aki elismeri az Alapszabályt;

b) a vállalatok, hivatalok, szövetkezetek, társadalmi és más szervezetek, ha vállalják a Szövetség erkölcsi és anyagi támogatását, pártoló tagok lehetnek.

2. A Szövetség tagjának kötelességei:

a) vállaljon részt a megfogalmazott célok és feladatok megvalósításában;

b) rendszeresen fizesse a tagdíjat.

3. A Szövetség tagjának jogában áll:

a) választóként és választhatóként részt venni a Szövetség vezető szerveinek megválasztásában;

b) véleményével, javaslataival és panaszaival fordulni a Szövetség bármely szervéhez;

c) kifejteni véleményét a Szövetség bármely fórumán.

4. A Szövetség alapszervezeteibe való felvétel egyéni vagy csoportos írásbeli folyamodvány alapján történik.

IV. A Szövetség szervezeti felépítése, vezető és ellenőrző szervei

1. A Szövetség felépítése

- községi és városi alapszervezetek,
- a Szövetség járási szervezetei,
- a Szövetség választmánya,
- a választmány elnöksége és ellenőrző bizottsága,
- a közgyűlés

2. A közgyűlés

A Szövetség legfelsőbb szerve a közgyűlés, mely az alapszervezetek küldötteiből tevődik össze és évente ülésezik.

A küldötteket az alapszervezetek delegálják a választmány által megszabott kvóták szerint. A közgyűlés helyét és idejét ugyancsak a választmány szabja meg. A közgyűlés akkor tekinthető határozatképesnek, ha a küldötteknek legalább a kétharmada megjelent. Ellenkező esetben a közgyűlés az alapszervezetekkel egyeztetett időpontban ismét összehívható, s ekkor a résztvevők számától függetlenül határozatképes.

Soron kívüli közgyűlést a választmány javaslatára, vagy a tagok legalább egyharmadát képviselő alapszervezetek kérésére kell összehívni.

A Szövetség elnökét, ellenőrző bizottságát és választmányát a közgyűlés választja meg.

A közgyűlés jóváhagyja, módosíthatja a Szövetség Alapszabályát;

A közgyűlés joga az általa választott vezetők, tisztségviselők visszahívása.

— meghallgatja és jóváhagyja a választmány és az ellenőrző bizottság beszámolóját, beszámoltathatja az elnökséget is;

— kijelöli a soron következő feladatokat, jóváhagyja a munkaprogramokat;

— jóváhagyja a költségvetést és a teljesítésről szóló beszámolót.

Határozatait szótöbbséggel fogadja el.

A közgyűlések közötti időszakban a Szövetség munkáját a választmány irányítja.

3. A választmány

— biztosítja a kapcsolatot az elnökség, a munkacsoportok és a regionális szervezetek között;

— meghatározza a munkabizottságokban folyó tevékenység irányát, biztosítja a munka feltételeit;

— megtárgyalja az időszerű feladatokat, és segítséget nyújt a felmerülő problémák megoldásában;

— megválasztja az elnökség tagjait: az alelnököt, a felelős titkárt, a gazdasági felelőst, más tagokat.

A választmány negyedévente legalább egyszer ül össze. Akkor határozatképes, ha a tagoknak legalább kétharmada van jelen. Ellenkező esetben a választmány a tagokkal egyeztetett időpontban ismét összehívandó, és akkor már a megjelentek számától függetlenül határozatképes.

Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

4. Az elnökség

Az elnökség 7 tagból áll.

Megszervezi és előkészíti a közgyűlést és a választmány összejövetelét, képviseli a Szövetséget külső kapcsolataiban. Az alapszabályoknak és közgyűlési, választmányi, munkabizottsági ajánlásoknak megfelelően, az alapszervezeti határozatok figyelembevételével felelősen dönt a Szövetséget illető kérdésekben. Meghatározza az elnökségen belüli munkamegosztást.

Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

5. A Szövetség ellenőrző szerve

Az ellenőrző bizottság, mely az elnökből és négy bizottsági tagból áll, ellenőrzi a Szövetség gazdasági–pénzügyi tevékenységét, a tisztségviselők tevékenységének törvényességét, az elfogadott határozatok végrehajtását és a feladatok teljesítését. Munkájának eredményét a közgyűlés elé tárja, észrevételeiről folyamatosan tájékoztatja az elnökséget, szükség esetén javaslatot tesz megfelelő intézkedésekre.

6. A tisztségviselők

Munkájukat társadalmi alapon végzik.

Az elnökség egyedi munkamegbízást adhat ki, vagy fizetett munkavállalókat foglalkoztathat a választmány jóváhagyásával.

V. A Szövetség pénzforrásai és költségvetése

1. A Szövetség pénzforrásai:

- a) Belépési tagdíj;
— az önálló keresettel rendelkezőknél 1 rubel
- b) Évi tagsági díj;
— az önálló keresettel nem rendelkező és kisnyugdíjasok esetében 1,20 rubel;
— egyébként 6 rubel.
A tagdíjat egy évre előre, januárban kell befizetni.
- c) Pártoló tagok (intézmények, vállalatok, szövetkezetek stb.) anyagi támogatása.
- d) A Szövetséghez kapcsolódó szövetkezeti, gazdasági vállalkozások járulékai.
- e) Egyének és szervezetek felajánlásai.
- f) Irodalmi estek, kiállítások, koncertek bevételi díjai.

Az Alapszervezetek tagjai által befizetett tagdíjak 20 százaléka az alapszervezeteket illeti meg.

A Szövetség pénzeszközeit banki folyószámlán őrzi.

2. A Szövetség a rendelkezésre álló pénzeszközöket az éves költségvetés által meghatározott elosztásban, a kijelölt céloknak és feladatoknak megfelelően használja fel.

A Szövetség saját és ideiglenes használatba kapott anyagi és pénzügyi eszközeiről nyilvántartást vezet, azok felhasználásáért és megőrzéséért anyagi felelősséget visel.

VI. A Szövetség jogi helyzete

1. A Szövetség jogi személy, mely szerződéseket köthet és a törvények értelmében olyan jogi ügyleteket eszközölhet, amelyek az Alapszabályában meghatározott tevékenységből erednek.

2. A Szövetségnek bélyegzője, pecsétje, jelvénye van, tagsági igazolványt ad ki.

3. A Szövetség székhelye Ungvár.

4. A Szövetséget csak a közgyűlés oszlathatja fel.

Az Alapszabályt elfogadták Ungváron, 1989. február 26-án.

***A népképviselők kárpátontúli területi
tanácsa végrehajtó bizottságának
1989. június 20-án kelt 90. számú határozata***

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnökségének kérelmére a területi tanács hazafias, internacionalista neveléssel és a nemzetek közötti kapcsolatokkal foglalkozó állandó albizottságának javaslatát figyelembe véve, a területi tanács végrehajtó bizottsága *elhatározta*:

be kell jegyezni a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetségnek az 1989. február 26-i alakuló gyűlésén elfogadott Alapszabályát.

(körpecsét)

Molnár Bertalan,
a területi tanács végrehajtó
bizottságának első elnökhelyettese

Jurij Vorobec,
a területi tanács
végrehajtó bizottságának titkára

A Magyarok Világszövetsége és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség együttműködési szerződése

1989. február 26-án Ungváron megalakult és jogi személyként bejegyzett Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Alapszabálya kimondja, hogy a Kárpátalján élő magyar kisebbség az egyetemes magyarság része. Ebből kiindulva a Szövetség törekszik a kölcsönös kulturális kapcsolatok kialakítására, valamint fejlesztésére a magyarság többi részével, így a Magyarok Világszövetségével, mely a világ különböző tájain tevékenykedő magyar szervezetekkel tart kapcsolatot.

A szerződő felek kölcsönösen tájékoztatják egymást szervezeti életükről, képviselőik útján rendszeresen részt vesznek egymás jelentősebb rendezvényein.

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség vállalja, hogy tevékenyen részt vesz a Magyarok Világszövetsége munkájában, a rendelkezésre álló eszközökkel segíti a Világszövetség célkitűzéseinek megvalósítását.

A Magyarok Világszövetsége támogatja a Kárpátalján élő magyarság művelődését, anyanyelvének megőrzését, ápolását. Tankönyvekkel és más kiadványokkal segítséget nyújt a szórványmagyarság kulturális igényeinek jobb kielégítésére.

A megállapodás, mely két példányban, magyar nyelven készült, a megállapodás napjával lép életbe.

Budapest, 1989. augusztus 8.

A KMKSZ tisztségviselői
1989—1992

A KMKSZ megválasztott tisztségviselői
1989-ben

A MEGYEI ELNÖKSÉG

Fodó Sándor (*elnök*)
Móricz Kálmán (*alelnök*)
Dupka György (*felelős titkár*)
Turóczy István (*gazdasági felelős*)
Gulácsi Géza (*elnökségi tag*)
Szöllősy Tibor (*elnökségi tag*)
Dalmay Árpád (*elnökségi tag*)

A MEGYEI VÁLASZTMÁNY

Felső-Tisza Vidék

1. Bilics Éva
2. Szöllősy Tibor
3. Zombori István
4. Id. Sari József

Nagyszőlősi járás

1. Keresztyén Balázs
2. Kovács Elemér
3. Tóth Béla
4. Sebestyén Sándor

Beregszászi járás

1. Imre József
2. Tóth Mihály
3. Dalmay Árpád
4. Penckófer János
5. Kerényi Gyula

6. Vári Fábián László
7. Füzesi Magda
8. Kovács Emil

Munkácsi járás

1. Fodor Géza
2. Barta Zoltán
3. Gulácsi Géza
4. Balogh Géza
5. Jöröss Béla

Ungvári járás

1. Debreceni Mihály
2. Gönczy Sándor
3. Tóth Lajos
4. Molnár László
5. Orosz Ildikó

Ungvári Állami Egyetem

1. Gazda Albert
2. Kacsur Gusztáv
3. Vidnyánszki Zoltán
4. Perduk András

Ungvár

1. Balla László
2. Móricz Kálmán
3. Turóczy István
4. Dupka György
5. Balla D. Károly
6. Kőszeghy Elemér
7. Petykóné Andor Ágnes
8. Jánki András
9. Perduk János
10. Molnár Bertalan

11. Molnár Gábor
12. Pavlo Csucska
13. Szabó Béla
14. Petro Lizanec
15. Márton Erzsébet
16. Jurij Dzsurdzsa

A KMKSZ ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGA

1. Glodán Péter *(elnök)*
2. Varga Béla
3. Milován Sándor
4. Molnár Tibor
5. Valla György

(A későbbiek folyamán megalakult középszintű szervezetek elnökei automatikusan a választmány tagjai (ZSELICKI JÓZSEF, KÖVÉR GYÖRGY). A beregszásziak pótlólagosan SZABÓ ÁRPÁD és GÁL LAJOS személyében két személyt kooptáltak a megyei választmányba.)

A KMKSZ megválasztott tisztségviselői 1990-től*—1992-ig

MEGYEI ELNÖKSÉG

Fodó Sándor *(elnök)*
Tóth Mihály *(alelnök)*
Dupka György *(felelős titkár)*
Turóczy István *(gazdasági felelős)*
**Móricz Kálmán *(elnökségi tag)*
Kovács Miklós *(elnökségi tag)*
Dalmay Árpád *(beregzsászi középszintű szervezet)*
Kiszely Tihamér *(ungvári városi középszintű szervezet)*
Balogh Géza *(munkácsi középszintű szervezet)*
Kovács Elemér *(nagyszőlősi középszintű szervezet)*
Zselicki József *(ungvári járási középszintű szervezet)*
***Milován Andrea *(egyetemi ifjúsági szervezet)*
ifj. Sari József *(Felső-Tisza vidéki középszintű szervezet)*

MEGYEI VÁLASZTMÁNY

I. Ungvári városi:

1. Kalinszky Ilona
2. Kiszely Tihamér *(elnök)*
3. Petykóné Andor Ágnes

* Az 1991-es évi rendes közgyűlésen lényegében a megyei elnökség és választmány összetétele nem változott.

** Móricz Kálmán 1991 nyarán lemondott, a KMKSZ nagydobronyi választmányi ülésén a megüresedett helyre Milován Sándort választották meg.

*** Az év második felében Milován Andrea helyett Zubánics László képviselte az egyetemi ifjúsági szervezetet, 1990. november 24-én megalakult a KMISZ, elnöke Kerekes-Nagy Gáspár, aki a KMKSZ elnökség tagja lett megfigyelői státusban.

4. Turóczy István
5. Kövér György

II. Ungvári járás:

1. Zselicki József (elnök)
2. Csuka Béla
3. Debreceni Mihály
4. Gönczy Sándor
5. Hadar László
6. Halász József
7. Kovács Miklós (Szürte)
8. Molnár László
9. Móricz Kálmán
10. Orosz Ildikó
11. Szücs Sándor

III. Munkácsi járás:

1. Balogh Géza (elnök)
2. Barta Zoltán
3. Fodor Ferenc
4. Gajdos Györgyné
5. Gulácsi Géza
6. Hadar Vince

IV. Felső-Tisza Vidék:

1. ifj. Sari József (elnök)
2. Bilics Éva
3. Borbély Sándor
4. id. Sari József
5. Szöllősy Tibor
6. Udut Sándor
7. Zombori István

V. Beregszászi járás:

1. Dalmay Árpád (elnök)

2. Bagu Balázs
3. Baran Zoltán
4. Brenzovics László
5. Fülöp Anna
6. Hapák János
7. Horkay Sámuel
8. Kiss István
9. Komáry Árpád
10. Kovács Imre Zoltán (elhunyt, kooptálva: Csulák László)
11. Lőrincz Lajos
12. Nagy Zoltán Mihály
13. Petneházy István
14. Szabó Árpád
15. Tóth Mihály
16. Vári Fábrián László
17. Zloczky Sándor

VI. Nagyszőlősi járás:

1. Kovács Elemér (*elnök*)
2. Barta József
3. Bíró Irma
4. Dupka György
5. Fábrián Balázs
6. Fóris Judit
7. Illés József
8. Kádár Imre
9. Milován Sándor
10. Virág László

VII. Ungvári Állami Egyetem

1. Milován Andrea (*elnök*)

A KMKSZ ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGA

1. Glodán Péter (*elnök*)
2. Kota György
3. Molnár Tibor
4. Stéfán Sándor
5. Valla György

A KMKSZ ETIKAI BIZOTTSÁGA

1. Andor György (*elnök*)
2. Beregszászi Ferenc
3. Csuha Sándor
4. Gecse Elemér
5. Kövér László
6. Tegze Hajnalka
7. Terentyák Ferenc

A KMKSZ munkabizottságainak elnökei (1990—1991)

Gazdasági: Kalinszky Tivadar

Kulturális: Boniszlavszky Tibor, Szöllősy Tibor

Oktatási: Orosz Ildikó

Képviselői-koordinációs: Tóth Mihály

Ifjúsági*: Kerekes-Nagy Gáspár

Vallási: Milován Sándor

Autonómiaügyi: Gulácsi Géza

A KMKSZ nyugdíjasok és túlélők bajtársi köre: id. Sari József

Szociális: Réthyné Bulecza Rozália

* A KMKSZ ifjúsági munkabizottsága 1990. június 24-én alakult, amely feladatul kapta egy ifjúsági szövetség létrehozását. A Kárpátaljai Magyar Ifjúsági Szövetség (KMISZ) 1990. november 24-én Szolyván tartotta alakuló ülését, elnökévé Kerekes-Nagy Gáspárt választották.

Történelmi–hagyományőrző: Váradi–Sternberg János,
Vári Fábián László
Nyelvpolitikai: Perduk János
Sportbizottság: Balogh József
Egészségügyi–családvédelmi, ökológiai: Szabó László
Rehabilitációs: Dupka György
Programszervező: Fodó Sándor
Szervezési bizottság: Zloczky Sándor
Sajtóbizottság: Horváth Sándor
Agrárbizottság: Almássy Sándor, Bíró Andor

***A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség
alapszervezetei és elnökei (1989–1991)***

1. Felső-Tisza Vidék

Visk: Csuha Erzsébet
Técső: Borbély Sándor
Aknaszlatina: Benedek Imre
Rahó: Bilics Éva
Kőrösmező: Birosz János
Gyertyánliget: Mácsek Irén
Huszt: Udut Sándor
Terebesfehérpatak: Vadas Vilmos
Taracköz: Fülöp János

2. Nagyszőlősi járás

Nagyszőlős: Milován Jolán
Tiszaújlak: Fábián Balázs
Tiszakeresztúr: Gerendely Béla
Verbóc: Fóris Anna
Feketepatak: Csató Anna
Salánk: Homoki Árpád
Tiszaújhely: Győri Miklós
Tiszaökény: Kapa András

Tiszapéterfalva: Virág László
Forgolány: Vass Mária
Nagypalád: Patkós Sándor
Fertősalmás: Bíró Irma
Nevetlenfalu: Kaliskó Jenő
Batár: Kubinyi Béla
Aklihegy: Teke Sándor
Szőlősgyula: Csetneki Katalin
Csepe: Fülöp Endre
Feketeardó: Rezes Géza
Mátyfalva: Szegljanik Péter
Fancsika: Kristóf Katalin
Királyháza: Munkácsi Károly
Tekeháza: Gérus Gábor
Gödényháza: Dupka József
Öregakli: Nagy László

3. Beregszászi járás

Rafajnaújfalu: Fejes Sándor
Csetfalva: Bíró Mária
Nagyborzsova: Buzási István
Mezővári: Vári Fábián László
Sárosoroszi: Sebi András
Bene: Horváth László
Muzsaly: Verebik Erika
Kígyós: Kovács Miklós
Nagybereg: Baran Zoltán
Beregújfalu: Heé Béla
Makkosjánosi: Balogh István
Gát: Kacsó Zoltán
Gút: Sín József
Nagybégány: Hankáné Homoki Edit
Kisbégány: Komáry Árpád
Mezőkaszony: Tóth Sándor
Csonkapáti: Nagy Zoltán Mihály

Beregsom: Kődöböcz Lilla
Bátyú: Bagu Balázs
Bótrágy: Bíró László
Badaló: Szabó Árpád
Beregdéda: Kocsis Katalin
Tiszacsoma: Pösze Attila
Tiszacsomai középiskola: Balogh Rozália
Zápszony: id. Tóth Mihály
Hetyen: Tóth Éva
Mezőgecse: Jakab Béla
Halábor: Tar Géza
Asztély: Olasz Miklós
Macsola: Jacura László
Beregardó: Riskó Márta
Nagybakta: Csizmár Béla
Bilke-Ilonca: Gogola István
Ilosva: Péter Károly

Beregszászi városi szervezetek

Finommechanikai Gyár: Kovács Imre Zoltán (elhunyt; koptálva: Kromák András)

Rádiógyár: Horkay Sámuel

Posta: Tárczy László

4. számú Középiskola: Borbély Ibolya

Konzervgyár: Györke Szabolcs

Bútorkombinát: Váradi Mária

Agrár-villamoserőművek: Babják István

Kórház: Dr. Balogh József

Könyvtárhálózat: Weinrauch Katalin

Nyugdíjasok: Kerényi Gyula

8. számú Középiskola: Horkay Zsuzsa

Famegmunkáló üzem: Daday Attila

Javító-Építő Vállalat: Dávid Zsigmond

Kísérleti Üzem: Lőrincz Lajos

Városi Kereskedelem: Révay László
18. számú Szakiskola: Kiss István

4. Munkácsi járás

Munkács: Gajdos Györgyné
Szernye: Horkay Zoltán
Barkaszo: Sütő Antal
Csongor: Nagy Sándor
Izsnyéte: Mészár Irén
Beregrákos: Tóth Margit
Dercen: Fodor István

5. Ungvári járás

Nagydobrony: Orosz Ildikó
Kisdobrony: Váradi Imre
Szalóka: Soós Kálmán
Eszeny: Fekete József
Minaj: Czurkó Elemér
Cservona: Literáti József
Kisgejőc: Fegyverneki Ferenc
Tiszaásvány: Ónody Géza
Csap: Halász József
Császlóc: Gergely Zoltán
Nagygejőc: Ráti Ferenc
Korláthelmec: Sepella Mária
Rát: Vetróczky Ambrus
Ketergény: Benkő Irén
Kincsehomok: Tárczy Sándor
Kistéglás: Szűcs Sándor
Szürte: Braun József
Palágykomoróc: Szanyi Ilona
Kisszelmenc: Veres Péter
Gálocs: Molnár László
Ungtarnóc: Leczó Erzsébet
Palló: Ferencz Angéla

Botfalva: Tóth László
Tiszasalamon: Balogh Gyula
Sislóc: Kállay Erika
Bátfa: Bakajsza Gyula

6. Ungvári városi szervezetek

10. számú Középiskola: Szanyi Katalin
Műszaki Értelmiség Köre: Rónay Attila
Egészségügyi dolgozók: Szabó László
Takarékbank: Tóth Ferenc
Református Egyház: Danku Izabella
Állami Biztosító: Hruscsenkó Dianna
Kommunális dolgozók: Kiszely Tihamérné
Szvitánok Összevont Turistatelep: Stefuca Iván
Háztartási Gépjavító Vállalat: Tárczy László
Területi Onkológiai Intézet: Murina Magdolna
Impulzus Kisszövetkezet: Ivaskovics József
Területi Filharmónia: Molnár Gábor
Analitikai Mérőműszerek Szakosított Tervezőintézete:
Báthory István
Lapkiadó és Kárpáti Igaz Szó: Rada Sándor
Területi Könyvtár: Réthyné Bulecza Rozália
Képzőművészeti Alap: Iván Ambrus
Mechanikai Üzem: Markó Zoltán
Műszergyár: Dolinay Erzsébet
Külgazdasági Szervizszolgálat Széchenyi István Olvasói
Köre: Szimjon Béla

7. Ungvári Állami Egyetem

Milován Andrea

A KMKSZ tisztségviselői 1991-ben

A megyei elnökség

Fodó Sándor (*elnök*)
Tóth Mihály (*alelnök*)
Dupka György (*felelős titkár*)
Turóczy István (*gazdasági felelős*)
Milován Sándor (*elnökségi tag*)
Kovács Miklós (*elnökségi tag*)
Dalmay Árpád (*beregszászi közép szintű szervezet*)
Kiszely Tihamér (*ungvári városi közép szintű szervezet*)
Balogh Géza (*munkácsi közép szintű szervezet*)
Kovács Elemér (*nagyszőlősi közép szintű szervezet*)
Zselicki József (*ungvári járási közép szintű szervezet*)
ifj. Sari József (*Felső-Tisza vidéki szervezet*)
Kerekes-Nagy Gáspár (*KMISZ*)

A megyei választmány összetétele egészében nem változott.

A KMKSZ tisztségviselői 1992. március 7.

(A közgyűlésen új alapszabályt fogadnak el, melynek értelmében megváltozik a szövetség legfelsőbb vezetésének struktúrája, a május 10-ei választmányi ülésen új személyekkel bővül a vezetői testület)

MEGYEI ELNÖKSÉG

Fodó Sándor *(elnök)*

Milován Sándor *(általános alelnök)*

Vári Fábián László *(ügyvezető alelnök)*

Balogh Géza *(munkácsi középszintű szervezet)*

Dalmay Árpád *(beregzsászi középszintű szervezet)*

Kiszely Tihamér *(ungvári városi középszintű szervezet)*

Kovács Elemér *(nagyszőlősi középszintű szervezet)*

*Kovács Miklós *(ungvári járási középszintű szervezet)*

ifj. Sari József *(Felső-Tisza vidéki középszintű szervezet)*

TITKÁRSÁG

Brenzovics László *(kulturális titkár)*

Debreceni Mihály *(médiafelelős)*

Gulácsi Géza *(politikai titkár)*

Perduk János *(irodavezető)*

*

A megyei választmány összetétele egészében nem változott.

* Kovács Miklóst 1992. májusától ungvári járási középszintű szervezet elnökévé megválasztották.

A KMKSZ-SZEL KAPCSOLATOS LEGFONTOSABB ESEMÉNYEK

(Írta és összeállította Dupka György)

1989. év

— *Január 21.*

Megtartja alakulógyűlését Ungváron a Sevcsenko Anyanyelvi Társaság területi szervezete, amelyen a magyar értelmiség képviselői is jelen vannak. Kezdeményezőcsoportba tömörülnek és elhatározzák egy hasonló, magyar társaság megalakítását.

— *Február 26.*

Ungváron tartotta alakuló gyűlését a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség a Területi TIT szervezet nagytermében a magyarlakta városoknak, községeknek mintegy 500 képviselője gyűlt össze, és jóváhagyta a Szövetség Alapítólevelét, valamint Alapszabályát, megválasztotta a Szövetség elnökét, ellenőrző bizottságát és választmányát. A Szövetség elnöke Fodó Sándor egyetemi előadótanár lett.

— *Március 15.*

Széleskörű megemlékezésre került sor Kárpátalja magyarlakta vidékein. Munkácson a podheringi csata (1849. április 22.) színhelyén emelt obeliszket koszorúzták meg, Técsőn a Kossuth szobor környéke volt a megemlékezés színhelye. Beregszászon megkoszorúzták a hajdani Oroszlán szálló falán lévő Petőfi emléktáblát, a városi temetőben Eckel György 48-as honvédszázados sírját, Badalóban a református templom falán elhelyezett Petőfi-emléktáblát. Ungváron a város szívében közel 2 ezer ember gyűlt össze az egykori Fekete sas vendéglő helyén emelt épület homlokzatán lévő emléktáblánál. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség és az Ungvári Művészeti Iskola rendezőbizottságának nevében többen is mondtak beszédet. Tóth Sándor, a Nagydobronyi Középiskola tanulója a Nemzeti dalt szavalta el. Fodó Sándornak, a Szövetség elnökének az eseményt méltató szavai után került sor az emléktábla megkoszorúzására. Ezután az ünnepség a művészeti iskola nagytermében folytatódott.

— *Március 19.*

Beregszászban a KMKSZ választmánya megtartotta első ülését. Megválasztotta titkos szavazással, a Szövetség elnökségét a következő összetételben: alelnök Móricz Kálmán, felelős titkár Dupka György, gazdasági felelős Turóczy István; elnökségi tagok Szöllősy Tibor, Dalmay Árpád, Gulácsi Géza.

— *Május.*

Vidékünket felkereste dr. Paskai László bíboros, prímás, esztergomi érsek, a katolikus püspöki konferencia elnöke. A bíboros úr a KMKSZ vendége is volt.

Csapon lebonyolították az I. Kárpátaljai Magyar Folklórfesztivált.

Az orosz pravoszláv egyház meghívásának eleget téve Kárpátalján tartózkodott a Református Világszövetség nemzetközi küldöttsége, melynek vezetője Tóth Károly, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke, a Prágai Keresztény Békekonferencia elnöke volt. A püspök úr találkozott a KMKSZ vezetőivel is.

Mezőváriban a kuruc sereg 286 évvel ezelőtti zászlóbontásának helyén a helyi KMKSZ aktivistái emléktáblát avattak.

— *Május 23.*

A KMKSZ választmányának csapi ülésén a választmányi tagok a KMKSZ bejegyzését sürgető táviratot küldtek Moszkvába és a megyei vezetőség címére.

— *Június.*

A művelődési minisztérium meghívására Budapestre látogatott a KMKSZ vezetőségének négy tagú küldöttsége (Fodó Sándor elnök, Dupka György, Turóczy István, Móricz Kálmán).

Beregszászon magyarországi előadók közreműködésével tanfolyam indult a kárpátaljai történelemtanárok részére, amelynek témája: A magyar nép története.

— *Július.*

Tiszaújlakon ünnepélyesen felavatták a KMKSZ-tagok a Rákóczi szabadságharc első győztes ütközete színhelyén a

Turul madaras emlékművet. Az emlékmű kivitelezője és egyben a rendezvény gazdája Bíró Andor által irányított péterfalvi gazdaság volt. Ezt megelőzően a KMKSZ Tiszaújlakon Rákóczi emlékülést rendezett, melyen magyarországi történészek is részt vettek. A kétnapos találkozón a KMKSZ valamennyi alapszervezete képviseltette magát. Az avatási ünnepségen jelen volt Dr. Randé Jenő, a Magyarok Világszövetségének főtitkára, valamint Béres Ferenc Liszt-díjas dalénekes, aki népdalcsokorral szórakoztatta a közönséget. Tiszaújlakon kiállítás nyílt Kolozsvári László festőművész munkáiból.

A Magyarok Világszövetsége megtartotta újjáalakuló közgyűlését, melyen bejelentették független társadalmi szervezetté válásukat. Elfogadták az új alapszabályt, megválasztották a tisztségviselőiket. A választmány tagja lett Fodó Sándor, a KMKSZ elnöke is.

Együttműködési szerződést kötött a KMKSZ és a Budapesti Kárpátalja Kör.

— *Augusztus.*

A Megyei Közoktatási Főosztály döntése értelmében újból megnyílt a magyar tannyelvű középiskola Aknaszlatinán.

Kecskeméten megrendezték a hatodik anyanyelvi konferenciát, a mozgalmat megreformáló munkabizottság kisebbségi tagjai sorába választották Dupka Györgyöt, a KMKSZ felelős titkárát.

A Magyarok Világszövetsége és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség együttműködési szerződést kötött.

A KMKSZ ungvári járási szervezete augusztus 20-án Palágykomorócon megrendezte az Új kenyér ünnepét.

— *Szeptember 6.*

A KMKSZ elnöksége felhívást fogadott el, melyben arra szólította fel az alapszervezeteinek tagjait, Kárpátalja egész lakosságát, hogy minden községben állítsanak emlékművet az 1944 őszén elhurcolt áldozatoknak és a fogolytáborokban elpusztult magyar férfiaknak.

— *Szeptember 10.*

A KMKSZ munkácsi választmányi ülésén kimerítő és hosszas vita után nyílt szavazással elfogadják a KMKSZ választmányának állásfoglalását egy magyar autonóm körzet megalakításáról Beregszász központtal. A választmány jóváhagyta a KMKSZ elnökségének szeptember 6-án keltezett körlevelét, amely a sztalinizmus áldozatainak rehabilitálásával kapcsolatos akció beindítását taglalja.

— *Október.*

A Bethlen Gábor Alapítvány Márton Áron éremmel tüntette ki a KMKSZ-t.

— *Október 14.*

Beregszászban felavatták Illyés Gyula mellszobrát, a Kőbányai Sörgyár, Illyés Gyula Magyar Irodalmi Klubja és a város lakossága ajándékát. Az avatóünnepségen felszólalt Szűrös Mátyás, a Magyar Népköztársaság Országgyűlésének elnöke. A rendezvényt megtisztelte Csoóri Sándor költő is.

— *Október 20.*

Ungváron megalakult a területi rehabilitációs bizottság magyar munkacsoportja. A KMKSZ-től e bizottság élére Dupka Györgyöt választották. A csoport feladata, hogy tisztázza az 1944 őszén elhurcolt és munkatáborokba kényszerített magyar férfiak sorsát.

— *Október 29.*

Megalakult a KMKSZ Választási Koordinációs Bizottsága. Feladata, hogy kidolgozza a Szövetség választási platformját és jelölteket indítson a közelgő helyhatósági választásokra.

— *November 18.*

A KMKSZ Beregszászban emlékkonferenciát rendezett A sztalinizmus kárpátaljai áldozatai címmel. A fórumon jelen voltak előadóként magyarországi történészek, kutatók is. A konferencia határozatot fogadott el, hogy az itt elhangzottakat és a falvakban összegyűjtendő lágerlistákat, visszaemlé-

kezéseket emlékkönyvben kell megjelentetni, november 26-át gyásznappá kell nyilvánítani, s hozzá kell látni a szolyvai emlékpark építéséhez.

— *November 19.*

A KMKSZ beregszászi választmányi gyűlésén részletesen is megtárgyalta a közelgő választásokra való felkészülést; az egységes gyásznapi megünneplésével kapcsolatos problémaköröket.

— *November 26.*

Gyásznapi az elhurcoltak emlékére; a magyarok településeken emlékjeleket állítottak a sztalinizmus magyar áldozatainak. Ezt az akciót a fennálló hatalom több helyen is akadályozta.

— *December 10.*

Ungváron ülésezett a KMKSZ választmánya, a testület jelölteket állított a március 7-én megválasztandó területi tanácsba. Elfogadta a KMKSZ választási platformját és a kárpátjai magyar helységnevek használatával kapcsolatos állásfoglalását. Akciót hirdetett a romániai rászorultak megsegítésére.

— *December 21.*

A KMKSZ beregszászi járási szervezete az elsők között indított gyűjtést a romániai rászorulóknak megsegítésére. December 27-én útnak indult az első gyógyszer- és élelmiszerszállítmány Szatmárnémetibe. Az akció a további napokban a terület csaknem valamennyi magyarok helységére kiterjedt és a gyűjtés első hete alatt a pénzadományok összege megközelítette a 100 ezer rubelt. A segélyküldemények január további heteiben is folytatódtak.

1990. év

— *Január 4.*

Sorsközösség címmel a Kárpáti Igaz Szóban megjelenik a KMKSZ rovata.

— *Január.*

A pisztraházi radarállomás, hírhedt nevén Tésztagyár ellen szervezett tüntetéseken a KMKSZ aktivistái is részt vesznek.

— *Február 25.*

A KMKSZ és a kelet-magyarországi pártok képviselői az asztélyi-beregsurányi Barátság-kertben nemzetközi tiltakozó Béke-nagygyűlést tartottak. Követelték Kárpátalja fegyvermentes övezetté változtatását.

— *Március 15.*

Másodízben emlékeztek meg területszerte az 1848-as magyar forradalomról és szabadságharcról. Az ungvári nagygyűlésen a RUH, az ukrán népi mozgalom is képviseltette magát.

— *Április 28.*

A KMKSZ és az ungvári Hungarológiai Központ Mátyás király emlékkonferenciát rendez Munkácson.

— *Április.*

Miskolcon megjelenik a Kárpátalja, a KMKSZ lapja. Kiadója és főszerkesztője Mankovits Tamás. A márciusi-áprilisi választások idején a KMKSZ 11 képviselője jutott be a területi tanácsba: Milován Sándor, Kovács Elemér, Lőrincz Lajos, Kovács Imre Zoltán*, Tóth Mihály, Tuba Magda, Majorossy István, Nagy Balázs, Székovszky Natália, Orosz Ildikó, Dupka György, akik később magyar frakcióba tömörültek, elnökükké Tóth Mihályt választották. A későbbiek folyamán a képviselők közül csatlakoztak hozzájuk: Huber Antal, Gerevics János, Bihari András, Revák István, Hitman Tibor, Bíró Andor és mások.

— *Április 30.*

A KMKSZ tisztújító közgyűlése zajlott le Ungváron. Fodó Sándor, a szövetség elnöke beszámolójában próbaévnék ne-

* 1990. november 24-én elhunyt. A megüresedett muzsalyi körzetben 1991. márciusában Fodó Sándort választották képviselőnek.

vezte az eltelt időszakot, amely megmutatja, mennyit engednek meg a körülmények, mire, mennyire képesek aktivistáink. „Ha értékelni akarjuk a megtett utat — szögezte le —, már önmagában az a tény is sokat mondó, hogy hosszú évtizedek után az itt élő magyaroknak végre van saját érdekvépviseleti szervük, s ez olyan politikai erő, amely előtt a magyarság szolgálatánál nincs magasztosabb cél, feladat. Az eltelt évben nagyrészt szervezési kérdésekkel voltunk elfoglalva. Ennek eredménye, hogy már a szövetségnek több mint száz helyi szervezete jött létre, tagjainak száma pedig megközelíti a 30 ezret. Legelső vívmányaink egyike az, hogy nyíltan és szabadon ünnepelhetjük nemzeti ünnepeinket, használhatjuk nemzeti szimbólumainkat. Olyan fórumokat teremtettünk, amelyek alkalmat kínálnak a kisebbségi lét problémáinak megtárgyalására. A kudarcok közül kiemelte a beszámoló, hogy két nagy és nehéz kérdés rázta meg a szövetséget az elmúlt hónapokban: az autonómia-vita és a választások. Az elsőre a mai napig sem sikerült megnyugtató megoldást találni. E probléma megosztja a lakosságot és tagságunkat. A jövő — remélhetőleg mielőbb — eldönti, melyik a helyes irányzat, addig azonban mindenkinek nagyon meg kell gondolnia mit mond és mit tesz, hogy elkerüljük a szakadást, a kenyértörést. Mert ezzel árthatunk legtöbbet saját magunknak. A választási harcok folyamán felszínre került a vezetők közötti személyi ellentét és a széthúzás. Ugyanakkor a választási kampány sikereket, győzelmeket is hozott.”

A tisztújító közgyűlésen közel harmincan felszólaltak s fejtették ki véleményüket. Egyetértés mutatkozott abban, hogy a megnövekedett feladatokra való tekintettel szükség van fizetett munkatársak alkalmazására. Két ilyen státust hagyott jóvá a közgyűlés, melyek közül az egyiket a szövetség elnöke, a másikat egy, a választmány által meghatározott személy tölti be. A küldöttek megválasztották az ellenőrző és az etikai bizottság elnökét, valamint az új választmányt. Döntöttek arról is, hogy a szövetség elnöksége 13 tagból áll-

jon, benne kapjanak helyet a középszintű választmányok elnökei. Az új választmánynak az alapszabálymódosítás jogával felruházott első ülését egy hónapon belül kell megtartani.

— *Május.*

A Csapi 2. sz. Magyar Tannyelvű Középiskolában 70 ezer kötetet tartalmazó kamiont fogadtak. A szállítmányt Siklós Péter, a magyar művelődési minisztérium főelőadója kísérte el, aki elmondta, hogy a Téka Könyvértékesítő Vállalat ajándekain kívül a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat is küldött egy nagyobb mennyiségű tankönyvanyagot. A könyvek szétosztását a KMKSZ oktatási bizottsága vállalta magára.

Keszthelyen a Festetics kastélyban rendezték meg A magyar kisebbségek a Kárpát-medencében elnevezésű fórumot, ennek a munkájában a KMKSZ 10 fős küldöttsége vett részt.

— *Május 27.*

A Beregszász melletti Makkosjánosiban tartotta meg első kibővített ülését a KMKSZ nemrég megválasztott választmánya, hogy a közgyűlés megbízásából döntsön az alapszabály módosításáról, ezen belül a legtöbbet vitatott két kérdésről, a szövetség nevééről és a tagdíjak elosztásának arányáról, továbbá megválassza az elnökség azon tagjait, akik nem a körzeti szervezetek tagjaiként kerülnek be a testületbe. Nyílt szavazással Dupka Györgyöt, Móricz Kálmánt, Tóth Mihályt és Turóczy Istvánt választották be az elnökségbe. Az ötödik személyről nem történt döntés. Az elnök titkos és név szerinti szavazást rendelt el, melynek során 59-en támogatták a KMDSZ nevet, 60-an voksoltak a régi elnevezés megtartására.

— *Május 29.*

Budapesten tartja első nemzetközi sajtótájékoztatóját a KMKSZ a Magyarok Világszövetsége székházában.

— *Június.*

A KMKSZ beregszászi járási szervezete segélyszállítmányt küldött, köztük 1500 rubel értékű gyógyszert, KMKSZ szimbólumokat és egy magyar nemzeti lobogót Vilniusba. Szim-

bolikusan is így akarnak enyhíteni a blokádtól szenvedő litvánok bajain.

A KMKSZ ungvári városi szervezete küldöttgyűlést tartott, ahol Kövér Györgyöt felmentették tisztségéből, mivel az eddigi elnököt időközben a városi tanács elnökhelyettesévé választották. E testület határozata értelmében fő tisztségviselői nem tölthetnek be vezető pozíciót párt- és társadalmi szervezetekben. A küldöttek Kiszely Tihamérnak szavaztak bizalmat, aki eddig a felelős titkár tisztét töltötte be.

Beregszászban lezajlott a II. Kárpátaljai Magyar Folklórfesztivál. A Szövetség először osztott ki díjakat.

— *Július.*

A Magyarok Világszövetségének választmánya és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség választmánya nyilatkozatot fogadott el, azzal kapcsolatban, hogy a Vereckei hágon, azaz a régi helyén újjá szándékoznak építeni a honfoglalás emlékművét. Közös erkölcsi és anyagi kötelezettséget vállalnak, hogy a honfoglalás 1100. évfordulójára az emlékmű elkészüljön és 1996-ban közösen megtarthassák ünnepélyes felavatását.

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Kovács Vilmos Irodalmi díjat alapított. A díjat a kuratórium döntése alapján a KMKSZ évente egyszer, Kovács Vilmos születésnapján ítéli oda. Ezenkívül Hollósy Simon Képzőművészeti Díjat alapított. A két kuratórium titkára: Szöllősy Tibor.

— *Július 15.*

KMKSZ rendezvény, illetve Rákóczi emléknapi zajlott le a Turulos emlékoszlopnál Tiszaújlak, Tiszabökény határában. Ezzel az akcióval a Szövetség századeleji hagyományokat, az itt megrendezett Rákóczi emléknapiakat akarja feléleszteni. Az emléknapi jelen voltak és felszólaltak a helyi ruszinság, a máramarosi románok képviselői is. A budapesti Ráday kolégiumban gyülekezeti istentisztelet keretében nyílt meg a II. református kisebbségi konferencia. A rendezvényen a KMKSZ küldöttsége is részt vett.

Az ungvári városi tanács döntése értelmében a KMKSZ-nek ítelték oda a Győzelem utcai 19. számú házat, ahol a szövetség majdani székháza lesz.

A KMKSZ és a református egyház szerződést kötött a Kárpátalja c. lap terjesztéséről. A szerződés kimondja, hogy a református egyház megszervezi és biztosítja az említett lap zökkenőmentes terjesztését az egyházközségekben.

— *Augusztus.*

A KMKSZ Ifjúsági Munkabizottsága felhívást tett közzé azzal kapcsolatban, hogy meg kívánja alapítani a szövetség ifjúsági szervezetét. Felszólítja a fiatalokat, hogy hozzanak létre ifjúsági alapszervezetet a magyarok lakta helységeiben. Minden 14 és 20 év közötti KMKSZ-tag az ifjúsági szervezet tagja lehet.

Visken tartotta meg soros ülését a KMKSZ választmánya. Fodó Sándor tájékoztatója után a választmányi bizottságok elnökei adtak számot eddig kifejtett munkájukról, vázolták a küszöbön álló feladatokat. A vita középpontjában Orosz Ildikónak, az oktatási bizottság elnökének tájékoztatója, valamint Kerekes-Nagy Gáspárnak, az ifjúsági bizottság elnökének a helyzetjelentése volt. A magyar ifjúság nevelésével kapcsolatos feladatokat a választmány egyaránt fontosnak tartotta és a munka segítségét helyezte kilátásba. Zlocky Sándor jelentést tett arról, miképpen oldják meg a kárpátaljai magyar anyanyelvű parasztyereknek továbbképzését a magyarországi mezőgazdasági főiskolákon. A választmány egyöntetűen elítélte a kishatárforgalom leállításáról hozott kormánydöntést.

Budapesten sor került hetedízben a hagyományosan évente megrendezésre kerülő anyanyelvi konferenciára, a KMKSZ küldöttsége szintén részt vett munkájában.

A Magyarok Világszövetsége elnöksége és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöksége közös nyilatkozattal foglalt állást a kishatárforgalmat korlátozó szovjet intézkedéssel kapcsolatban. A két fél felkéri a magyar kormányt,

hogy tárgyalások útján szerezzen érvényt a kishatárforgalomra vonatkozó korábbi kétoldalú egyezménynek. Egyúttal felhívással fordulnak a szovjet és az ukrán kormányhoz, hogy az egyoldalú intézkedés visszavonásával fejezzék ki elkötelezettségüket a népek közeledése, Helsinki szelleme mellett, s ebbéli szándékukat a magyar kormánnyal közös nyilatkozatban fejtse ki.

Badalón a KMKSZ s a területi rehabilitációs bizottság emlékestet rendezett a falu mártíriai, a sztalinai lágeregekben elpusztult férfiak tiszteletére, amelyen többek között képviseltette magát a megyei nemzetiségi főosztály, az állambiztonsági bizottság megyei főosztálya, a kárpátaljai református egyház és a Magyarok Világszövetsége is. Forgón Pál, Kárpátalja református püspöke és Komlós Attila istentiszteletet tartott a badalói temetőben a sztalinizmus áldozatainak emlékére állított kopjafa mellett.

Asztély és Beregsurány határában a Barátság-kertben Európa-nap zajlott le a KMKSZ és az MDF rendezésében. Ezen felszólalt Katona Tamás, a Magyar Köztársaság külügyi államtitkára.

— *Szeptember.*

A KMKSZ és a kárpátaljai egyház vezetői javaslatot terjesztettek elő a lelkiismereti szabadságról és a vallási szervezetekről szóló törvénytervezettel kapcsolatban a területi tanácshoz. Aláírói: Dr. Forgón Pál, a Kárpátaljai Református Egyház püspöke, Csáti József, a Kárpátaljai Római Katolikus Egyház főesperese, Szemedi János, a Kárpátaljai Görög Katolikus Egyház püspöke, Fodó Sándor, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöke.

— *Szeptember 29.*

Az ungvári Petőfi-szobor avatása. Jelen volt Leonyid Kravcsuk, az ukrán parlament elnöke és Göncz Árpád, a Magyar Köztársaság elnöke, akik ünnepi beszédükben kijelentették, hogy támogatják a Kárpátaljai Magyar Kulturális Autonómia létrehozását.

— *Október 5.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Napok keretében Beregszászon Széchenyi konferenciát rendeztek, melyre a helyi történészek mellett több külföldi ismert szaktekintélyt is meghívtak. Váradi-Sternberg János professzor, Csatáry György levéltáros és Soós Kálmán történész Széchenyi kárpátaljai útjáról tartottak előadást. A konferencia napján Beregszászon a KMKSZ beregszászi járási szervezete kezdeményezésére Széchenyi-emléktáblát lepleztek le.

— *Október 14.*

A KMKSZ válaszmánya Tiszapéterfalván nyilatkozatot fogadott el az 1944 novemberében elhurcoltakkal kapcsolatosan, amelyben elvárja, hogy a szovjet államfő és az ukrán parlament mondja ki az 1944 őszén elhurcolt kárpátaljai magyar férfiak büntelenségét, kollektív politikai rehabilitálását és kérjen bocsánatot a kárpátaljai magyarságtól. Felhívást fogadott el arról is, hogy gyűjtés kezdődik az egykori szolyvai láger helyén létesítendő emlékpark, emlékmű finanszírozására.

Megjelenik a Tárogató c. élclap, a satirikus havilap alapítója a KMKSZ.

— *Október 10—15.*

A KMKSZ elnöksége felhívással fordult a szövetség tagjaihoz, hogy állítsanak méltó emléket a sztalinizmus kárpátaljai áldozatainak, ítéljék el azoknak a konzervatív erőknél a mesterkedéseit — hangzik a felhívásban —, amelyek a helyhatóságok nevében a Felső-Tisza vidéki falvakban, a ráhói járásban még jelenleg is gátolják aktivistáinkat abban, hogy mártírjainknak emléktáblát vagy kopjafát állítsanak.

— *November 24.*

Szolyván, az egykori lágertemető területén, ahol emlékpark létesül a Szövetség szervezésében, alapkövetételre kerül sor.

Megalakult a Kárpátaljai Magyar Ifjúsági Szövetség (KMISZ), a KMKSZ-hez tartozik, mégis független. Elnöke Kerekes-Nagy Gáspár.

A KMKSZ kezdeményezésére Beregszászban 14.478-an mentek el szavazni, közülük 12.457-en „Beregovó” helyett Beregszász mellett tették le a voksukat.

— *November 26.*

Gyásznapi, az elhurcoltak emlékére.

— *December.*

Gáton a KMKSZ helyi alapszervezete és a Kovács Vilmos Kör Kovács Vilmos költő tiszteletére emléktáblát avatott a művelődési otthon falán.

Megalakult a Révész Imre Társaság, elnöke Tóth Lajos festőművész.

Az első szabad karácsony ünneplése az ungvári színházban, valamint területszerte.

Petőfi Múzeum avatása az ungvári Művészeti Iskolában.

1991. év

— *Január 1.*

Megemlékezés Petőfi Sándor születésének évfordulójáról. A területi tanácsban a nemzetiségi szervezetek képviselőinek találkozájára kerül sor, ahol megvitatták a kárpáti ruszinok szövetségének nyilatkozatát Kárpátalja autonóm státuszának kérelméről. A dokumentumtervezet aláírói között ott szerepel a magyar, a ruszin, a szlovák, a német, a cigány nemzetiségi szövetség.

— *Március 1—3.*

A KMKSZ kezdeményezésére Ungváron nemzetközi konferencia zajlott le „A kárpát-medencei magyarság a XX. század végén” témakörben, a szövetség második évfordulója jegyében. A háromnapos rendezvényen több mint húsz országból voltak jelen a magyarság képviselői. Az Avangard stadionban ökumenikus istentisztelet volt, ahol Tőkés László erdélyi református püspök is szólt a hívekhez.

— *Március*

A Beregszászi járásban megtartották a Beregi napokat, résztvevői voltak a szomszédos Szabolcs-Szatmár-Bereg me-

gyeiek is. Sor került Beregszászban a Bethlen emléktábla leleplezésére a Bethlen kastély falán és a Petőfi szobor avatására is.

Területszerte megemlékeztek az 1848-as magyar szabadságharc évfordulójáról.

Megalakult a Zádor Dezső Zenei- és Folklór Társaság, elnöke Árpai István.

— *Április 28.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség II. közgyűlése Ungváron.

— *Május 11.*

A KMKSZ, az ungvári Hungarológiai Központ és a Budapesti Magyarságkutató Intézet közös tanácskozása a kárpátaljai történelmi magyar településnevek visszaállításának lehetőségeiről, állást foglaltak a helységnevek rehabilitálásáról.

— *Május 26.*

II. Rákóczi Ferenc és Mikes Kelemen emlékhelyet avattak Salánkon, és tudományos emlékülést rendeztek az 1711-es salánki tanácskozás 280. évfordulója alkalmából kárpátaljai és magyarországi történészek részvételével.

Nagyszőlősen a volt gettó falán háromnyelvű — ukrán, héber, magyar — táblát lepleztek le a KMKSZ városi szervezete kezdeményezésére az 1944 tavaszán elhurcolt zsidók emlékére.

— *Május.*

A KMKSZ és a Ruszin Szövetség megalakította a nemzetiségi szervezetek kerekasztalát. A KMKSZ kezdeményezte az ukrainai nemzetiségi szervezetek szövetségének létrehozását, a FUE-ba (Európai Kisebbségek Szövetsége) való belépését, valamint a szovjetunióbeli magyar szervezetek szövetségének a létrehozását.

— *Június 2.*

III. Kárpátaljai Magyar Folklórfesztivál Tiszapéterfalván.

— *Június.*

A Felső-Tisza vidéki KMKSZ-szervezet folyamodványt fogalmazott meg azzal kapcsolatosan, hogy a nemzeti tudat

megtartása és ápolása érdekében felmérhetetlen fontossággal bír a Magyar Rádió és Televízió adása. Sajnos az utóbbi időben, különösen a técsői járásban lehetetlenné vált a Kossuth Rádió adásának vétele a középhullámon. Ezért kéri, hogy az illetékesek tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a Kossuth Rádió adását jó minőségben foghassa a técsői járás. Úgyszintén fontosnak tartják, hogy lépések történjenek annak érdekében, hogy a Magyar TV és Rádió adásának zavartalan vételét biztosítsák a szórványban élő rahói magyarság számára.

— *Július 12.*

A területi tanács a KMKSZ támogatása mellett kinevezte Egressy Györgyöt a Kárpáti Igaz Szó főszerkesztőjévé. A magyar helységnevek használatával kapcsolatosan szintén határozathozatalra került sor. Ez a határozat a kárpátaljai települések történelmi neveinek visszaállításáról és azoknak a különböző nyelveken való használatáról rendelkezik. Az első pontja kimondja, hogy folytatni kell a történelmi helységnevek visszaállítását. A második pontja Kárpátalja földrajzi, történelmi, nemzetiségi, nyelvi sajátosságaira hivatkozva kéri az Ukrán Legfelsőbb Tanácsot, hogy korlátozás nélkül használhassák az itteni helységneveket a helyi lakosság nyelvén. A harmadik pont pedig azt javasolja, hogy állítsák össze a kárpátaljai helységnevek jegyzékét az itteni népek nyelvén és ebből a célból történészek, nyelvészek, néprajzosok társadalmi aktivisták bevonásával alakítsanak különbözőtséget.

— *Július 14.*

Immár harmadszor gyűltek össze Kárpátalja magyarjai a Tiszaújlak melletti Turulmadaras emlékműnél, hogy megemlékezzenek a Rákóczi-szabadságharcról, a nagyságos fejedelemről. A Magyarok Világszövetségét Szabó László titkár képviselte. Újdonsága a rendezvénynek, hogy ökumenikus istentisztelet keretében a helyi egyházak képviselői megállották Rákóczi népét.

— *Július 22.*

A KMKSZ elnökségének megtartott gyűlésén napirendre került a Beregszászi Színház ügye is. Dalmay Árpád beszámolt róla, hogy a színházépítés ügye holtpontra jutott, mivel az állami szervek semmilyen támogatást nem adnak. A KMKSZ segítsége nélkül félő, hogy elhal az ügy. Foglalkoztak a pápa magyarországi látogatásával kapcsolatos kárpátaljai tennivalókról is. Mintegy 15 ezer ember készül átlépni a határt, hogy részt vehessen a máriapócsi rendezvényen. A vasút ebből az alkalomból 50 százalékos kedvezményt ad a jegy árára a másik 50 százalékát pedig az egyház vállalta át az utazóktól. Az előzetes tájékoztatás szerint buszokat is indítanak majd. Az elnökség vállalta, hogy részt vesz az utazások szervezésében.

— *Augusztus 3.*

Kárpátalján a KMKSZ-aktivisták kezdeményezésére gazdakörök alakulnak, a császlóciaké után Nagygejőcön is megalkult a gazdaszövetség, a belépési nyilatkozatot 14-én írták alá. A szervezőbizottság tagjai: Ádám Barnabás, Ádám János, Gergely Zoltán, Víg Ambrus és Vetróczky Ambrus. Császlócon Gergely Zoltán, Nagygejőcön Víg Ambrus lett az elnök. Alapszabálytervezetük kimondja: „A Kárpátaljai Gazdaszövetség — demokratikusan, az önkormányzati elv alapján, területi járási és községi szervezeti egységekből álló, pártoktól független regionális mezőgazdasági és szakmai érdekvédelmi szervezetként működik...” Célkitűzéseiből: „...a magángazdálkodók, háztáji földművelők, kertészek, méhészek és azok termelő, értékesítő, vásárlási szövetkezeti érdekeinek védelme mennyiségi, minőségi, gazdasági vonatkozásban...”

— *Augusztus 16.*

II. János Pál pápa megkezdte magyarországi látogatását.

— *Augusztus 18.*

Máriapócon II. János Pál ukrán és ruszin nyelven is üdvözölte az Ukrajnából, illetve Kárpátaljáról érkezett híveket.

Ukránul többek között ezt mondta: ...Kedveseim, az elmúlt évtizedekben hithűségetekkel tanúságot tettetek a világ előtt, amikor elszenvedtetek az üldöztetéseket és súlyos megáláztatásokat. Ezzel megerősítettétek a keresztény meggyőződést, hogy a hitet és a kereszténységet nem lehet kiirtani. Folytassátok a megváltozott körülmények között is a mindennapos keresztény tanúságtételeket. Fontos, hogy békében éljetek minden kereszténnyel és jóakarató emberrel... Ruszinul üdvözölte a kárpátaljai ruszinokat, és főpapjaikat, „akik eljöttek ide a máriapócsi Szűzanya ősi szentélyéhez. A Boldogságos Szűz kísérje zarándoklatotokat ezen a földön. A magyar néppel közös Mária-tiszteletek egyesítsenek benneteket a béke és a közös keresztény haza felé vezető úton.”

— *Augusztus.*

Ungváron Jeszenszky Géza magyar külügyminiszter látogatása alatt részt vett az Ungvári Magyar Konzulátus megnyitásán. Az avató ünnepség után találkozott a KMKSZ aktivistáival.

— *Augusztus 19.*

Moszkvában puccs zajlott le, melynek következtében Gorbacsov távollétében a posztkommunisták magukhoz ragadták a hatalmat és hozzáláttak a demokratikus vívmányok felszámolásához. Ezen a napon az Ungvári Tanács rendkívüli ülészakot tart, melyen Kárpátalján elsőként ítéli el a puccs szervezőit. A nyilatkozat leszögezi, hogy az Ungvári Városi Tanács nyugtalan amiatt, hogy nincsenek hiteles információk az országban kialakult helyzetről, a Szovjetunió elnökének sorsáról, s amiatt, hogy hiányzik az ő hivatalos bejelentése, hogy lemondott tisztségéről. Az ungvári városi tanács kéri az USZSZK Legfelsőbb Tanácsának azonnali összehívását, valamint azt, hogy Ukrajna legfelsőbb törvényhozási szerve foglaljon állást a kialakult helyzettel kapcsolatban.

— *Augusztus 20.*

A területi tanács KMKSZ képviselő csoportja felhívást bocsátott közre, támogatja az ungvári tanács rendkívüli

ülésszakán elfogadott állásfoglalást, melyben az Ukrán Legfelsőbb Tanácshoz és Ungvár polgáraihoz fordult, ezen túlmenően kéri a területi tanács rendkívüli ülésszakának összehívását.

A KMKSZ elnöksége szintén nyilvánosságra hozza állásfoglalását a moszkvai puccsal kapcsolatosan. A nyilatkozat hangsúlyozza, „Meggyőződésünk, hogy a régi parancsuralmi rendszerhez nincs visszaút, elítélünk minden olyan intézkedést, amely ellentmond a jelenlegi alkotmánynak. A hatalmat átvevő bizottság intézkedéseit alkotmányellenesnek tekintjük, és valljuk, hogy a többi demokratikus erővel egységesen tiltakozásunkat minden erőszaktól mentes formában jogunk van kifejezni.

— *Augusztus 23—24.*

Szovjetuniószerte betiltották a kommunista párt tevékenységét.

Vjacseszlav Csornovil a RUH, az Ukrajnai Népi Mozgalom leendő elnökjelöltje Kárpátaljára látogatott. A Lembergi Tanács elnöke, aki egyben az Ukrán Parlament képviselője, tárgyalásokat folytatott a KMKSZ elnökségével a kárpátaljai magyarság kisebbségi jogairól.

A KMKSZ zápszonyi választmányi ülésén három KMKSZ tisztségviselő nyújtotta be lemondását: Móricz Kálmán, Szabó László és Tóth Mihály. Az előbbi kettő nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy Fodó Sándor munkastílusával nem tudnak azonosulni. Fodó Sándor Tóth Mihály alelnök lemondását nem fogadta el.

— *Szeptember 1—30.*

A KMKSZ elnökségének irányításával hozzáláttak a szolyvai emlékpark építéséhez, mégpedig Asztalos Évának, az ungvári tervezőintézet építészének tervei alapján. Az emlékpark létesítésével kapcsolatos ügyek intézését Tóth Mihály, a KMKSZ alelnöke vállalta magára. A kivitelezési munkálatokat a szolyvai javító-építő vállalat és a városi kommunális vállalat végzi.

Kárpátalján, illetve Beregszászban a sajtó hasábjain kitört „az aranyláz”, vagyis „Kié lesz a muzsalyi arany?”. A KMKSZ-aktivisták és a környezetvédők a térségre leselkedő környezetszennyezési veszélyekre hívták fel a közvélemény figyelmét.

19 év után, a KMKSZ-aktivisták három évi kemény és kitartó munkájának gyümölcse beérett: a nagyszőlősi magyarság visszakapta önálló magyar iskoláját, egyúttal felvette Perényi Zsigmond nevét.

Korláthelmecen a KMKSZ helyi alapszervezetének kezdeményezésére hozzáálltak a lerombolt római katolikus templom felépítéséhez, melyből a falu apraja-nagyja kiveszi részét. A felújítási tervet a miskolci Rudolf Mihály építész készítette el. A népi összefogást támogatja az Egri Érseki Hivatal, az Amerikába elszármazott Matyi János és mások.

A Beregszászi Járási Tanács ülásszaka a helyi KMKSZ-frakció kezdeményezésére határozatot fogadott el arról, hogy támogatja a Munkácsi Városi Tanács javaslatát Kárpátalja autonómiájának megteremtéséről azzal a módosítással, hogy a munkácsiak által ajánlott Kárpátontúli Autonóm Határterület helyett létre kell hozni a Kárpátaljai Autonóm Határterületet autonóm köztársasági joggal.

A Népképviselők Beregszászi járási tanácsa kilencedik ülásszakán határozat született: Népszavazás a Magyar Autonóm Körzet létrehozásáról a beregszászi járás területén. A határozat első pontja kimondja: A beregszászi járás területén Magyar Autonóm Körzet létrehozásáról tartandó népszavazást 1991. december 1-jére tűztük ki — az ukrán elnök megválasztásának napjára. A népszavazás megtartásával Ukrajna elnökének választását levezető járási és körzeti választási bizottságokat kell megbízni. A Járási Végrehajtó Bizottság szavazócédulókat készítsen magyar, ukrán és orosz nyelven a következő szöveggel: Kívánja-e Ön Magyar Autonóm körzet létrehozását a Beregszászi járás területén? IGEN-NEM A nem kívánt válasz áthúzandó...”

A Gellért Szállóban Antall József miniszterelnök Széchenyi-émlékéremmel tüntette ki dr. Szöllősy Tibor orvost, a técsői Hollósy Simon Kör elnökét és Dalmay Árpád tanárt, a KMKSZ beregszászi járási szervezetének elnökét a kárpát-aljai magyarság szellemi felemelkedéséért kifejtett munkájukért.

A területi tanács ülészakán a kommunista vezetést lesöpörte a népakarat. Voloscuk lemondásához szükség volt a tanács épülete előtt éhségstrájkot folytató diákok, képviselők, akcióira, az őket támogató tömegre.

Fodó Sándor a KMKSZ elnöke az ülészak harmadik napján egyértelműen kinyilatkoztatja: A KMKSZ elismeri a mai realitásokat és az autonóm Kárpátalját Ukrajna részeként képzei el. Heves viták miatt értelmetlenné válik az ülészak további folytatása.

Az Ukrán Legfelsőbb Tanácsnak a szuverenitás és a nemzetek közötti kapcsolatok kérdéseivel foglalkozó bizottsága néhány tagja kereste fel a KMKSZ elnökségét, hogy eszmecserét folytassanak a kölcsönös érdeklődésre számottartó kérdésekről. A találkozás résztvevői közösen keresték a választ arra a kérdésre, hogy az ukrán sajtó egyre erőteljesebb magyarellenes kampányt folytat, elferdítve mutatja be Kárpátalja történelmét, nem vesz tudomást az itt élő őslakos magyarság érdekeiről, — vajon mi válthatta ki mindezt, s a magyarázatot a demokratizálódási folyamat ellentmondásaiban, a nacionalista tendenciák erősödésében jelölték meg; a parlamenti bizottság tagjai kategorikusan elhatárolták magukat az efféle megnyilvánulásoktól. Az ukrán parlamenti bizottság tagjai arra biztatták a szövetséget, hogy sérelmeiket, javaslataikat, állásfoglalásaikat juttassák el a bizottsághoz.

Ismeretlen tettesek éjszaka az ungvári magyar konzulátus épületéről leszakították a magyar zászlót. Az esemény felrázta Ungvár közvéleményét, a sajtóban több társadalmi szervezet e bűnös cselekményt elítélte.

Kárpátalján először Ungvár utcáiról, tereiről eltűnnek a Lenin-szobrok.

Csapon sor került a második világháború ártatlan áldozatai emlékművének az avatására. Eredetileg a helyhatóság emberei ezen a helyen tanácsköztársasági emlékművet kívántak állítani, ám a KMKSZ helyi alapszervezetének többszöri kérésére menet közben változás történt: legyen ez világháborús emlékmű, azoknak a magyaroknak, zsidóknak, akik a nagy világégés áldozatai voltak.

— *Szeptember 29.*

Kárpátalján először rendezik meg a Művészet és Tudomány napjait a KMKSZ szervezésében, a rendezvény október 13-ig tart, ennek keretében sor kerül a Révész Imre Társaság kiállítására, a Zádor Dezső Társaság hangversenysorozatára, a kárpátaljai magyar könyvek bemutatójára stb. Kiosztják a Hollósy-, Zádor- és a Kovács Vilmos díjakat is első ízben. Az irodalmi Nagy Zoltán Mihály és M. Takács Lajos, a képzőművészetit Szémán Ferenc, a zeneit a Magyar Kamaraegyüttes kapta.

— *Október 5.*

Mérföldkő az ukrainai magyarság számára az október 4—5-én megtartott tanácskozás, ahol a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, a Lvovi Magyarok Kulturális Szövetsége és a Magyarok Kijevi Egyesülete megalapította az Ukrainai Magyar Demokratikus Szövetséget. Fontos ez már csak azért is, mert az elmúlt negyvenegynéhány évben a Szovjetunióban, de elsősorban Ukrajnában politikai, vagy egzisztenciális kényszer miatt szétszórta élő kárpátaljai magyarság, legyőzve a távolságokat, egy nemzeti hovatartozáson alapuló szövetséget hozott létre. Ez a szövetség együtt dolgozhat, politizálhat az Ukrajnában élő magyar kisebbség jogainak védelméért, gazdasági, kulturális fejlődéséért. A szövetség elnöke Fodó Sándor (a KMKSZ elnöke) a két társelnök Vigh János (az MKE elnöke) és Ilku Marion József (az

LMKSZ elnöke) lett. A szövetségek delegált küldöttei elfogadták az UMDSZ Alapítólevelét, Alapszabályát.

— *Október 15.*

A területi tanács ülészaka folytatta munkáját, ezen az ülésen a magyar képviselői csoport az úgynevezett centrista tömbhöz csatlakozott, amelynek Sztepan Pop egyetemi tanár volt a kezdeményezője. A területi tanácsot mindaddig nem szabad feloszlatni, míg Kárpátalja nem kapta meg az autonóm státuszt, a magyarok támogatják az autonómia eszméjét. A centristák igyekeztek a szélsőséges nyomásnak ellenállni, hiszen semmi sem indokolja, hogy az autonómiáról megtartandó népszavazást a jövő évre halasszák, azt még ez év novemberére—decemberére kell kitűzni. Az ülés úgy ért véget, hogy nem tüzték ki a folytatás idejét.

— *Október 23.*

Nyilvánosságra hozták a KMKSZ elnökségének memorandumát az 1956-os magyarországi forradalom évfordulóján. „A magyarság e napokban szerte a világon az 56-os magyar ifjakra emlékezik — szögezi le a nyilatkozat, többek között kiemeli azt is —, hogy büszkén emlékezünk a kárpátaljai 56-os magyar fiatalokra és mindazokra, akiknek a testét-lelkét meggyötörte az idegen hatalom, az idegen eszme... A forradalmi eszmét terjesztő fiatalok egy csoportját is börtönbe vetették. Ungváron tartották fogva a magyarországi felkelők egy csoportját... Emlékezzünk rájuk és mindazokra, akik a győzelemre vitt kelet-európai demokrácia és szabadságharc előharcosai voltak!”

A KMKSZ városi szervezetének kezdeményezésére az ungváriak először ültek össze, hogy megemlékezzenek a magyarság életének egyik legfontosabb eseményéről, 1956 őszének forradalmáról.

Beregszászban egy félrészeg alsó-remetei villanyszerelő doronggal letörte a Petőfi-szobor kezét. A tettes ellen az eljárás megkezdődött.

— Október 27.

Ungváron megalakult a Kárpátaljai nemzetiségek Demokratikus Ligája. Alapítói: A Kárpáti Ruszinok Társasága, a KMKSZ, a Kárpátaljai Német Újjászületés Társadalom-Politikai és Kulturális Felvilágosító Szövetség, a Kárpátaljai Roma Cigányszövetség, a Ludovit Stur Szlovák Kulturális Felvilágosító és Tudományos Szövetség. Elfogadták az Alapszabályt és a Programnyilatkozatot. A Liga koordinátor-elnökévé Lizák Vaszilt választották. Hogy a liga működőképes legyen az első kongresszus összehívásáig a koordinációs tanács irányítja majd a munkát. Ebbe minden alapító szervezet 5—5 képviselőt delegált. A KMKSZ-t a tanácsban Fodó Sándor, Tóth Mihály, Dupka György, Turóczy István és Kiszely Tihamér képviseli.

A tüntetők és az éhségstrájkot folytatók nyomására a tanács ülésszaka kénytelen volt ismét napirendjére tűzni az autonómia kérdését. Az elfogadott határozat értelmében december 1-jén Kárpátalja lakossága népszavazáson dönt majd arról, kell-e nekünk autonómia. Köztudomású, hogy a Ruszin Szövetség a tanácsulást megelőzően aláírást gyűjtő akciót indított, s hozzávetőleg 65 ezer ember írta alá a népszavazás haladéktalan megtartását követelő íveket. A kezdeményezést a magyarság is támogatta. Körülbelül 17 ezren csatlakoztak hozzánk. Végezetül mindezt betetőzte a területi tanács képviselőinek az a beadványa, amelyen 75 név szerepelt, tehát a képviselőtestület több mint a fele szorgalmazta a tanács összehívását, pontosabban az ülés folytatását és a népszavazás azonnali kiírását. A népszavazást, az autonómiát ellenzők táborá elenyésző kisebbségben maradt. Közülük 11-en bejelentették, hogy nem vesznek részt a tanácsülés további munkájában. A magyar képviselőcsoport az első perctől kezdve támogatta az autonómia eszméjét.

Nagyszőlősen népes ünnepség keretében a KMKSZ nagyszőlősi járási szervezete újra felállította Perényi Zsigmond mellszobrát, amelyet annak idején a sztalinisták az egykori megyeháza elől eltávolítottak.

— *November 3.*

Nagydobronyban megtartotta soros ülését a KMKSZ választmánya. Első napirendi pontként Milován Sándort egyhangú szavazással elnökségi taggá választották. A választmány úgy foglalt állást a badalóiaknak a baktai kutatóintézetből való kiválásával kapcsolatban, hogy ezt az ügyet a beregszászi járási tanács elé kell terjeszteni és tudomásul venni az ülésen elhangzott tájékoztatásokat. A határblokádról, amely a kishatár-forgalom felújítására vonatkozik — olyan döntés született, hogy ha egy hét leforgása alatt nem áll be gyökeres változás, a KMKSZ elnöksége és a blokádbizottság tegye meg a szükséges intézkedéseket a határátkelők lezárása érdekében. A választmány állást foglalt a december 1-jei népszavazással kapcsolatban is. Határozata értelmében az elnökségnek bizottságot kell alakítania a kárpátaljai autonómiára vonatkozó állásfoglalása kidolgozása végett, a népszavazáson pedig minden kérdésre igennel kell felelni. Továbbá jóváhagyta a nemzetiségi liga megalakítását. Ugyancsak tudomásul vette az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség megalakításáról tartott tájékoztatót.

Nagydobronyban felavatták az 1944 őszén elhurcoltak monumentális emlékművét, a gyászszertartáson részt vett a KMKSZ Választmánya is.

— *November 6.*

A népszavazás napjának közeledtével a KMKSZ és a Kárpátaljai Nemzetiségek Demokratikus Ligája is hallatta hangját. Közös jelszavuk a „két igen!” vagyis támogatják mind a független Ukrajna, mind pedig az autonóm Kárpátalja megalakítását.

A KMKSZ külön nyilatkozatában a magyar lakosságot két igen-re szólította fel, sőt a beregszászi járást három igen-re, hiszen ott Ukrajna és Kárpátalja sorsán kívül a beregszászi magyar autonóm körzetről is dönteniük kell az embereknek.

— *November 16.*

A KMKSZ elnöksége visszavonta a határblokáddal kapcsolatos előintézkedéseit.

Munkácson a Rákóczi-kastély udvarán emlékműavatásra került sor. 1944 novemberében Munkács városból a sztalinisták több mint 2 ezer személyt: magyar és német nemzetiségű férfit, 18 évesnél idősebb német nőt, anyákat hurcoltak el. A nemzetiségek összefogásának köszönhetően, egyedülállónak tekinthető a sztalinizmus áldozatainak itteni emlékműve. Ez az első figurális emlékmű, melynek készítője a munkácsi illetőségű Matl Péter tehetséges ifjú szobrász.

— *November 19 és 26 között*

Az idén immár harmadik alkalommal ismét gyásznappá nyilvánította a KMKSZ a november 19. és 26-ka közötti napokat. Az 1944 őszén elhurcolt férfiakra emlékezett vidékünk magyarsága koszorúzási ünnepségekkel, gyászszertartásokkal az emlékművek, -oszlopok és emlékjelek mellett.

— *December 1.*

Kárpátaljaszerte népszavazás zajlik le. Az ukrán parlament meghívására magyar parlamenti képviselők egy csoportja nemzetközi megfigyelőként tartózkodott Kárpátalján. Így Markó István (MDF), Nagy Varga Dezső (FKGP) és Tirts Tamás (FIDESZ) a KMKSZ segítségével Beregszászon, Técsőn, Nagyszőlősen, Ungváron végeztek ellenőrzést.

A választópolgárok 80 százaléka járult az urnákhoz. A leadott szavazatok 93 százalékaival Ukrajna függetlenségét támogatták. A Kárpátaljai terület különleges státusú önkormányzatának megteremtését a szavazók 78 százaléka óhajtja. Leonyid Kravcsukra a szavazók több mint 50 százaléka voksolt. A beregszászi járás szavazópolgárai elsöprő többséggel foglaltak állást a népszavazáson a magyar nemzetiégi körzet megalakítása mellett.

Többhónapos előkészítés után Beregszászban megalakult a Kárpátaljai Magyar Pedagógus Szövetség. Elnökévé Orosz

Ildikót, a Nagydobronyi Középiskola igazgatóját, a KMKSZ Oktatási Munkabizottságának vezetőjét választották.

— *December 13.*

A Magyarok Világszövetségének új elnöke Csoóri Sándor költő lett.

1992. év

— *Január 7.*

A január hetedikére virradó éjszaka négy fiatalkorú ledönti Kossuth Lajos técsői mellszobrát. A két méter magas márványtalapzaton álló szobor 1896 óta állt Técső központjában háborítatlanul. A mostani rongálás csak kisebb károkat okoz benne, s a város magyarsága ismét felállítja eredeti helyén.

A técsői Kossuth-szobor ledöntésével kapcsolatban a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöksége állásfoglalást tesz közzé, mely mélységesen elítéli az újfasizta vandalizmus eme megnyilvánulását, és felszólítja a kárpátaljaiakat: ne engedjék, hogy elvtelen terroristák és provokátorok éket verjenek azok közé, akiknek ősei századokon keresztül jóban-rosszban együtt éltek. Ugyancsak nyilvánosan ítéli el a szoborrongálást a Kárpátaljai Nemzetiségek Demokratikus Ligájának koordinációs bizottsága, a Kárpáti Ruszinok Szövetsége, a Megtorlások Áldozatainak Társasága és az Ukrán Népi Mozgalom több vezető személyisége.

— *Január 9.*

A mind nagyobb méreteket öltő kivándorlás miatti aggodalmának ad hangot a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Elnöksége. A sajtóban közzétett állásfoglalás megállapítja: „A kivándorlás megállításának egyetlen hatékony és méltányos eszköze, kiváltó okainak megszüntetése lehet. Az európai, keresztény értékek érvényesülésében és a valódi demokráciában, a jogállamiságban, az egyéni és kollektív jogok érvényesítésében, Kárpátalja különleges öngazgatási státusának, a kettős állampolgárságnak a megadásá-

ban látjuk társadalmi és létkérdéseink megoldásának a kulcsát.”

— *Január 14.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöksége Leonyid Kravcsuk ukrán elnökhöz címzett táviratában megdöbbenését fejezi ki amiatt, hogy a hatóságok tétlenkednek az egyszerűsített határátlépés megszervezése ügyében, és kéri: az elnök hozzon határozott intézkedéseket, hogy feltétel nélkül teljesítsék a választások előtt ezzel kapcsolatban tett konkrét ígéretét.

— *Január 18.*

Ungváron megtartják az Ukrajnai Magyarok Demokrata Szövetségének első közgyűlését. Az UMDSZ főtítkárává a kijevei Vass Tibort választják. Határozat születik a szövetség kijevei irodájának megnyitásáról, és elfogadják az UMDSZ Programját.

— *Február 1—7.*

Elkészül a beregszászi Magyar Autonóm Körzet jogi státusát rögzítő törvénytervezet első változata, de ezt szerkezeti és koncepcióbeli hiányosságok miatt a KMKSZ helyi vezetői nem tartják megfelelő vitaalapnak.

— *Február 9.*

Beregszászban tartja meg első ülését a Kárpátaljai Magyar Néprajzi Társaság. Elnökévé Vári Fábián László költőt és folkloristát, alelnökévé Soós Kálmánt, az ungvári Hungarológiai Központ igazgatóhelyettesét választják, és elfogadják a társaság alapszabályát.

— *Február 12.*

Tisztelői utolsó útjára kísérik Váradi-Sternberg János ungvári történészprofesszort, a KMKSZ történelmi munkabizottságának elnökét, az Ungvári Állami Egyetem nyugalmazott tanárát.

A területi tanács vezetői találkozóra hívják meg a nemzetiségi szövetségek vezetőit, hogy megvitassák a vidék gazdasági bajait, a nemzetiségek és felekezetek közötti viszonyt.

A nemzetiségi szervezetek vezetői egyebek között szorgalmazták, hogy mielőbb oldják meg a nemzetiségi szakemberképzés problémáit, a külföldön tanuló kárpátaljai diákok utazási gondjait, a nemzetiségi lapok finanszírozásával, a nemzetiségi szervezetek anyagi támogatásával kapcsolatos kérdéseket.

A területi tanács végrehajtó bizottsága felhívást intéz a hívőkhöz, a felekezetek közötti megbékélésre szólítva fel őket. A dokumentum megállapítja, hogy amennyiben a görög katolikus vagy a pravoszláv fél nem egyezik bele a közös templomhasználatba, a végrehajtó bizottság kénytelen lesz a templomot annak a felekezetnek átadni, amely hajlandó befogadni más vallásúakat is.

— *Február 16.*

Huszton megtartja soros ülését a KMKSZ választmánya. A tanácskozáson megvitatják a politikai feladatokat, a szövetség belső helyzetét, a területi tanács magyar frakciójának tevékenységét, a Kárpátaljai Különleges Önkormányzati Terület jogi státusát meghatározó törvénytervezetet, a KMKSZ Programjának tervezetét, a magyar helységnevek használatával kapcsolatos állásfoglalást, továbbá a privatizáció és a földhasználat kérdéseiről szóló állásfoglalást.

— *Február 21—23.*

A KMKSZ Vendégeként Kárpátalján tartózkodik a Csema-dok vezetőiből, illetve a csehszlovák parlament magyar frakciójának képviselőiből álló küldöttség, s eszmecserét folytat az önkormányzati státussal, a kisebbségek jogainak érvényesülésével kapcsolatos kérdésekről.

A KMKSZ és a Kárpátalja című lap versmondó versenyt szervez a diaszpórában élő magyar fiatalok számára. A találkozó házigazdái a viski középiskola és a helyi KMKSZ-szervezet pedagógusai, vezetői. Alma-Atából, Kijevből és Lembergől érkeznek iskolások, s hozzájuk Felső-Tisza vidéki diákok csatlakoznak.

— *Február 25—28.*

Befejeződik a nyomozás a técsői Kossuth-szobor ledöntőinek ügyében. Az egyik kiskorú vádlott szülei levelet intéztek Fodó Sándorhoz, a KMKSZ elnökéhez, melyben bocsánatot kérnek a terület magyarságától, nyomatékosan hangsúlyozva, hogy politikai szándék nem volt a fiatakorúak tettében. A KMKSZ elnöksége úgy döntött, hogy eleget tesz a szülők kérésének, s a területi ügyészséghez folyamodik a bűnvádi eljárás megszüntetése végett. A határozat hangsúlyozza: a döntést gesztusnak tekintik, mely a kárpátaljai nemzetiségek közötti jó viszony elmélyülését hivatott szolgálni.

— *Március 2.*

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség keretein belül megalakul az óvodapedagógusok szakmai munkaközössége.

— *Március 7.*

Ungváron megtartja III. közgyűlését a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség. A fórumon új alapszabályt fogadnak el, melynek értelmében megváltozik a szövetség legfelsőbb vezetésének struktúrája, és Milován Sándor személyében megválasztják a KMKSZ új alelnökét.

— *Március 15.*

Kárpátalja-szerte ünnepséget, megemlékezéseket tartanak március 15-e alkalmából. Beregszászban újraavatják az egy éve elkészült, de azóta már kétszer is megrongált Petőfi-szobrot, Técsőn pedig a ledöntött Kossuth-szobrot avatják fel ismét.

— *Március 20—21.*

A csehszlovákiai Együttélés Politikai Mozgalomnak és a Kárpátaljai Nemzetiségek Demokratikus Ligájának képviselői együttműködési szándéknyilatkozatot írnak alá.

— *Március 29.*

Kárpátaljára látogat a Szabad Demokraták Szövetségének küldöttsége, melyet Dornbach Alajos, az országgyűlés alelnöke vezet. A küldöttség tagjai először Kijevben és Lembergben tárgyalnak az ukrán parlament képviselőivel, a kormány

és a RUH vezetőivel, majd pedig Kárpátalján találkoznak a tanács, a RUH, a nemzetiségi liga vezetőivel, a KMKSZ és a magyarság képviselőivel.

— *Április 4.*

A munkácsi 3. számú középiskola II. Rákóczi Ferenc nevét veszi fel. A névadó ünnepség keretében leleplezik az iskola udvarán a fejedelem mellszobrát, Lavotha Géza sárospataki szobrászművész alkotását, a sárospataki polgármesteri hivatal ajándékát.

Beregszász és Nyíregyháza ad otthont Anatolij Zlenko ukrán és Jeszenszky Géza magyar külügyminiszter találkozójának, melynek napirendjén az időszerű nemzetközi kérdések, valamint a két ország kapcsolatainak további elmélyítésére irányuló törekvések szerepelnek. A találkozó végén közös nyilatkozatot fogadnak el.

— *Április 9.*

Ukrajna elnöke kinevezi Kárpátalja járásainak élére saját megbízottait. Az ungvári, munkácsi és nagyszőlősi — tehát magyarlakta járás első embere az ukránok, ruszinok közül kerül ki, a beregszászi járásban azonban Tóth Mihály, a KMKSZ nemrég leköszönt alelnöke lesz az elnöki megbízott.

— *Április 11.*

A Bátyúi Költészeti Napok keretében rendezik meg Kárpátalja magyar középiskolásai vers- és prózamondó versenyt. Ezen képviselteti magát többek között a Magyarok Világszövetsége, az ungvári magyar főkonzulátus, a Magyar Művelődési és Közoktatási Minisztérium, az Akadémiai Könyvkiadó és a KMKSZ is.

— *Április 14.*

A KMKSZ beregszászi járási szervezete elkészíti saját tervezetét a Magyar Autonóm Körzet alapokmányára vonatkozóan.

— *Április 15.*

A KMKSZ ungvári városi szervezetének elnöksége állásfoglalást fogad el a szövetségben kialakult helyzettel kapcso-

latban. Ebben javasolják és követelik, hogy bocsássák általános vitára a KMKSZ Alapszabályát és Programját, rövid időn belül hívjanak össze rendkívüli közgyűlést a problémák és a szövetségben kialakult helyzet tisztázása végett.

— *Április 28.*

A beregszászi járási tanács ülészsaka megvitatta és elfogadta a Magyar Autonóm Körzet létrehozásáról szóló törvénytervezetet. Az okmányt jóváhagyás végett a kárpátaljai területi tanács, illetve az Ukrán Legfelsőbb Tanács elé terjesztik.

— *Május 10.*

Beregszászban ülésezik a KMKSZ választmánya. A választmány bizottságot hoz létre a földreformmal kapcsolatos állásfoglalás kidolgozására, s azzal a kérdéssel fordul a területi tanácshoz, hogy a vitás kérdések megnyugtató rendezéséig állítsa le a föld privatizációját. A választmány nem fogadja el, illetve nem támogatja az ungvári és a beregszászi középszintű szervezet azon követelését, hogy hívják össze a KMKSZ soron kívüli gyűlését az Alapszabály és a Program megvitatása céljából. Vári Fábíán Lászlót a szövetség megbízott alelnökévé választják, s bejelentik a Demokratikus Platform megalakulását.

— *Május 20.*

Az ukrán parlament első olvasatban jóváhagyja a kisebbségekről szóló törvénytervezetet. A korábbi tiltakozások ellenére a törvénytervezet kilátásba helyezi a kulturális és nemzetiségi-területi autonómia megalakításának jogát is.

— *Május 28.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség küldöttsége kétnapos hivatalos magyarországi látogatáson vesz részt Fodó Sándor elnök vezetésével. A delegáció tagjai megbeszéléseket folytatnak Jeszenszky Géza külügyminiszterrel, valamint Csoóri Sándorral, a Magyarok Világszövetségének elnökével. Véleményt cserélnek a kishatárforgalom újbóli beindításával kapcsolatos problémákról, a magyar rádió- és tv-

adások vételi lehetőségeinek javításával és a magyarok augusztusi világtalálkozójának előkészítésével kapcsolatban, megvitatják a magyar területi autonómia intézményei létrehozásának kérdéseit.

— *Június 9.*

A KMKSZ elnöksége levelet intéz Mihajlo Krajilóhoz, Ukrajna elnökének kárpátaljai megbízottjához, s ebben a következőkre hívja fel a figyelmét: a szövetség Magyarország állami zászlaját sohasem használta, és mindig tisztelettel viseltetett az ukrán állam hivatalos szimbólumai iránt, ebből kiindulva a kárpátaljai nemzetiségek szimbólumainak használatát elítélő megnyilatkozásokat a nemzeti érzés lábbal tiprásának tartja, s a jövőben is jogot formál a magyar nemzeti szimbólumok használatára.

— *Június 12.*

A Kárpátalja című lap szerkesztősége bejelenti, hogy a korábban a KMKSZ hivatalos orgánusaként kéthetente megjelenő újság anyagi nehézségek miatt a továbbiakban csak havonta lát napvilágot, és szeptembertől egy bővebb terjedelmű közéleti és kulturális folyóirattal rukkol ki a szerkesztői gárda, melyet nemcsak Kárpátalján, hanem Magyarországon is terjeszteni fognak.

— *Június 14.*

Beregszászban megtartja tisztújító közgyűlését a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség. A küldöttek előtt Orosz Ildikó elnök számol be a szövetség múlt évi tevékenységéről. Jóváhagyják a KMPSZ új Alapszabályát, s a szövetség elnökét megerősítik tisztségében.

Bátyúban a református templom kertjében felavatják a sztalinizmus áldozatainak emlékművét.

— *Június 16.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség nyilatkozatot tesz közzé a földkérdés megoldásáról. Az állásfoglalás hangsúlyozza, hogy a Kárpátalja sajátos viszonyait figyelembe ve-

vő privatizációs rendelkezések elfogadásáig a privatizáció bármilyen formáját szüneteltetni kell.

Megjelenik a Kis Újság, a KMKSZ közlönye. A kéthetente megjelenő kiadvány célja — a beköszöntő szerint — a gyors és megbízható információgyűjtés és -továbbadás. Főszerkesztője Kacsur Gusztáv.

Június 17.

A Kárpáti Igaz Szó közli Dupka György és Turóczy István reagálást a KMKSZ elnökségének május 25-i határozataira. Az „Aki nincs velünk, az ellenünk?” című írás szerzői részletesen kifejtik elképzeléseiket a Demokratikus Platform működését illetően.

Június 26.

Az ukrán parlament elfogadja a hónapok óta vajúdó nemzetiségi törvényt. A törvényjavaslatból azonban törlik azokat a cikkelyeket, amelyek területi autonómiához juttathatták volna a nemzetiségeket. A nemzeti közigazgatási területiális egységek létrehozásával foglalkozó tételüket, úgymond további csiszolásra, visszautalják a bizottságok hatáskörébe, s azokat majd külön kötelező előírásként nyújtják be megvitatásra a Legfelsőbb Tanács elé.

— *Július 12.*

Tiszaújlak és Tiszabökény határában ismét megtartják a Rákóczi-émlékünnepséget, a kárpátaljai magyarság hagyományos találkozóját. A résztvevők előbb Tiszaújlak főterén koszorúzzák meg az Esze Tamás-émléktáblát, majd innen magyar nemzeti zászlók alatt a turulmadaras emlékoszlophoz vonulnak. Fodó Sándornak, a KMKSZ elnökének a megnyitó szavai után Csoóri Sándor, a Magyarok Világszövetségének elnöke üdvözli az egybegyülteket, továbbá felszólal Ivan Turjanica, a Kárpátaljai Ruszinok Társaságának elnöke és Viktor Pahmurnij, az Orosz Ház elnöke.

— *Július 16.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöksége állásfoglalást tesz közzé az Ukrajna nemzeti kisebbségeiről

szóló törvény kapcsán. A dokumentum rámutat, hogy noha a törvénynek vannak pozitívumai is, a nemzetiségi adminisztratív-territoriális egységekről szóló — az első olvasatban már elfogadott — cikkelyek kihagyása csorbítja az egyes nemzetiségek jogait, így nem szolgálja a demokratikus jogállam kiépítésének eszméjét.

Figyelman kívül hagyja továbbá a beregszászi járás lakosságának az 1991 decemberi népszavazáson kinyilvánított óhaját, és ellentmond a Magyarországgal aláírt, a nemzeti kisebbségek jogainak szavatolása terén való együttműködésről szóló nyilatkozatnak. A KMKSZ változatlanul ragaszkodik ahhoz, hogy a törvény tegye lehetővé autonóm területek létrehozását ott, ahol a nemzeti kisebbségek erre jogot formálnak.

Beregszászban a járásnak és a KMKSZ helyi szervezetének vezetői ünnepélyesen felavatják Esze Tamás emléktábláját.

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség vezetői Budapesten, a Magyarok Világszövetségében sajtótájékoztatót tartanak. Fodó Sándor elnök, Kovács Miklós elnökségi tag és Brenzovics László kulturális titkár többek között arról számol be az újságírók előtt, hogy Kárpátalján — nagyrészt a KMKSZ mértéktartó politizálása eredményeként — nincs magyarellenesség, a magyarság jogai jobban érvényesülnek, mint a szomszédos Szlovákiában, vagy Romániában. Ugyanakkor a nehéz gazdasági helyzet, az egyre súlyosbodó megélhetési gondok a szövetség tagságát fásulttá tették, s az anyagi eszközök hiánya a művelődésben és az oktatásban is erőteljesen érezteti kedvezőtlen hatását.

— *Július 22.*

Ülést tart a kárpátaljai területi tanács. A képviselők lezavazzák a tanács magyar frakciójának javaslatát, hogy vitassák meg a vidéken élő nemzeti kisebbségek problémáit. Az elutasított — s korábban a KMKSZ által is jóváhagyott — határozattervezet egyebek között a vegyes lakosságú te-

lepüléseken élő nemzetiségek helyzetének javítását szorgalmazza: hogy a hivatalnokok és szakemberek kinevezésekor azokat részesítik előnyben, akik az ott élő nemzetiségek nyelvét is beszélik; hogy a középületek feliratait, az utcaneveket, cégtáblákat, hirdetményeket a kisebbségek nyelvén is kiírják; hogy a kisebbségek nyelvén is készítsenek hivatalos úrlapokat, igazolásokat, iskolai bizonyítványokat és egyéb okmányokat; hogy az állami zászló mellett a nemzeti lobogót is szabadon kitűzhessék. A tanács képviselőinek többsége úgy vélte azonban, hogy ezek a kérdések egyelőre nem időszerűek, s mielőtt tárgyalnának róluk, alaposabban tanulmányozni kell őket. Az ülésen elfogadták viszont azt a határozatot, amely lehetővé teszi a személyi okmányokban feltüntetett nemzetiség megváltoztatását, vagyis a nemzetiiség szabad megválasztását. Akiknek valóban bejegyzést eszközöltek igazolványukban a hatóságok ezzel kapcsolatban, a helyi tanácsnál nyilatkozatot kell tenniük valós nemzetiségükről. Ez azt jelenti, hogy a ruszinok is megszabadulhatnak a rájuk erőszakolt „ukrán” nemzetiségtől, ha írásban kéri a hamis bejegyzés megváltoztatását. A tanácsülésen a beregszászi képviselők kezdeményezik a december elsején megtartott népszavazás eredményeként kidolgozott azon törvénytervezet jóváhagyását, amely a Magyar Autonóm Körzet jogi státusát rögzítené, ám a tanács nem támogatja a törvénytervezetnek a kijevei parlament elé való felterjesztését. A magyar képviselők egy része tiltakozása jeléül kivonul a teremből. Az ülés végén Czurkó Jánost, a területi kórház főorvosát a területi tanács elnökhelyettesévé választják.

— *Július 27.*

Rendkívüli ülésén határozatban tiltakozik a területi tanács döntése ellen a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöksége. A dokumentum érthetetlennek nevezi azt a magatartást, hogy a tanács nem kívánja sem megvitatni, sem támogatni a beregszászi autonóm körzetről szóló törvénytervezetet, és ezzel megfosztja Kárpátalja magyarságát

a deklarált kisebbségi jogok érvényesítésének lehetőségétől. A KMKSZ elnöksége a Legfelsőbb Tanácshoz fordul a magyar autonóm körzet jogi feltételei megteremtésének s e jogok maradéktalan érvényesítésének ügyében.

— *Július 30.*

Szlovákia függetlenségi nyilatkozatának elfogadása kapcsán a Kárpáti Igaz Szó című ungvári lap közli Fodó Sándornak, a KMKSZ elnökének véleményét, mely szerint a függetlenedés előreláthatólag „lehüti azokat az embereket, akik eddig a vidék Csehszlovákiához való csatolását szorgalmazták”, ugyanakkor „a szlovákiai magyarság sorsára negatívan hat majd ki ez a függetlenedés. A viszonylag fejlett cseh demokratikus hagyományok eleddig fékként hatottak. Most ezek megszűnnek, és akkor féktelenné válhat a szlovák nacionalizmus.” Ivan Turjanica, a Kárpátaljai Ruszinok Társaságának elnöke szerint a ruszinok számára a szlovák függetlenség nem éppen kedvező fejlemény, „Csehszlovákia felbomlásával ugyanis megszűnik az az állam, amelyiknek jogában lett volna érvényteleníteni azt a paktumot, melynek értelmében ezt a területet a volt Szovjetunióhoz csatolták.”

— *Szeptember 1.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöksége nyílt levélben fordul Ukrajna elnökéhez az állampolgárok külföldi utazásának megkönnyítése érdekében. „Az országból való kiutazás mind a mai napig engedélyhez van kötve” — hangoztatja a dokumentum —, s az útlevél megszerzéséhez a meghívókon és a hatóság szeszélye által megkívánt dokumentumokon kívül hosszú utánjárás szükséges, ami csupán a törvénytelen haszonszerzésnek kedvez.

Fokozottan sújtja ez a különböző nemzetiségekhez tartozó polgárokat, akik ezáltal akadályoztatva vannak a saját nemzetükkel való kapcsolattartásban. Ebből kiindulva a KMKSZ elengedhetetlennek ítéli a kiutazási jog érvényesíthetőségének maradéktalan biztosítását, amelynek feltétele: az állampolgárok rendelkezzenek viláგútlevéllel.

— *Szeptember 6.*

Beregszászban felavatják Kölcsey Ferenc emléktábláját. Az ünnepségen részt vesz Páldi András, Magyarország kijevei nagykövete és Taxner-Tóth Ernő, a Kölcsey Társaság elnöke is.

— *Szeptember 9.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöksége nyílt levélben fordul Jeszenszky Géza magyar külügyminiszterhez a Kárpátaljáról Magyarországra utazók kötelező gépkocsibiztosítása ügyében. Az utóbbi időben többen sérelmeztek — állapítja meg a levél —, hogy a magyarországi hatóságok a gépkocsik biztosításának összegét harminc napra fizettetik meg a határon átlépőkkel akkor is, ha azok csak néhány napra lépik át a határt. Ez az intézkedés érinti a kárpátaljai magyar kisebbségnek az anyaországgal való kapcsolattartását is.

— *Szeptember 15.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöksége közlésezi az ukrán alkotmánytervezettel kapcsolatos észrevételeit. Az állásfoglalás szerint a mostani tervezet az ország előző alkotmányához képest komoly előrelépést mutat ugyan, mégis igen sok kívánnivalót hagy maga után. Az elnökség megállapítása szerint a tervezet egészében véve többpártrendszer-ellenes: a választások, a törvényhozás, a parlament szervezésének kérdéseiben a pártoknak semmiféle szerepet sem szán; önkormányzat-ellenes: nem nyújt módot valóban működő autonóm funkcionális egységek kialakítására, túlteng benne a központi elnöki hatalom; kisebbségellenes: nem nyújt lehetőséget autonóm nemzetiségi területek létesítésére, figyelmen kívül hagyja mind Kárpátalja, mind pedig a magyar autonóm körzet létrehozásáról lefolytatott népszavazás eredményét, nem szabályozza a nemzetiségi szervezetek részvételét a választásokban, nincs benne szó nemzetiségi önkormányzatokról, a nemzetiségi kultúra és oktatás önálló intézményrendszeréről, s a pozitív diszkrimi-

náció elvét egyáltalán nem ismeri. Az állásfoglalás végkövetkeztetése: „nem megengedhető, hogy az ország Alkotmányának elfogadása egy tisztázatlan alapelv alapján sietősen összekapkodott szabálygyűjtemény formális megszavazásával degradálódjon.”

A KMKSZ, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség, a Kárpátaljai Református Egyház, illetve a budapesti Művelődési és Köznevelési Minisztérium, valamint Csenger város önkormányzata között megállapodás jött létre, melynek értelmében a csengeri Ady Endre Gimnázium és Szakközépiskola 35 kárpátaljai tanulóval megnyit egy első osztályt, amelyet négy éven keresztül érettségiig oktat. Ez az osztály a református egyház hitvallásának megfelelő oktatásban részesül. A gimnázium Kárpátalján kihelyezett tagozatot hoz létre az 1993/94-es tanévtől kezdve. A kárpátaljai tanulók a gimnáziumban kötelező ukrán nyelvi oktatásban részesülnek, s ebből a tárgyból érettségi vizsgát tesznek.

A Nem Radikális Demokraták Szövetségének felkérésére a KMKSZ elnöksége állásfoglalást készít Kárpátalja autonóm státusával kapcsolatban. A dokumentum leszögezi, hogy a KMKSZ kezdetektől fogva támogatta a kárpátaljai autonómia eszméjét, s a közelmúltban levéllel fordult a Legfelsőbb Tanácshoz, melyben olyan törvény megalkotását sürgette, mely lehetővé teszi állami-territoriális autonóm képződmények létrehozását. A szövetség azonban csak törvényes keretek között tudja elképzelni Kárpátalja reális önkormányzatának megteremtését. Véleménye szerint az autonómia megkérdőjelezhetetlen alapját csupán az a tény képezhetné, hogy a terület lakosságának többsége nem ukrán. Ugyanakkor a ruszin tömegek identitásbizonytalanságából, szervezetlenségéből, valamint valós adatok hiányából kifolyólag a nemzetiségek léte egyelőre nem képezhet komoly hivatkozási alapot. Mindebből az következik, hogy Kárpátalja autonómiájának ügyét, bár a nemzetiségek támogatásával, kizárólag a ruszinok szervezett, öntudatos fellépése vi-

heti sikerre. Ami Kárpátaljának a nem radikális demokraták által előkészített alkotmányát illeti, arról érdemben akkor hajlandó nyilatkozni a KMKSZ elnöksége, ha a terület státusa Ukrajna Alkotmányában nevesítve lesz.

— *Szeptember 26.*

A KMKSZ titkársága felhívást tesz közzé a második világháború alatt és után jogtalanságot elszenvedett egykori magyar állampolgárok kárpótlása ügyében. A dokumentum rámutat, hogy a nemrég elfogadott magyar kárpótlási törvény értelmében kárpótlásra jogosultak mindazok, „akik magyar állampolgárok, vagy a sérelem elszenvedésének idején magyar állampolgárok voltak, illetve nem magyar állampolgárok, de 1992. július 2-án életvitelszerűen Magyarországon éltek”. A kárpótlási igényeket november 2-ig lehet benyújtani, mellékelve hozzá a sérelem elszenvedését, illetve annak időtartamát igazoló okiratot.

— *Szeptember 29.*

Kárpátalján tárgyal Larisza Horolec, Ukrajna művelődési minisztere és Andrásfalvy Bertalan, a Magyar Köztársaság művelődési és közoktatási minisztere. Találkoznak a területi közigazgatás vezetőivel, áttekintik a kulturális és közoktatási kapcsolatok kérdéskörét, ezen belül a terület magyar lakossága kulturális igényeinek kielégítését, a nemzetiségi szakemberképzés időszerű problémáit, a két ország kulturális együttműködése továbbfejlesztésének lehetőségeit. Részletesen szólnak a munkácsi vár restaurálására tett konkrét lépésekről, a Beregszászi Magyar Színház és egy központi magyar könyvtár létrehozásáról, a kárpátaljai magyar lakosság könyvellátásáról, a szakembercseréről, szintársulatok és művészeti együttesek kölcsönös látogatásáról.

— *Október 5.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöksége állásfoglalást tesz közzé, melyben sajnálatosnak tartja, hogy a magyar művelődési és közoktatási miniszter kárpátaljai látogatásának programjában sem a KMKSZ, sem a KMPSZ

vezetőségével való találkozást nem vették fel, s a szövetségek a tárgyalásokra írásbeli meghívást nem kaptak.

— *Október 6.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség felhívással fordul Kárpátalja magyar lakosságához a nemzetiség bevallásával kapcsolatban. A dokumentum hangsúlyozza: az, hogy hányan vagyunk, nem pusztán számadat. Ettől függ majd, hogy milyen kollektív jogokat követelhet magának a kárpátaljai magyarság, mely helységeken alakíthatnak majd nemzetiségi önkormányzatot, hol használhatják az anyanyelvet az államnyelvvvel egyenrangúként, hogy a képviselők milyen számára tarthatnak joggal igényt stb. Az elnökség a továbbiakban emlékeztet arra, hogy ma már ki-ki félelem nélkül szabadon megvallhatja nemzetiségét, függetlenül attól, hogy a személyi okmányok vagy a szülők személyi okmányai mit állítanak. Mindenkinek jogában áll kérvénnyel fordulni a helyi tanácsi szervekhez nemzetisége visszaállításának ügyében. A szövetség ezt a megoldást nem tartja kielégítőnek, s egy összkárpátaljai népszámlálás lebonyolítását szorgalmazza. Ám amíg erre nincs mód, addig is ki kell használni ezt a kínálgató lehetőséget — fejeződik be a felhívás.

— *Október 10.*

Aknaszlatinára látogat Jeszenszky Géza külügyminiszter, hogy a helyi magyar, ukrán és román középiskolának átadja a miskolci és az ungvári Kárpátalja Alapítvány ajándékát: számítógépeket és oktatási felszereléseket mintegy egymillió forint értékben. Ugyancsak megtekinti az aknaszlatinai földalatti allergológiai kórházat, majd másnap Nagyszőlösön a KMKSZ alapszervezeti elnökök fóruma előtt előadást tart Kelet-Közép-Európa politikai helyzetéről, a kibontakozás és az együttműködés lehetőségeiről.

Nagyszőlösön tartják meg a KMKSZ alapszervezeti elnökeinek első konferenciáját, majd a szövetség választmányának kibővített ülését. A kétnapos tanácskozáson először Dalmay Árpád, a KMKSZ beregszászi járási szervezetének

elnöke tart tájékoztatót a kárpátaljai magyar lakosságot érintő kárpótlási törvényről. Ezt követően a szervezőmunka tudnivalóiról szerezhettek új ismereteket a konferencia résztvevői. A legutóbbi választmányi ülés óta eltelt időszak alatt végzett munkáról Fodó Sándor elnök, a munka egy-egy részterületéért felelős titkárok, valamint Orosz Ildikó, a KMPSZ elnöke tájékoztatja a jelenlévőket. Földvári Csaba, a FIDESZ szakértője a választási kampányszervezés magyarországi tapasztalatairól számol be. Napirenden kívül megvitatják a Beregszászban tervezett tisztii lakások építésének kérdését. A választmány tiltakozását fejezi ki a katonaság Beregszászba való telepítése ellen, mivel az megbontaná a járási székhely jelenlegi etnikai összetételét. Egy másik határozat megerősíti az elnökség azon döntését, amely szerint a KMKSZ a jövőben is aktívan politizáló szervezet kíván maradni, s ezt az újra bejegyzendő alapszabályban is rögzíteni kívánja.

A KMKSZ alapszervezeti elnökeinek és képviselőinek egy csoportja felhívással fordul a KMKSZ tagságához, Beregszász város és a beregszászi járás magyar lakosságához az újabb tisztii lakások építésének a város és a járás etnikai összetétele megváltoztatásának megakadályozása érdekében. A dokumentum aláírói felhívják a közvélemény figyelmét, hogy csendben és titokban elkezdődött a vidék etnikai felhígításának sokadik hulláma: a katonaság betelepítése Beregszászba. Különösen fájónak tartják, hogy történik mindez (ismét) a magyar nemzetiségű vezetők tudomásával és beleegyezésével. Név szerint Tóth Mihály elnöki megbízottnak tesznek szemrehányást, aki írásban ajánlotta a képviselőknek, hogy hozzanak pozitív döntést a katonaságnak felépítendő 250 lakásos ház ügyében, valamint Dalmay Árpád, a járási KMKSZ-szervezet elnökének, aki úgymond elfelejtett véleményt nyilvánítani ebben a fontos kérdésben. De az egész KMKSZ-frakció leszerepelt a felhívás szerzői szerint, mert a 23 képviselő közül mindössze 6 szavazott a

betelepítés ellen. „Mindazok a képviselők, akik szavazatukkal hozzájárultak a betelepítéshez vagy közömbösséget tanúsítottak ebben az ügyben — fejeződik be a felhívás —, végérvényesen eljátszották választóik bizalmát, bebizonyították, hogy nem képesek vagy nem akarják a kisebbségi magyarság érdekeit megvédeni. Gyalázatos tetteikkel megbocsáthatatlan módon járultak hozzá ahhoz, hogy Beregszász minél előbb szláv többségű várossá váljék, s ahhoz, hogy amikor ez bekövetkezik, ne legyen jogunk a Magyar Autonóm Körzet igényléséhez.

Az áruló képviselők legalább olyan jól tudják, mint a nacionalista politikai ukrán körök, hogy ha Beregszász, ez a ma még magyar többségű város elesik, akkor elesik Kárpátalja egész magyarsága is.”

— *Október 13.*

Kárpátaljára érkezik Jánosi György, az MSZP alelnöke és Tabajdi Csaba, az elnökség tagja. Ungváron Mihajlo Krajilóval, Kárpátalja elnöki megbízottjával tárgyalnak, és találkoznak a kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség vezetőivel. Rahói látogatásuk alkalmával megbeszéléseket folytatnak a KMKSZ helyi vezetőivel, és egy ötszáz kötetes könyvtárat adnak át a Rahó környékén élő szórványmagyarság iskoláinak.

— *Október 17.*

Illyés Gyula születésének kilencvenedik évfordulója tiszteletére megkoszorúzzák a költő beregszászi szobrát, majd sétányt neveznek el a költőóriásról a Kossuth tér szomszédságában. Az ünnepségen részt vesz Entz Géza, a Határon Túli Magyarok Hivatalának elnöke és Kodolányi Gyula címzetes államtitkár is. Délután Sepsey Tamás államtitkár, az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal vezetője a járási kultúrházban rendezett ankéton előadást tart a magyar kárpótlási törvényről, és válaszol a jelenlévők kérdéseire.

— *Október 20.*

Nap mint nap hatalmas tumultus alakul ki az ungvári magyar konzulátus előtt, s a helyi milícia segítségét is igény-

be kell venniük a konzulátus munkatársainak, hogy kivédjék az ostromot: emberek százai ahhoz az adatlaphoz próbálnak hozzájutni, amellyel kárpótlási igényüket jelenthetik be a magyarországi Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatalnál. Szabó Tibor nagykövetségi titkár a sajtóban elmondta, hogy több mint kétezer adatlapot adtak ki a kérelmezőknek, de még legalább ennyire mutatkozik igény. Hasonló a helyzet a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség ungvári irodája előtt is. Itt az okmányok benyújtása okoz gondot, mert bár a magyar falvakban és városokban a KMKSZ helyi szervezetei is átveszik a kérelmeket, a nem magyar igénylők közvetlenül a területi irodához fordulnak a kárpótlás ügyében.

— *November 3.*

A területi tanács október 30-i üléséről közzétett tájékoztatás szerint a testület ismét elutasítja a magyar képviselői csoport azon indítványát, hogy az ülésszakon tárgyalják meg a nemzetiségi kisebbségekről hozott törvény megvalósításának menetét. Az új ukrán alkotmány tervezetéről elfogadott határozat leszögezi, hogy az okmány igen sok ellentmondást tartalmaz, ezért feltétlenül szükség van további csiszolására. A területi tanács célszerűnek tartja, hogy a Legfelsőbb Tanács mostani ülésszakán a dokumentum átdolgozott változatát vitassák meg. A képviselők úgy döntenek, hogy mivel az ukrán parlament nemrég elfogadta a különleges, szabad gazdasági övezetekről szóló törvényt, kéri a Miniszteri Kabinetet: adja meg Kárpátaljának ezt a státust.

— *November 14.*

A KMKSZ elnöksége nyílt levélben fordul Ukrajna elnökéhez a Kárpátalján állomásoztatott ukrán katonaság ügyében. A dokumentum leszögezi, hogy ma minden kárpátaljai városban állomásoznak katonai egységek, ahol részükre egész katonai városrészek épültek. Így van ez Beregszászban is, ahol most újabb létesítményeket akarnak építeni a hadsereg számára. Ez világosan mutatja, hogy a katonaság lét-

számának semmiféle csökkentése nincs tervbe véve. „Ezen tervvel kapcsolatban kettős aggodalom tölt el bennünket — írja az elnökség —: féltjük Beregszász etnikai összetételét, és félünk a fokozott politikai feszültségtől, mely mindenfajta betelepítés természetes következménye. Az egyetlen magyar többségű város nemzetiségi összetételének mesterséges megváltoztatása ellentmond azoknak a nemzetiségpolitikai elveknek, amelyeket az ukrán állam a nemzetiségi törvényben s több nemzetközi dokumentumban deklarált. Mindez a nemzetiségi ellentétek kiéleződéséhez vezethet” — hangzik a figyelmeztetés. Ebből kiindulva a KMKSZ elnöksége kéri Leonyid Kravcsukot, tájékoztassa a szövetséget arról, hogy jelenleg milyen létszámú katonaság állomásozik Kárpátalján és mennyinek a betelepítését tervezik, illetve milyen katonapolitikai koncepció alapján kívánják szabályozni az itt tartózkodó haderő létszámát és összetételét.

— *November 17.*

Kétnapos látogatásra Kárpátaljára érkezik a Magyar Szocialista Párt küldöttsége Jánosi Györgynek, a párt alelnökének vezetésével. A KMKSZ Ung-parti székházában Milován Sándor, a szövetség alelnöke, Gulácsi Géza politikai titkár és Perduk János irodavezető tájékoztatja a vendégeket a kárpátaljai magyarság helyzetéről, a szövetség eredményeiről, gondjairól. A találkozón érintik a KMKSZ-nek nyújtandó segítség módozatait. Egyebek mellett abban állapodtak meg, hogy az MSZP segít a nemzetiségi szakemberképzésben, nevezetesen a számítástechnikai ismeretek elsajátításában, a nyelvtanulásban, a menedzseroktatásban, a mezőgazdasági termelés hatékony módszereinek meghonosításában. Az MSZP felajánlja segítségét a kárpátaljai fiatalok magyarországi szakosított ifjúsági táborokban való részvételéhez is.

— *November 19.*

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöke nyilatkozatot tesz közzé a Kárpáti Igaz Szóban a területi tanács

legutóbbi ülésén történetekkel kapcsolatban. A tanács 36 képviselője javaslatot nyújtott be a nemzetiségi törvényben biztosított jogok érvényesítése céljából — állapítja meg a KMKSZ elnöksége. — A dokumentum elsősorban a nyelvhasználat rendjével kapcsolatos kérdéseket vizsgálta. A beadvány tárgyalását azonban a területi tanács másodszorra is elutasította. A KMKSZ elnökségét nyugtalanítja a hatalmi szerveknek a nemzetiségi kérdés iránt tanúsított közömbös magatartása, és szorgalmazza, hogy a területi tanács mihamarabb fogadjon el határozatot a nemzetiségi törvényben foglaltak érvényesítésének rendjéről.

— *December 5.*

Illyés Gyula születésének 90. évfordulója tiszteletére Ungváron nagyszabású irodalmi estet tartanak. A Magyarok Világszövetsége eredetileg Pozsonyt jelölte ki az ünnepség színhelyéül, ám a szlovákiai politikai helyzet e terv megváltoztatását tette szükségessé. Az ungvári rendezvényen magyarországi, erdélyi, vajdasági, felvidéki írók, közéleti személyiségek is részt vesznek. Csoóri Sándor, a Magyarok Világszövetségének elnöke mond ünnepi köszöntőt, Illyés Gyula munkásságáról Vári Fábián László kárpátaljai költő tart előadást, majd a Komáromi Magyar Színház művészei lépnek fel irodalmi műsorral.

— *December 7.*

Antall József, a Magyar Köztársaság miniszterelnöke fogadja a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség vezetőit: Fodó Sándor elnököt, Milován Sándor alelnököt és Gulácsi Géza politikai titkárt. A két és fél órás megbeszélésen — mely a KMKSZ kezdeményezésére jött létre — a felek részletesen áttekintik a Kárpátaljai magyarság helyzetével kapcsolatos kérdéseket. A magyar kormányfő kifejezésre juttatja, hogy a KMKSZ-t tekinti a kárpátaljai magyarok egyedüli érdekvédelmi szervezetének.

— *December 16.*

Bemutatkozó látogatásra Kárpátaljára érkezik Varga István, Magyarország új kijevei nagykövete. Megbeszéléseket folytat a terület és Ungvár város vezetőivel, találkozik a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség tagjaival, és Beregszászt is felkeresi.

— *December 20.*

Tiszaújlakon megtartják a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség választmányának ülését. A fórum ideiglenes jelleggel jóváhagyja a szövetség alapszabályában eszközrendő változtatásokat, de végleges döntést csak a KMKSZ márciusra összehívott közgyűlése hoz majd.

Ugyancsak elfogadják a KMKSZ programjának vázlatát és — tárgyalási alapként — az elnökségnek a Kárpátaljai Nemzetiségek Demokratikus Ligája újjászervezésével kapcsolatos koncepcióját.

1993. év

— *Január 1.*

A KMKSZ ungvári városi szervezete Petőfi Sándor születése tiszteletére megkoszorúzta a Petőfi-szobrot.

Fodó Sándor, a KMKSZ elnöke ünnepi interjújában köszöntötte Kárpátalja magyarságát. Részben összefoglalta a múlt év kiemelkedő olyan eseményeit, amelyek mérföldként vonultak be történelmünkbe. Kiemelkedő eseményként könyvelhető el, mint hangsúlyozta, a tavaszi közgyűlés, amelyen egy sor fontos döntés született, nevezetesen a szövetség szerkezeti felépítésének módosítását illetően. Kiemelte azt is, hogy a KMKSZ ma Kárpátalja egyik, de talán legbefolyásosabb politikai ereje. Nélküle vagy ellenére nem lehet politizálni. Mindezt elismerik itthon is, s a határokon túl is. A problémákról szólva rámutatott, hogy a KMKSZ egyöntetűen elkötelezte magát a beregszászi magyar autonóm körzet mellett, ám e kérdés megoldása súlyos akadályokba ütközik. Mindazonáltal a szövetség nem áll el szándékától,

hiszen a nemzetiségi kisebbségekről hozott ukrán törvény azt félig–meddig meg is engedi, mert a kulturális autonómiára utal.

A szövetség vezetői abban reménykednek, hogy a megfogalmazás alatt álló új ukrán Alkotmány mindezt szabályozza majd. A Szövetség mindent elkövet, hogy a beregszászi magyar autonóm körzet létrejöjjön. Továbbá erőteljesen jelen van a Szövetség a Magyarok Világszövetségében is. Az 1993–as évtől sok mindent várunk, fejtette ki interjújában — Szövetségünk elsődleges feladatának tartom a nemzetiségi kisebbségekről hozott ukrán törvény érvényesítését, ami nem lesz könnyű dolog, mert még mindig sok jele tapasztalható a régi helytelen beidegződésnek.

— *Január 19.*

A KMKSZ elnöksége e napi ülésén a következő határozatokat hozta: a nemzetiségi szervezetek vezetőinek kijevi tanácskozására a szövetség alelnökét delegálja. Az MDF országos kongresszusán a szövetséget Fodó Sándor képviseli. A Kárpátaljai Nemzetiségek Demokratikus Ligájának kongresszusára tíztagú küldöttséget delegál. A magyarországi Kapcsolatok Alapítvány kuratóriumába Brenzovics Lászlót jelöli. Javaslatot terjeszt elő az ukrán–magyar vegyes bizottság 1993. évi munkatervével kapcsolatosan.

A KMKSZ választmányának határozata értelmében január 5–től kezdetét vette az alapszervezeti tisztújító közgyűlések lebonyolításának ülésszaka.

— *Február 14.*

Debrecenben találkozott Anatolij Zlenko ukrán, Jeszenszky Géza magyar, és Krysztoff Skubisewski lengyel külügyminiszter, hogy aláírják a Kárpátok–Eurorégió megalakulását támogató deklarációt. Az ukrán küldöttség tagja volt Fodó Sándor, a KMKSZ elnöke. E fontos fórumon — mint elmondta — megkülönböztetett figyelmet fordítottak a nemzetiségi kisebbségek szerepére a régió belüli és az országok közötti együttműködésben.

— *Március 13.*

Ungváron lezajlott a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség negyedik tisztújító közgyűlése. Az itt elfogadott dokumentumokat a gyűjteményben közöljük.

Tartalom

I.

A KMKSZ IV. TISZTÚJÍTÓ KÖZGYŰLÉSÉNEK DOKUMENTUMAIBÓL

1. Elnöki beszámoló	6
2. A KMKSZ Alapszabálya	15
3. A KMKSZ Programja	29
4. A KMKSZ tisztújító közgyűlésén megválasztott tisztségviselők	44
— Megyei elnökség	44
— Titkárság	44
— Megyei választmány	45
— Megyei ellenőrző bizottság	47
— Megyei etikai bizottság	47
5. A KMKSZ alapszervezeteinek címlistája (1993. március 13.)	48

II.

A SZÖVETSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

1. A KMKSZ megalakulása	84
2. A KMKSZ Alapítólevele	90
3. A KMKSZ alapszabálya	92
4. A KMKSZ bejegyzését igazoló okmány	100
5. Az MVSZ és a KMKSZ együttműködési szerződése	101
6. A KMKSZ tisztségviselői	102
— 1989-ben	102
— 1990-ben	105
— 1991-ben	114
— 1992-ben	115

III.

A KMKSZ–SZEL KAPCSOLATOS LEGFONTOSABB ESEMÉNYEK

1989—1993	118
-----------------	-----

A KMKSZ a Kárpátalján élő magyarok kulturális, politikai és szociális érdekeit védő nemzetiségi társadalmi szervezet.

A KMKSZ célja a Kárpátalján élő magyar nemzetiség kultúrájának, nemzeti hagyományainak, anyanyelvének megőrzése és ápolása, anyanyelvi művelődésének és oktatásának elősegítése, kollektív jogainak biztosítása, nemzeti tudatának formálása.

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata alapján, Ukrajna Alkotmányának és törvényeinek tiszteletben tartása, Ukrajna nemzeti kisebbségeiről szóló törvényének, alapszabályának és programjának megfelelően fejti ki tevékenységét. Elősegíti a béke megőrzését, a nemzetközi együttműködést és a nemzetiségi viszonyok tökéletesítésére vonatkozó kormányhatározatok megvalósítását. Működése az öntevékenység, a nyíltság, a demokrácia elvein alapul.

Don't Let Your Book Go to the Grave

